

Földrajz

munkafüzet

Tartalomjegyzék

I. fejezet—HELYÜNK EURÓPÁBAN ÉS A KÁRPÁT-MEDENCÉBEN

2. Tényleg enyhe a mérsékelt övezet?
Földrajzi övezetesség Európában 4
3. Európa alkonya vagy új hajnala?
Európa társadalmi és gazdasági képe 9
4. Egység a sokféleségben
Az Európai Unió földrajza 13
5. Véd vagy korlátoz a hegykoszorú?
Medencejelleg a Kárpát-medencében 18
6. Utazás a medenceségben
A Kárpát-medencevidék nagytájai 22

II. fejezet—ÉLETÜNK MAGYARORSZÁGON

1. Nem csak pusztá a róna
Az Alföld és a Kisalföld 25
2. Kapocs a magashegység és a síkvidék között
A Keleti-Alpok lába és a Dunántúli-dombvidék 27
3. Hegységek nyugatról keletre
Középhegyvidékek Magyarországon 29
5. Sikerek tengerpart és sípályák nélkül
Hazánk idegenforgalma 31
6. Mi majd' tízmillióan
Hazánk népessége 34
7. Fogyunk, öregsziünk, vándorlunk
Népességmozgások hazánkban 38
8. Hogyan élünk itt?
Települések Magyarországon 40

III. fejezet—GAZDASÁGI ÉLET MAGYARORSZÁGON

2. Átalakuló világváros sokasodó gondokkal
Budapest földrajza 43
3. Mi kerül az asztalra?
Magyarország élelmiszer-gazdasága 47
4. Kézzel és fejjel
A hazai ipar jelene és jövője 51
5. Hatékonyabban és zöldebben!
Hazánk energiagazdasága 55

6. Széles sávokon
Magyarország infrastruktúráj 58
7. Fogják látni az unokáid?
Értékvédelem Magyarországon 61

IV. fejezet—A SZOMSZÉD ORSZÁGOK ÉS KÖZÉP-EURÓPA

1. Kis alpesi szomszédaink
Ausztria és Szlovénia földrajza 65
2. Testvérnépek a déli határunkon
Horvátország és Szerbia földrajza 68
3. A Balkán kapujában
Románia földrajza 70
4. A Kárpátokon innen és túl
Ukrajna és Szlovákia földrajza 74
5. Kelet–nyugat és észak–dél között
Csehország és Lengyelország földrajza 78
- 6–7. Közép-Európa óriása
Németország földrajza 82
8. Zöld, sárga és barna
Tipikus tájak Közép-Európában 85

V. fejezet—TÁVOLABBI EURÓPAI TÉRSÉGEK

2. Az északi fejlődési modell
Észak-Európa földrajza 87
4. Munka és pihenés a Mediterrániumban
Dél-Európa gazdasága 90
5. Balkáni mozaikok
A Balkán-félsziget földrajza 93
6. Európa atlanti pereme
Nyugat-Európa földrajza 95
7. Kötődni és elszigetelődni
Az Egyesült Királyság földrajza 97
8. A ködös csatornától az azúrkék partokig
Franciaország földrajza 99
10. Kontinensnyi ország európai harmada
Oroszország földrajza 102

Tényleg enyhe a mérsékelt övezet?

1 Földrajzi övezetesség Európában

Írd az egyes jellemzők sorszámát a táblázat megfelelő helyére!

Öv	Terület	Éghajlat	Vízjárás	Talaj	Élővilág	Felszínformálás	Gazdálkodás
Hideg mérsékelt öv							
Valódi mérsékelt öv	óceáni						
	mérsékelt szárazföldi						
	szárazföldi						
	szélsőségesen szárazföldi						
Meleg mérsékelt öv	mediterrán						

Éghajlat

1. száraz kontinentális éghajlat
2. mérsékelt övezeti sivatagi éghajlat
3. tajgaéghajlat
4. mediterrán éghajlat
5. nedves kontinentális éghajlat
6. óceáni éghajlat

Talaj

13. barna erdőtalaj
14. fahéjszínű és vörös
15. szürke erdőtalaj
16. mezőségi talaj
17. váztalajok

Felszínformálás

23. folyók munkája
24. folyók munkája, mállás
25. folyók munkája, aprózódás
26. folyók munkája, aprózódás, mállás
27. szél munkája, aprózódás
28. jég munkája, talajfolyás, árvizek

Vízjárás

7. ingadozó vízjárás
8. ingadozó vízjárás, fél évig befagyott folyók
9. szélsőséges vízjárás, időszakos folyók
10. egyenletes vízjárás
11. erősen ingadozó vízjárás, nyári árvíz
12. erősen ingadozó vízjárás, téli árvíz

Élővilág

18. füves puszta, rágcsálók
19. fenyőerdő, farkas, medve
20. oázisokban, sótűrő növények
21. keménylombú erdő
22. lombhullató erdő, szarvas, vaddisznó

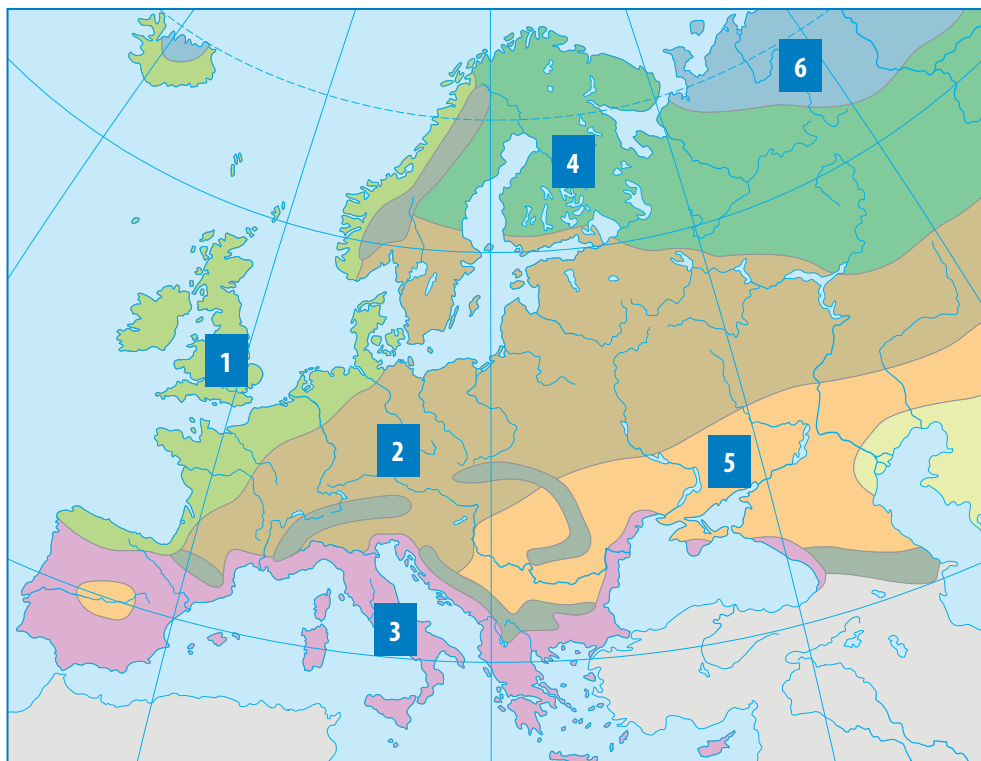
Gazdálkodás

29. búza, kukorica, szarvasmarha, sertés
30. olajfa, szőlő, citrusfélék
31. erdőgazdálkodás, vadászat
32. nomád állattenyésztés, gyapot, rizs
33. takarmányok, szarvasmarha

2 Európa éghajlatai

a) Mely éghajlat jellemző a térképen számmal jelölt területeken? Írd a vonalra!

- 1 —
2 —
3 —
4 —
5 —
6 —

b) Írd az évszakok jellemzőjének a betűjelét az éghajlatok neve után az a) feladatba!

- A. Négy egyenlő hosszú évszak, hűvös nyár és enyhe tél
- B. Forró és száraz nyár, enyhe és csapadékos tél
- C. Hosszú (6–8 hónap) és hideg tél, rövid és meleg nyár
- D. Hosszú (8–10 hónap) és zord tél, rövid és enyhe nyár
- E. Meleg nyár és hideg tél
- F. Forró nyár és hideg tél

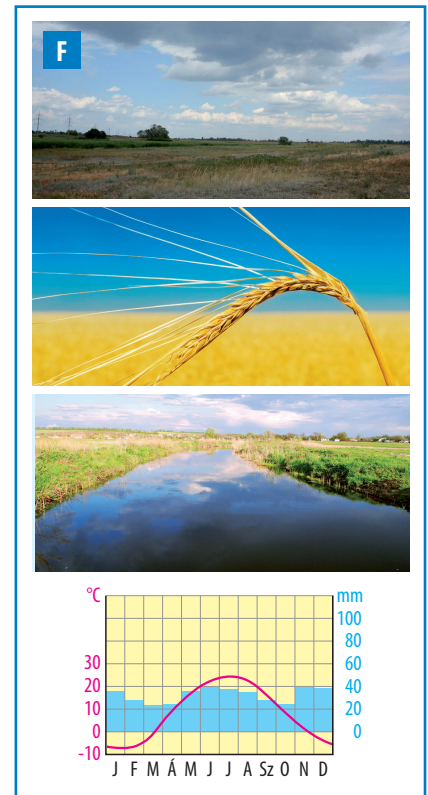
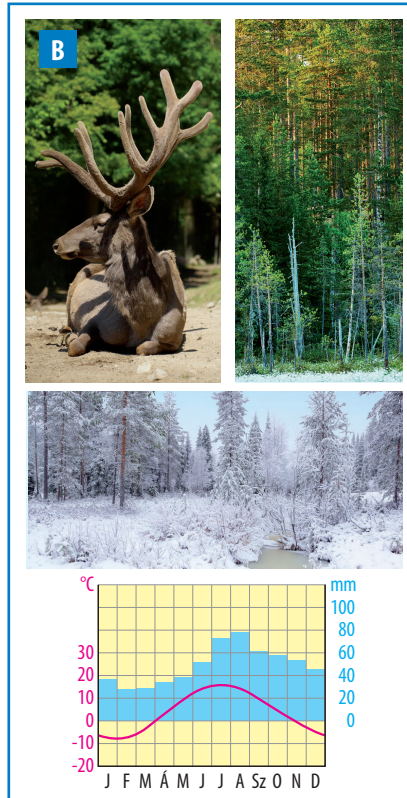
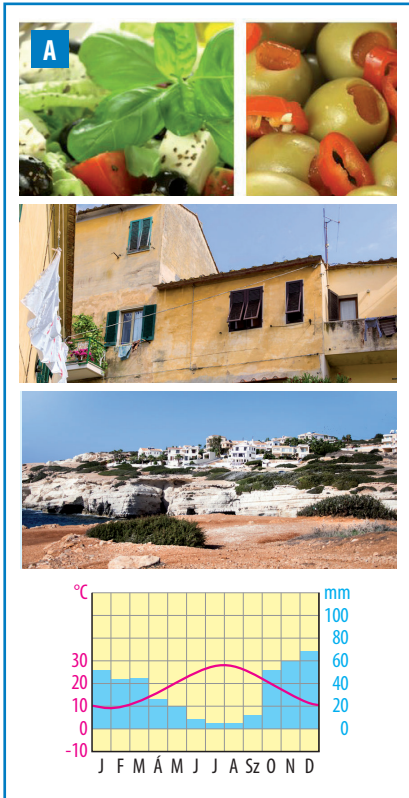
c) Állapítsd meg, hogy mely éghajlaton fekszenek a következő városok! Írd utánuk az éghajlat sorszámát!
A városok megkereséséhez használd az atlasz névmutatóját!

Sevilla: Arhangelszk: Donyeck: Edinburgh: Turku: Frankfurt:

Földrajzi övezetesség Európában

3 Képövezet

Az alábbi kis kártyákon Európa földrajzi övezeteinek jellegzetességeit láthatod.

a) Nevezd meg az egyes kártyákon a betűk által jelölt földrajzi öveket vagy területeket!

A – terület
 B – öv
 C – terület

D – terület
 E – öv
 F – terület

b) Helyezd el a képcsoportok betűjelét a táblázatban!

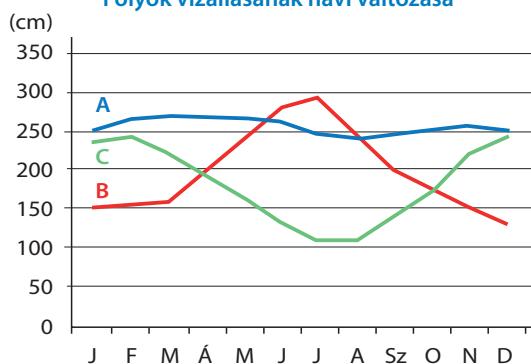
Övezet	Öv	Terület
Hideg		
Mérsékelt	Valódi mérsékelt	
	Meleg mérsékelt	

4 Kisvíz, nagyvíz, árvíz

a) Állapítsd meg, hogy mely öv vagy terület folyóinak éves vízszint-ingadozását láthatod az ábrán! Írd a megfelelő betűt a neve után!

1. mediterrán terület –
2. óceáni terület –
3. hideg mérsékelt öv –

Folyók vízállásának havi változása

b) Melyik állítás magyarázza az A jelű folyó vízszint-ingadozását? Húzd alá!

1. A folyók egész évben be vannak fagyva.
2. A folyó nagy vízmennyisége nem csökken jelentősen a rövid és száraz nyár alatt.
3. A csapadék eloszlása egész évben egyenletes.

c) Mely folyók vízjárását mutathatják a diagram betűi? Írd a betűket a folyók neve mögé!

1. Északi-Dvina, Pecsora –
2. Ebro, Pó –
3. Szajna, Temze –

Földrajzi övezetesség Európában

5 Torkolatképek

Az alábbi műholdfelvételeken európai folyók torkolatát láthatod.

Egészítsd ki a táblázatot!

Folyó neve	Hol ered?	Hova ömlik?	Kép betűje	Torkolat típusa
Volga				
Duna				
Rajna				

6 Szétfolyt betűk

a) Mely európai folyók neve rakható ki az alábbi betűcsoportokból? Használd az atlaszt!

1. MEZET:	5. PERNYED:
2. ARANJ:	6. UTASVIZL:
3. VÁRAD:	7. DESZERTNY:
4. ERILO:	8. IQVADGULAURI:

b) Csoportosítsd a folyókat az alapján, hogy hova ömlenek! Írd a sorszámukat a táblázatba!

Atlanti-óceánba	Fekete-tengerbe	Balti-tengerbe	Északi-tengerbe	egy másik folyóba

c) Az atlasz segítségével írd jellemzőket a folyókról! Próbáld olyan jellemzőket találni, amelyek kapcsolatban vannak a földrajzi övezetességgel!

-
-
-
-
-
-
-
-

Európa alkonya vagy új hajnala?

1 Zsúfolt és üres helyek a kontinensen

- a) Keresd meg az atlaszban a következő koordinátákkal jelölt helyeket! Olvasd le a népsűrűségi térképről, hogy alacsony vagy magas ezek népsűrűsége! Milyen okai vannak ennek? A válaszokat írd a táblázatba!

Okok: domborzati, éghajlati, gazdasági, történelmi

Koordináta	Népsűrűség	Oka
é. sz. 68°; k. h. 28°		
é. sz. 47°; k. h. 8°		
é. sz. 52°; k. h. 5°		
é. sz. 45°; k. h. 10°		

- b) Állapítsd meg a népsűrűségi térkép segítségével, hogy a népsűrűségi értékek mely országokhoz tartozhatnak!

Kösd össze a megfelelőket!

3 fő/km ²	Albánia
13 fő/km ²	Fehéroroszország
46 fő/km ²	Izland
127 fő/km ²	Monaco
16 300 fő/km ²	Norvégia

2 Úton Európába

Olvasd el a szöveget, majd válaszolj a kérdésekre!

Az Európába vezető utak közt a Földközi-tengeren át vezető a legveszélyesebb: a szerencsétlenül jártak 90%-a itt hal meg. 2014 végéig még biztonságosnak számított, mert működött Olaszország mentőakciója, a Mare Nostrum. Ennek helyét azóta átvette a harmadakkora költségvetésből működő, összeurópai Triton. Afrika partjain azonban nem csökkent a tömeg. „Burkina Faso és Niger a legveszélyesebb országok: lelőhetnek, elrabolhatnak. Autóval keltünk át a Szaharán, ha eltévedünk, senki nem jön értünk. De ezek a veszélyek eltörpülnek a líbiai helyzet mellett: ott mindenkinek fegyvere van. Úgy kezelnek minket, mint az állatokat, vernek, ránk lönek ok nélkül is. Féltünk kimenni az utcára, de el kellett menni dolgozni, ebből fizettük az utat. Házat építettünk, rakodtunk, aztán vagy kifizettek, vagy nem. A legnagyobb baj, ha elrabolnak. Két hónapig voltam börtönben. Katonák vittek be, és nem engedtek el, amíg a családom nem küldött 600 dollárt. Ha a családod nem tud fizetni, akkor rabszolga leszel.” A menekültek a legnagyobb veszélyt is vállalták az átjutásért. 1500 dollár körüli összeget fizettek az embercsempészeknek és hónapokig vártak az indulásra.

„Egy felfújható csónakban nyolcvanán ültünk. Volt rajta egy lyuk, de hogy a többiek ne essenek pánikba, eltakartuk ruhákkal. Persze, hogy féltünk a tengeren, némelyikünk még folyót sem látott addig.”

Líbiából néhány óra alatt Lampedusa vagy Málta szigetére érnek. Az idáig eljutók táborba kerülnek, majd továbbszállítják őket Európába. Nekik az a fontos, hogy elkerülhettek arról a helyről, ahol nyomorban tartották, megölhették volna őket. A cél mindegy, bármi lehet, ahol nincs szegénység és félelem. Azért jöttek Európába, mert itt kisebb valószínűséggel fordul katasztrófába az életük. Vajon hogy fogadjuk őket?

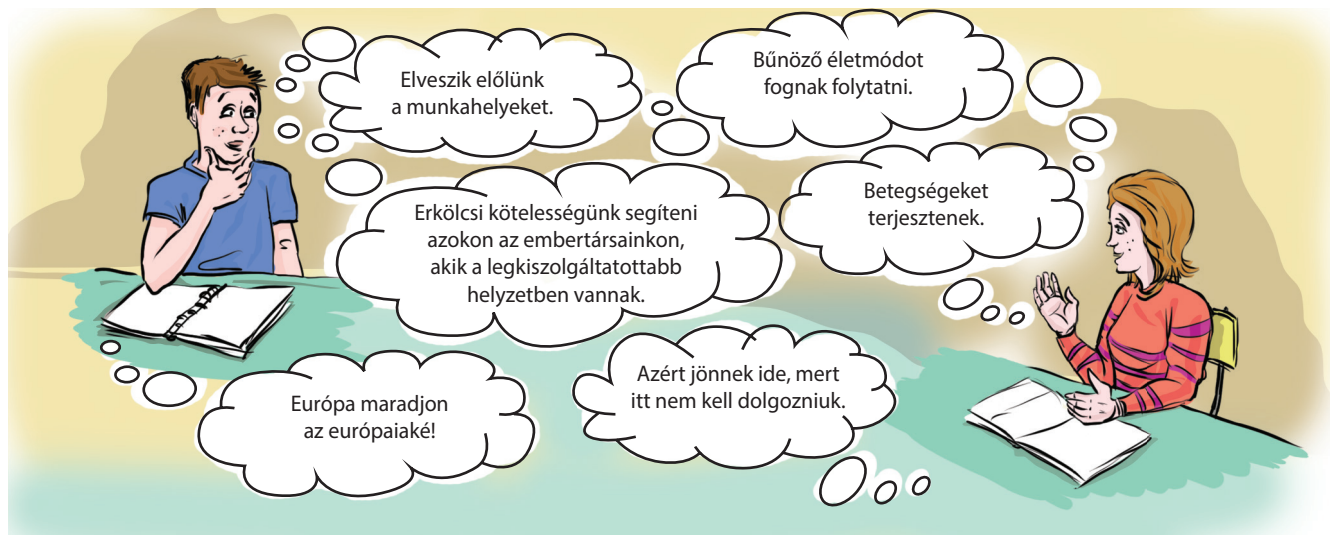
(Index, 2015. 06. 23.)

- a) Döntsd el a szöveg alapján, hogy igazak vagy hamisak a következő állítások! Írj utánuk I vagy H betűt!

1. A cikkben idézett menekült Nyugat-Afrikából származik.
2. A Triton mentőakció kisebb mértékű, mint olasz elődje volt.
3. A menekültek magasabb fizetések reményében hagyják el az otthonukat.
4. A menekültek főleg Líbián keresztül érkeznek Európába.
5. A menekülteket a fejlett európai országok juttatásai (pl. munkanélküli segély) vonzzák.
6. A líbiai hatóságok segítik a menekülteket, hogy minél előbb Európába érhessenek.
7. Ha kifizetik az embercsempészeket, a menekültek biztonságban eljuthatnak Európába.
8. Nagyobb eséllyel indul útnak az, akit a családja is elkísér.

Európa társadalmi-gazdasági képe

- b) Vitassátok meg a menekültekkel kapcsolatos állításokat!
 Mely érvek alapulnak előítéleteken? Színezd kékre!
 Melyeknek lehet valós okuk? Színezd sárgára!

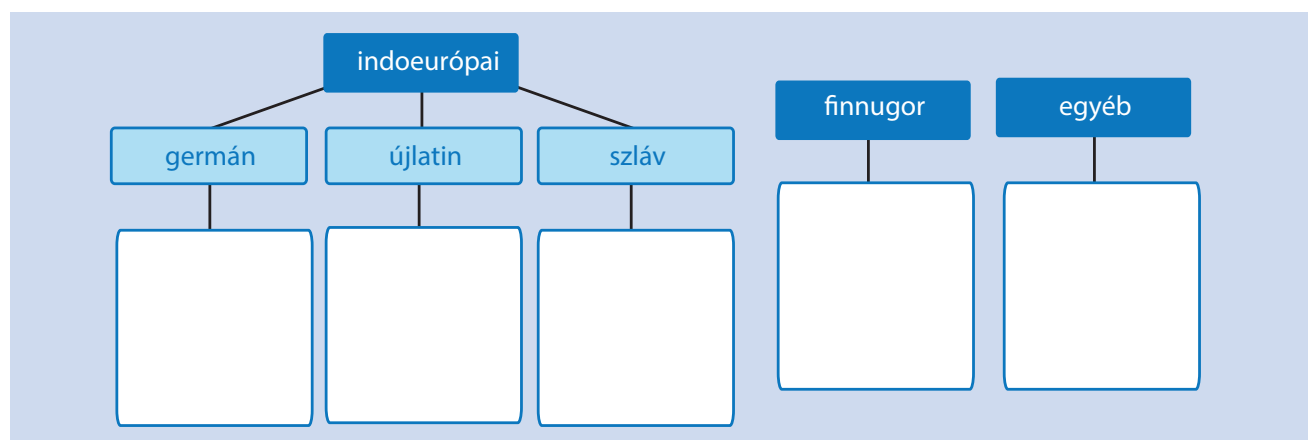

3 Nyelvrokonok az asztalnál

Egy nemzetközi konferencián 10 különböző nemzet küldötte vett részt. Felfedezték, hogy több résztvevő anyanyelve hasonlít egymásra.

- a) Helyezd el a résztvevőket az alapján, hogy anyanyelvük melyik nyelvcsaládba tartozik!
 Írd a sorszámukat az ábrába!

1. Enrice (spanyol)	5. Stephen (angol)	9. Kosztasz (görög)
2. Anne (észti)	6. Freja (dán)	10. Milos (cseh)
3. Bogdan (ukrán)	7. Nicole (francia)	11. Rui (portugál)
4. Vuk (szerb)	8. Aino (finn)	12. Lieke (holland)

- b) Keresz nyelvrokonoikat az újonnan érkezett vendégeknek is! Írd ide azok sorszámát, akik nyelvileg a legközelebb állnak hozzájuk!

Justyna (lengyel):, Luigi (olasz):, Olav (norvég):

4 Fejlettségi térkép

Készíts tematikus térképet az alábbi gazdasági fejlettséget mutató adatok felhasználásával!

Az európai országok egy főre jutó GDP-je (USD) 2013-ban							
Luxemburg	92 048	Egyesült Királyság	39 511	Oroszország	24 805		
Norvégia	66 937	Olaszország	35 486	Lettország	23 707		
San Marino	60 664	Spanyolország	33 711	Horvátország	20 889		
Svájc	58 087	Málta	33 216	Románia	19 711		
Írország	49 195	Ciprus	30 769	Fehéroroszország	18 161		
Hollandia	47 355	Csehország	29 925	Bulgária	17 860		
Ausztria	46 420	Szlovénia	29 658	Montenegró	14 996		
Svédország	45 986	Szlovákia	28 175	Macedónia	13 349		
Németország	45 888	Litvánia	27 051	Szerbia	13 329		
Dánia	44 342	Észtország	26 999	Albánia	11 377		
Izland	43 637	Portugália	26 975	Bosznia-Hercegovina	9 833		
Belgium	42 973	Görögország	25 859	Ukrajna	8 668		
Franciaország	40 375	Lengyelország	25 105	Moldova	4 979		
Finnország	40 347	Magyarország	24 942				

Sorold be az országokat az alábbi kategóriák valamelyikébe!

15 000 USD/fő alatt, 15 001–25 000 USD/fő, 25 001–35 000 USD/fő, 35 001–45 000 USD/fő, 45 001 USD/fő fölött

Színezd ki azonos színnel az egy kategóriába tartozó országok területét a térképen!

Színezéskor érdemes egy szín különböző árnyalatait használnod úgy, hogy a legsötétebtől a legvilágosabbig sorrendben kövessék egymást az értékek. Készítsd el a térkép jelmagyarázatát is!

Ne felejts el címet adni a térképnek!

Jelmagyarázat

USD/fő

☐
☐
☐
☐
☐

5 Hogyan működik a piacgazdaság?

a) Írd az ábrába azoknak a mondatoknak a sorszámát, amelyek arra utalnak, hogy egy országban piacgazdaság működik!

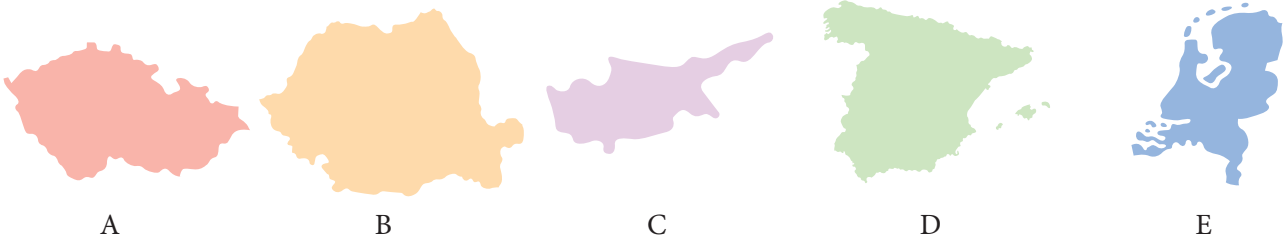

1. Az autóipar válsága miatt két hónap alatt 15 000 ember veszítette el a munkáját.
2. Az ipari miniszter a legnagyobb vegyipari vállalat élére új vezetőt nevezett ki.
3. Az állami gazdaságok tulajdonában lévő ültetvények aránya elérte a 90%-ot.
4. A nemzetközi nagyvállalat újabb 2 millió eurós beruházásról döntött, amit meglévő gyárainak bővítésére fordít.
5. Már harmadik hónapja folyamatosan csökken a sertéshús felvásárlási ára.
6. A következő ötéves terv idején 80%-kal több cipő gyártását tervezik.
7. A gyárigazgatók fizetését a szakmunkások bérének háromszorosában határozták meg.
8. A település az autópálya-csomópont átadásától várja azt, hogy több befektető érkezik majd hozzájuk.
9. A jelenlegi folyamatok alapján az várható, hogy január 1-jétől a kenyér és a tejtermékek ára is mintegy 5%-kal emelkedni fog.
10. Döntés született arról, hogy január 1-jétől 5%-kal emelik a kenyér és a tejtermékek árát.

b) Milyen gazdasági rendszer működik a többi mondattal jellemezhető országban?

6 Micsoda alakok!

a) Mely európai országok körvonalát látod?

.....

b) Állítsd sorba az országokat a következő szempontok alapján! Írd a vonalra egymás után a betűket!

1. a legkisebttől legnagyobb területűig:
2. a legnyugatibbtól a legkeletibbig:
3. a legészakibbtól a legdélibbig:
4. a hazánktól a legközelebbitől a legtávolabbiig:

4.

Egység a sokféleségben

1 Tagsági térkép

a) Írd a 2. feladat táblázatának első oszlopában szereplő számokat a térképvázlatba, a megfelelő ország területére!

b) Jelöld pontokkal az országok fővárosát! Írd a pontok mellé a nevük kezdőbetűjét!

c) Színezd kékre az Európai Unió hat alapító államának a területét!

d) Színezd zöldre a szervezethez 2002-ben csatlakozott országok területét!

2 Huszonnyolcan egy csapatban

Az Európai Unió országainak földrajzi alapadatai

	Ország	Főváros	Terület (km ²)	Népesség (fő)	Népsűrűség (fő/km ²)	GDP (milliárd dollár)	GDP/fő (EU=100)	Pénznem
1.	Ausztria	Bécs	83 871	8 608 000	102,6	400	126	euró
2.	Belgium	Brüsszel	30 528	11 259 000	368,8	484	117	euró
3.	Bulgária	Szófia	110 879	7 185 000	64,8	128	49	bolgár leva
4.	Ciprus	Nicosia	9 251	876 000	94,7	27	84	euró
5.	Csehország	Prága	78 865	10 535 000	133,6	315	82	cseh korona
6.	Dánia	Koppenhága	43 094	5 673 000	131,6	252	121	dán korona
7.	Egyesült Királyság	London	242 900	64 915 000	267,2	2 565	108	angol font
8.	Észtország	Tallinn	45 227	1 315 000	29,1	36	74	euró
9.	Finnország	Helsinki	338 424	5 475 000	16,2	221	110	euró
10.	Franciaország	Párizs	543 965	64 304 000	118,2	2596	110	euró
11.	Görögország	Athén	131 990	10 763 000	81,5	278	70	euró
12.	Hollandia	Hága	41 850	16 933 000	404,6	802	129	euró
13.	Horvátország	Zágráb	56 594	4 230 000	74,7	88	57	horvát kuna
14.	Írország	Dublin	70 273	4 630 000	65,9	228	134	euró
15.	Lengyelország	Varsó	312 679	38 494 000	123,1	966	68	lengyel zloty
16.	Lettország	Riga	64 559	1 979 000	30,7	47	65	euró
17.	Litvánia	Vilnius	65 300	2 906 000	44,5	79	74	euró
18.	Luxemburg	Luxembourg	2586	570 000	220,4	52	251	euró
19.	Magyarország	Budapest	93 030	9 835 000	105,7	245	68	magyar forint
20.	Málta	Valetta	316	425 000	1344,9	14	90	euró
21.	Németország	Berlin	357 114	81 276 000	227,6	3 730	125	euró
22.	Olaszország	Róma	301 336	60 963 000	202,3	2 163	97	euró
23.	Portugália	Lisszabon	92 090	10 311 000	112,0	278	73	euró
24.	Románia	Bukarest	238 391	19 822 000	83,1	391	54	román lej
25.	Spanyolország	Madrid	505 990	46 335 000	91,6	1 562	92	euró
26.	Svédország	Stockholm	450 291	9 794 000	21,8	450	125	svéd korona
27.	Szlovákia	Pozsony	49 037	5 426 000	110,7	153	77	euró
28.	Szlovénia	Ljubljana	20 273	2 065 000	101,9	61	81	euró
	Európai Unió		4 380 703	506 902 000	115,7	18 611	100	

a) Karikázd be az állításokhoz tartozó egy-egy ország betűjét!

1. Területe 400 000 km²-nél kisebb.

K – Svédország I – Németország G – Spanyolország E – Franciaország

2. Kisebbs területű, mint Litvánia

N – Lettország S – Csehország T – Írország K – Ausztria

3. Népességszáma eléri az egymillió főt.

H – Ciprus M – Málta A – Luxemburg T – Észtország

4. Népességszáma kb. fele Romániáénak.

E – Svédország R – Hollandia B – Spanyolország F – Görögország

5. Népsűrűsége kisebb, mint hazánké.

E – Szlovákia G – Ausztria L – Franciaország S – Portugália

6. Népsűrűsége hasonló Csehorszáéhoz.

R – Dánia V – Hollandia O – Litvánia I – Horvátország

7. GDP-je 250–300 millió dollár között van.

N – Magyarország F – Finnország C – Írország Á – Görögország

8. GDP-je 802 milliárd dollár.

S – Finnország R – Németország C – Hollandia Ú – Belgium

9. Egy főre jutó GDP értéke jelentősen kisebb hazánknál.

T – Lettország I – Bulgária Z – Lengyelország A – Görögország

10. Az egy főre jutó GDP értéke egynegyeddal nagyobb az átlagnál.

A – Luxemburg T – Észtország Ó – Németország É – Írország

b) Olvasd össze a bekarikázott betűket! Megfejtés:

Fogalmazd meg röviden a szó jelentését!

3 Jól szervezett szervezetek

A tankönyv 21. oldal 4.3. ábrája segítségével nevezd meg az egyes jellemzőkhöz tartozó országokat!

a) Nem tagja az Európai Uniónak, mégis útlevél-ellenőrzés nélkül beléphetünk a területére –

b) Euróval fizethetünk az országban, de a határon elkérik az útlevelünket –

c) Nem tagja az Európa Tanácsnak –

d) Az Európai Unióval jelenleg csak az egységes vámok terén működik együtt –

e) Szabadkereskedelmi térséget alkot Norvégiával, Izlanddal és Liechtensteinnel –

f) Tagja az Európai Uniónak, de sem saját pénznemét, sem a határellenőrzést nem adta fel –

Az Európai Unió földrajza

4 Előnyös együttműködés

Az Európai Unió mely előnyös lehetőségeit használják fel a következő személyek?

a) Marek, lengyel hegesztő, aki Angliában kapott munkát.

.....

b) Jean-Luc, francia szakács, aki megtakarított pénzéből Szlovéniában nyitott éttermet.

.....

c) Günther, német irodai dolgozó, aki a 20 km-re lévő cseh kisvárosba jár bevásárolni.

.....

d) Margaret, angol nyugdíjas, aki Magyarországon készítteti a műfogsorát.

.....

e) Fleur, holland kertész, aki a termesztett tulipánhagymáit Németországban értékesíti.

.....

f) Ricardo, olasz földműves, akinek az aszály tönkretette a termését.

.....

g) Dumitru, román egyetemista, aki Skóciában kapott ösztöndíjat.

.....

h) Anne, svéd vegyészmérnök, aki milánói és dublini kollégákkal dolgozik együtt.

.....

i) Mihail, egy kis bolgár falu polgármestere, aki pályázni szeretne az iskola felújításához.

.....

j) Edita, litván könyvelő, aki most már csak euróban számol.

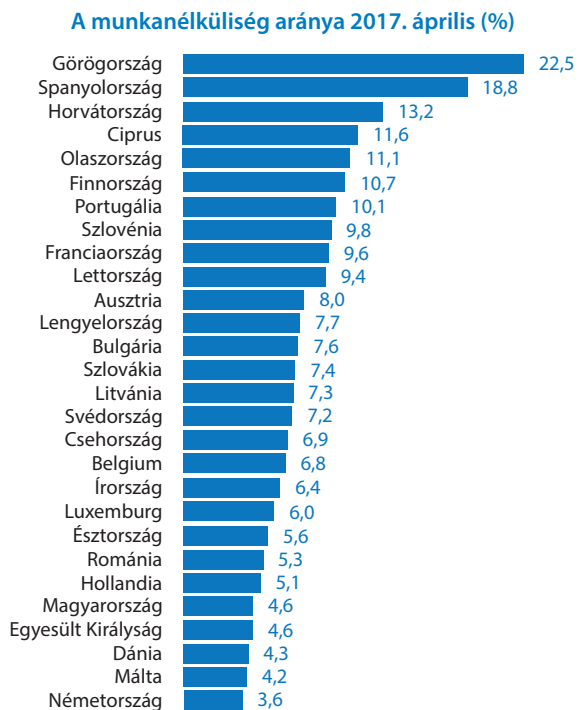
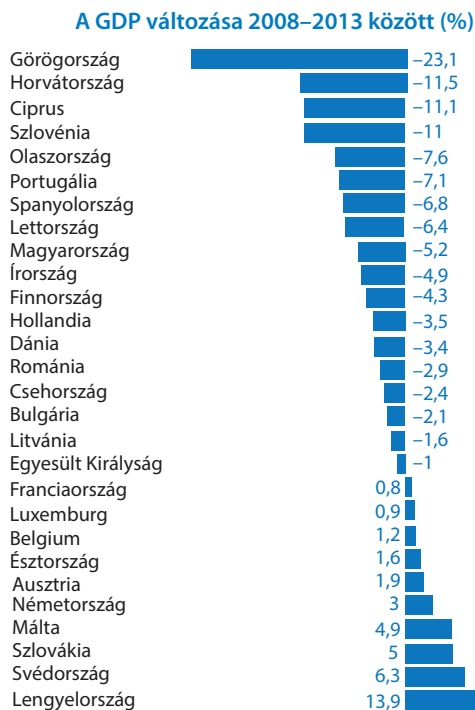
.....

5 Költségvetési mérleg

Rajzold meg az Európai Unió költségvetési mérlegét kördiagramokkal a tankönyv 22. oldali 4.1. táblázata alapján!

6 Gazdasági gondok

Válaszolj a kérdésekre a diagramok segítségével!

- a) A tagállamok hányad részének csökkent a gazdasági teljesítménye?
- b) Hogyan változott a 2008-ban felvett két ország (Bulgária, Románia) GDP-je az uniós tagság első öt évében?
.....
- c) Európa mely térségét sújtja a legnagyobb munkanélküliség?
- d) Írj két-két országot példaként a táblázat minden rovatába!

		Munkanélküliség	
		magas	alacsony
GDP változása	növekedés		
	csökkenés		

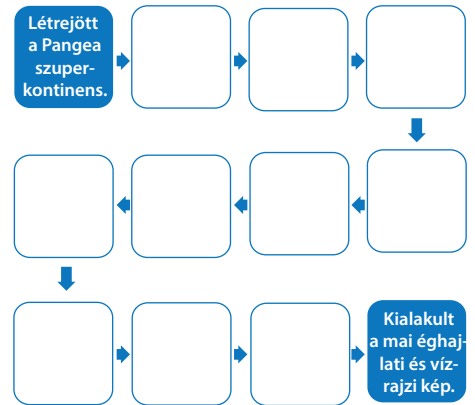
5.

Véd vagy korlátoz a hegykoszorú?

1 Százmillió éves utazás

Állítsd időrendi sorba a földtörténeti eseményeket! Írd a sorszámukat az ábra megfelelő helyére! A kezdő és a záró eseményt előre megadtuk segítségedért.

1. A Kárpátok magasabb csúcsait jégsapkák fedték.
2. A Tethys-óceánban üledékek halmozódtak.
3. A lemezperemek alábukása miatt megindult a vulkáni tevékenység.
4. Összeütközött az Afrikai- és az Eurázsiai-kőzetlemez.
5. Visszahúzódtak a gleccserek, eltűntek a jégsapkák.
6. A Pangea feldarabolódott.
7. A folyami üledékek feltöltötték a Pannon-beltengert.
8. A tengeri üledékes kőzetek meggyűrődtek és kiemelkedtek.
9. Az afrikai eredetű kőzetlemezdarab beékelődött az eurázsiai eredetűbe.
10. Létrejött a Kárpát-medence belsejében a Pannon-beltengerrel.

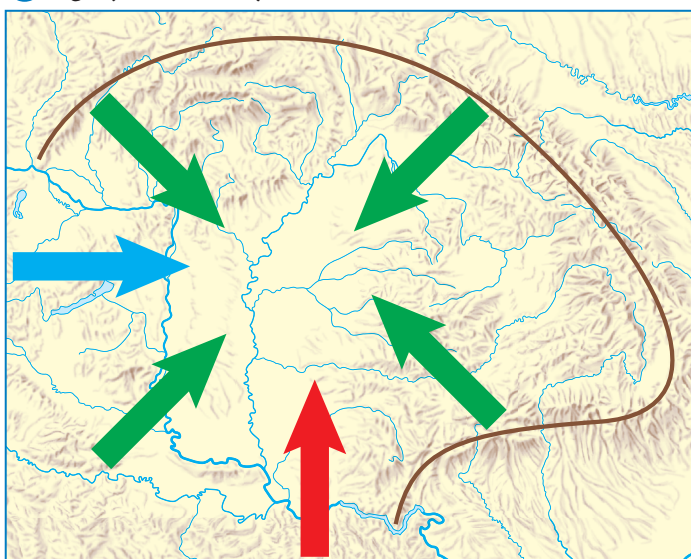

2 Mélyben rejtőző kincsek

Jellemzően kőzetek, ásványkincsek keletkeztek a Kárpát-medencében az egyes időkben? Írd a nevüket a táblázatba!

Idő, időszak	Kőzetek	Ásványkincsek
újidő negyedidőszak		
újidő harmadidőszak		
középidő		

3 Éghajlatunk irányítói

a) Mely éghajlatot meghatározó tényezőket jelölik a nyilak?

zöld:

piros:

kék:

b) Mely nyíl vagy nyilak mutatják az éghajlati elemek alábbi változását? Válaszolj a nyilak színével!

1. Évi középhőmérséklet csökkenése:

2. Évi csapadékmennyiség csökkenése:

3. Évi közepes hőingadozás növekedése:

4. Évi napfénytartam növekedése:

5. Felhőborítottság értékének növekedése:

4 Jóslás vagy előrejelzés?

a) Értelmezd a következő népi időjárás megfigyeléseket! Használd az internetet is!

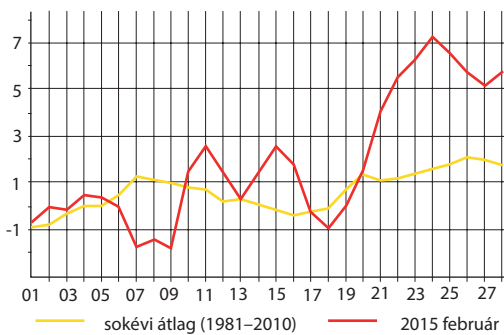
1. Mátyás ront, ha talál, ha nem talál, csinál.

2. Sándor, József, Benedek, zsákban hozzák a meleget.

3. Ha Medárd napján esik, akkor negyven napig esik.

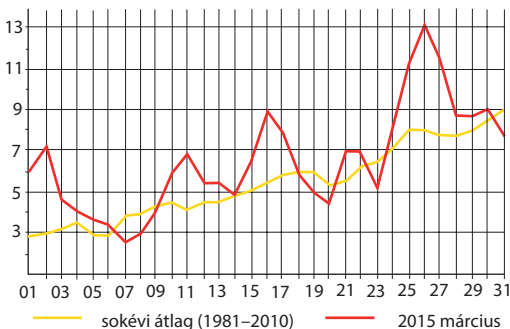
4. Ha Katalin kopog, karácsony locsog.

b) Állapítsd meg a grafikonok alapján, hogy 2014-2015-ben beigazolódtak-e a fenti népi előrejelzések!
 Indokold a választod!

1. A napi középhőmérsékletek (°C) 2015 februárjában

-

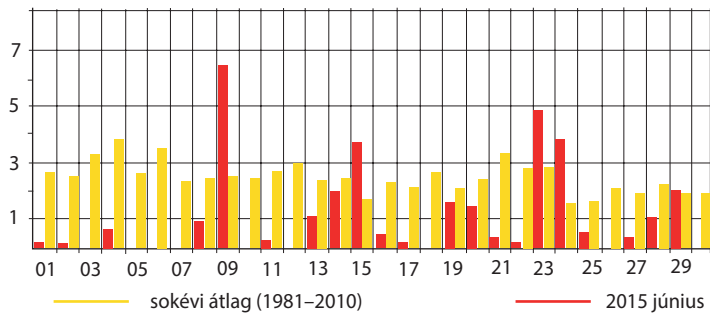

2. A napi középhőmérsékletek (°C) 2015 márciusában

-

Medencejelleg a Kárpát-medencében

3. A napi csapadékmennyiség (mm) 2015 júniusában

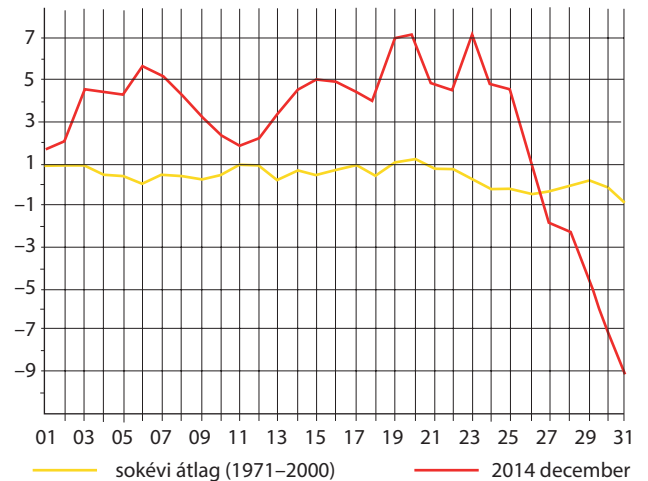
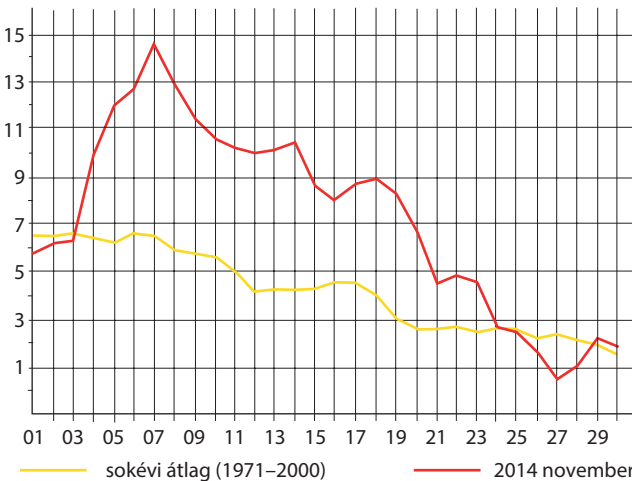

.....

.....

.....

4. A napi középhőmérséklet (°C) 2014 novemberében és decemberében

.....

.....

.....

c) Hogyan nevezzük a május közepi lehüléshez kapcsolódó jeles napokat?

d) Gyűjts további tapasztalati megfigyelésekhez kapcsolódó szövegeket az időjárás alakulásáról!

.....

.....

.....

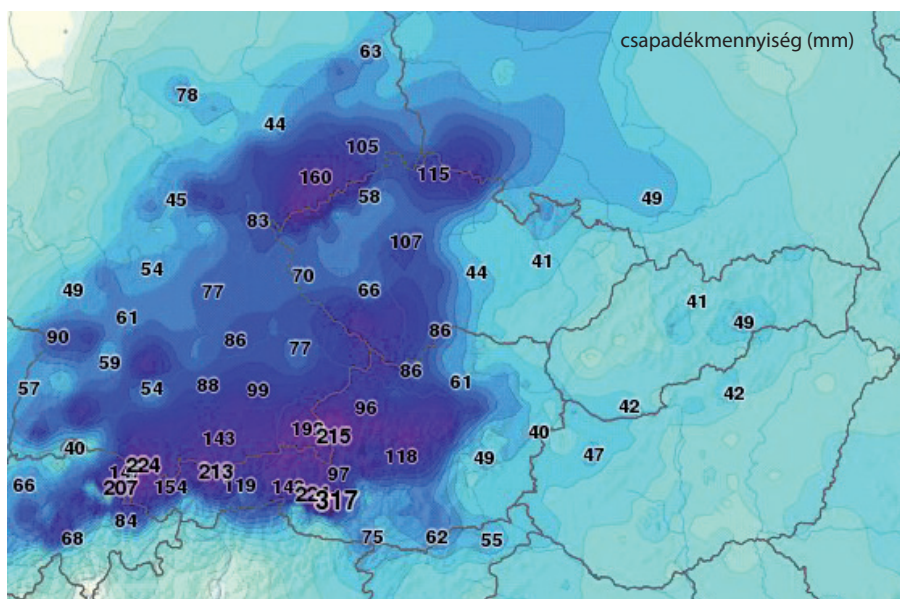
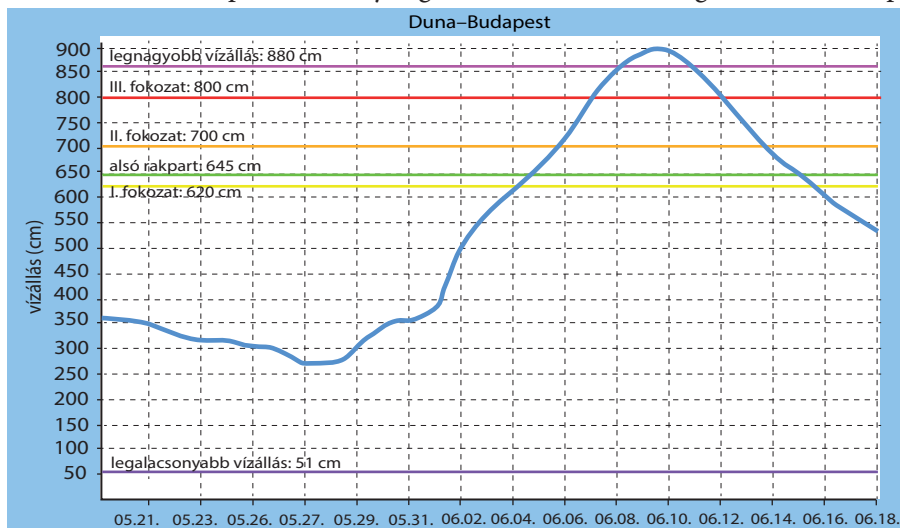
.....

.....

.....

5 Rekordárvíz a Dunán

A grafikon a Duna vízállását mutatja 2013. május 19. és június 18. között, a térképen pedig a május 30. és június 2. között lehullott csapadék mennyisége látható. Vesd össze a grafikont a térképpel, és válaszolj a kérdésekre!

- Mikor kezdett jelentősen emelkedni a vízállás?
- Ezután hány napig tartott a vízszint emelkedése?
- Melyik nap és hány cm-rel tetőzött Budapestnél a Duna?
- Hány cm-rel haladta meg ez a korábbi legmagasabb vízszintet?
- Hány napig haladta meg a készültség az I. fokozatot?
- Nagyrészt hol hullott az a csapadék, ami a Duna áradását okozta?
.....
- Mennyi volt a legtöbb lehullott csapadék mennyisége?
- Mennyi idő alatt érte el az árhullám Budapestet?

6.

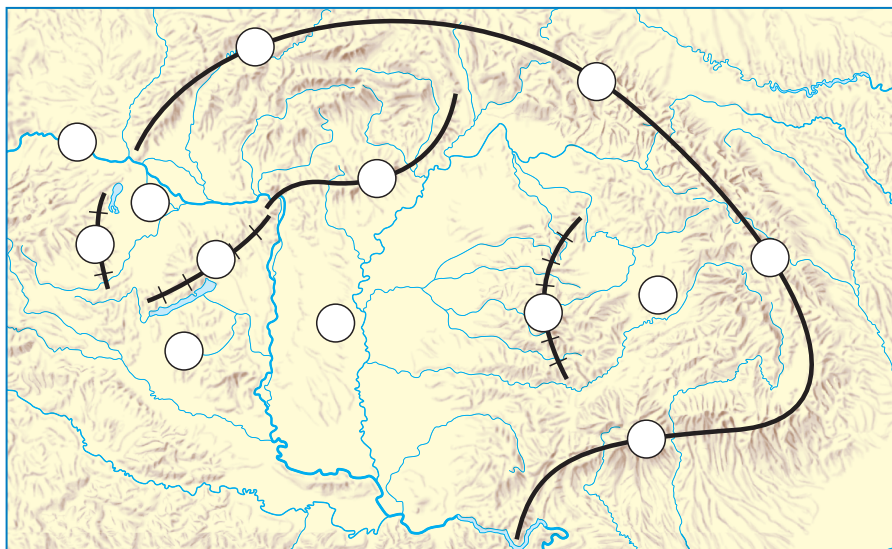
A Kárpát-medencevidék nagytájai

Utazás a medenceségben

1 Tájak mozaikja

a) Írd a Kárpát-medencevidék tájainak sorszámát a megfelelő körökbe!

1. Alföld
2. Bécsi-medence
3. Déli-Kárpátok
4. Dunántúli-dombvidék
5. Dunántúli-középhegyvidék
6. Erdélyi-szigethegység
7. Erdélyi-medence
8. Északi-középhegység
9. Északkeleti-Kárpátok
10. Északnyugati-Kárpátok
11. Keleti-Kárpátok
12. Kisalföld
13. Alpokalja

b) Húzd alá a fenti felsorolásban barnával a hegységeket, sárgával a dombvidékeket, zölddel az alföldek nevét!

A tájra leginkább jellemző tengerszint feletti magasságot vedd figyelembe!

c) A Dunántúli-középhegyvidék és az Erdélyi-szigethegység részmedencékre osztja a medencét.

Sorold fel a részmedencéket alkotó tájak sorszámát!

nyugati részmedence: középső részmedence: keleti részmedence:

2 Hegyek, források, hágók, szorosok

A Kárpátok mely részeihez tartoznak az alábbi földrajzi fogalmak? Egészítsd ki a táblázatot a sorszámok beírásával! Használd az atlasz térképeit!

Hegységek:

1. Hargita
2. Magas-Tátra
3. Máramarosi-havasok
4. Retyezát

Folyók forrása:

5. Maros
6. Tisza
7. Vág
8. Zsil

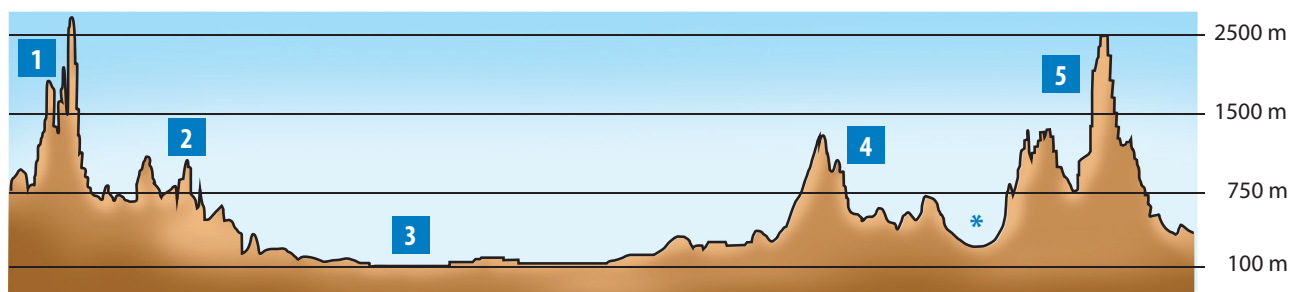
Hágók, szorosok:

9. Gyimesi-szoros
10. Jablonkai-hágó
11. Vereckei-hágó
12. Vöröstorony-szoros

	Északnyugati-Kárpátok	Északkeleti-Kárpátok	Keleti-Kárpátok	Déli-Kárpátok
Hegység				
Folyók forrása				
Hágók, szorosok				

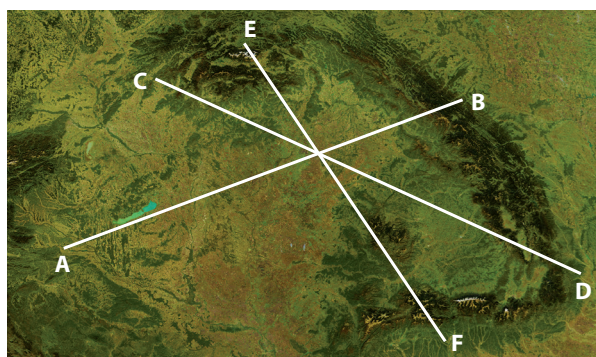
3 Keresztül-kasul a medencében

Az alábbi ábrán egy a Kárpát-medencevidéket átszelő keresztmetszetet látsz.

a) Állapítsd meg, hogy mely térképi vonal mentén készült a metszet!

A vonal mentén.

b) Mely tájak fekszenek a metszet mentén?

Írd melléjük a keresztmetszeten látható számot!

Alföld	Északi-középhegység
Déli-Kárpátok	Északkeleti-Kárpátok
Dunántúli-középhegyvidék	Északnyugati-Kárpátok
Erdélyi-szigethegység	Keleti-Kárpátok
Erdélyi-medence	Alpokalja

c) Melyik folyó völgyét jelöli a csillag a metszeten?

4 Jéghotel a Fogarasi-havasokban

Közép-Európa egyetlen jégszállója

A Bilea-tónál járunk, körös-körül a Fogarasi-havasok 2000 méter feletti csúcsai szikráznak a decemberi napsütésben. A tó mellett halad el a transfogarasi út, mely novembertől májusig járhatatlan. A vendégeknek a gleccservölgyben kiépített kötélpályás felvonóra kell jegyet váltaniuk. A gleccsertó partján immár tizedik éve épül újra a hotel, ugyanis nyárra semmi sem marad belőle. A 12 kétszemélyes szobából, valamint egy központi csarnokból álló szállodát ebben az idényben megtoldották három igluval és egy jégkapolnával is. Szinte minden munkát kézi erővel végeznek, mivel a területre télen nem lehet gépeket felvinni. A jégtömböket a tó jégpáncéljából kell kitermelni, ehhez hatalmas láncfűrész használják. A fűrészeléskor tilos olajat önteni a gépbe, a tó ugyanis természetvédelmi terület. A tömbök kiemelése csapatmunka: egy ember csákyával irányítja, kettő-három pedig egy emelővel húzza partra a jégdarabot. A jó félmázsás hasábokat motoros szánnal vontatják az építkezésig, ahol fűrésszel utólagos igazítást kapnak. A fal dupla rétegben készül, az egymásra helyezett jégtéglákat kézzel tapicskolt hókásával illesztik össze. Erősítésként vízzel is meglocsolják a falat, így a jégtömbök jobban összefagynak. A szilárdan álló szerkezet felületét láncfűrészrel egyengetik meg, végül vizes hóval teszik tökéletessé a vonalvezetést. Jöhetnek a LED-ek, amik a puszta fényen túl a jégvilág mesebeli hangulatát is garantálják.

(<http://www.afoldgomb.hu/emberi-tenyezo/1351-jegparnak-kozt-halni-meg>)

a) Olvasd el a szemelvényt, és válaszolj a kérdésekre!

A Kárpátok melyik részén található a Fogarasi-havasok?

Keresd meg legmagasabb csúcsát! Hány méter magas?

A Bilea-tó egy tengerszem. Mely külső erő hozta létre?

Miért járhatatlan a havasokon átvezető út a téli szezonban?

A Kárpát-medencevidék nagytájai

b) Miért nem olyan helyen épül a hotel, ahol nyáron sem olvad el a hó?

.....
.....

c) Állítsd számozással időrendbe a jéghotel elkészítésének lépéseit!

..... A tömböket az építkezés helyére szállítják.

..... A falat alkotó jégtömbök közé havat tapasztanak.

..... A jégtömböket kivágják a tó jegéből.

..... Beszerelik a világítást.

..... A falakat vízzel lelocsolják.

..... A jégtömböket megfelelő méretre igazítják.

d) Nézz utána, hogy mely országokban épültek még jéghotelek!

.....
.....

5 Nevezetességek

Mely látnivalókat, nevezetességeket találsz az alábbi koordinátáknál?
Használd a www.maps.google.com honlapot vagy a Google Föld programot!

a) é. sz. 49,16°; k. h. 20,13°

b) é. sz. 46,13°; k. h. 25,89°

c) é. sz. 48,07°; k. h. 24,24°

d) é. sz. 49,12°; k. h. 20,06°

e) é. sz. 46,79°; k. h. 25,79°

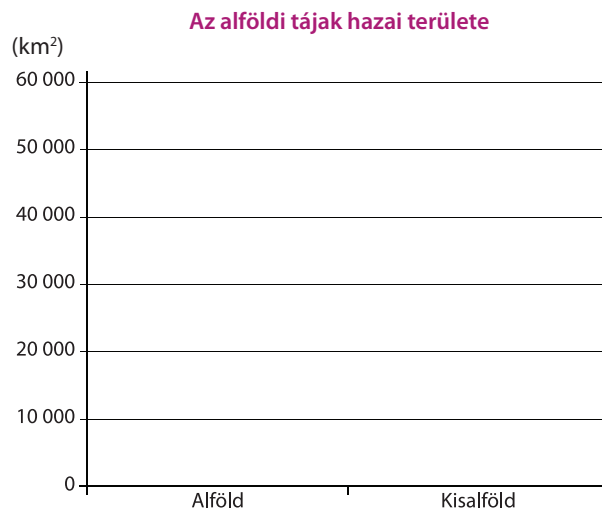
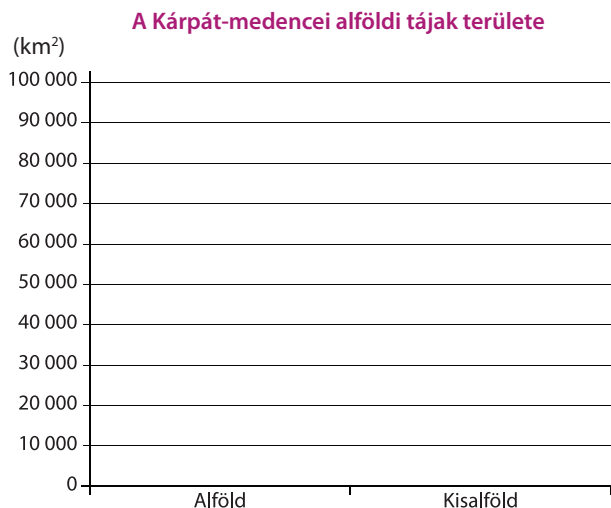
f) é. sz. 46,81°; k. h. 25,82°

Nem csak pusztá a róna

1 Alföldi tájaink területének összehasonlítása

a) Ábrázold oszlopdiagramokon a két alföldi táj területét a tankönyvi adatok (44. oldal) felhasználásával!

b) A diagramok tanulmányozása után dönts el az alábbi állításokról, hogy igazak vagy hamisak! Az állítások elé írd I vagy H betűt!

- Az Alföld teljes területe kb. kétszer akkora, mint a Kisalföld teljes területe.
- Az Alföld teljes területének kicsit kevesebb, mint a fele található a határainkon túl.
- A Kisalföld területének 44%-a található Szlovákiában és Ausztriában.
- Az Alföld teljes területe nagyságrendileg akkora, mint a Magyarország teljes területe.
- Az Alföld magyarországi területén több mint tizenkétszer férne el a Kisalföld hazai területe.

2 A tanúhegyek

a) Állítsd időrendbe a tanúhegyek kialakulását leíró lépéseket! Az 1. sorszámot a legrégebben lejátszódott folyamat elé írd!

1	A térségben bazaltvulkanizmus zajlik, a felszínre láva és tufarétegek rakódnak.
2	A finom tavi üledéket a területről a szél és a víz az évmilliók során elszállítja, kivéve azokon a helyeken, ahol a kemény bazaltsapka ezt megakadályozta.
3	A területet tenger önti el.
4	A hegyek a területet egykor borító üledékes közetrétegből magasodnak ki, tanúskodva az egykori felszín magasságáról.
5	A később tóvá zsugorodó tengerben főként homok- és agyagüledékek ülepednek le.

b) Keresd meg a két tanúhegyet a leírás alapján az atlasz térképén!

- Közvetlenül az Északi-Bakony előterében emelkedik a tengerszinthez képest 432 méterrel magasabban. –
- A Marcal-medence nyugati peremén áll a Kemeneshát és a Kemenesalja dombvonulata között. –

c) Mely kultúrnövény termesztése és erre épülő gazdasági tevékenység honosodott meg a tanúhegyek oldalában az évszázadok során?

.....

Az Alföld és a Kisalföld

3 Tájtipusok az alföldeken

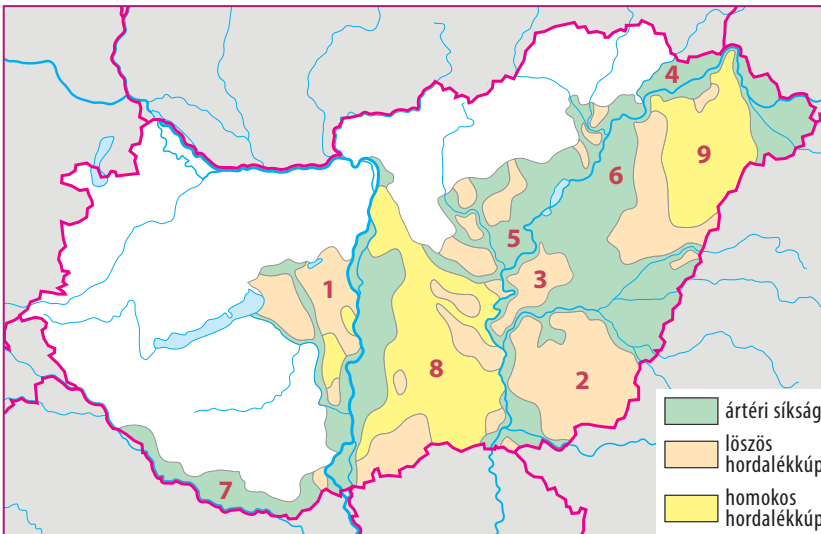
Írd a tájtipusok neve mellé a hozzájuk kapcsolható állítások betűjelét!

Hordalékkúpok	
Löszvidékek	
Árterek	

- A) Az Alföld legmélyebben fekvő területei.
- B) Közvetlenül ott alakultak ki, ahol a folyók elhagyták nagyobb esésű szakaszaikat.
- C) A folyószabályozás után ma már főként mezőgazdasági területekként hasznosítjuk e területeket.
- D) Kőzetanyaguk felhalmozásában a szél felszínformáló erejének fontos szerepe volt.
- E) A legjobb minőségű talajok képződtek e területeken.

4 Az Alföld tájai

Tanulmányozd hazánk domborzati térképét, és oldd meg a hozzá kapcsolódó feladatokat!

a) Nevezd meg a térképen számokkal jelölt tájakat!

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.

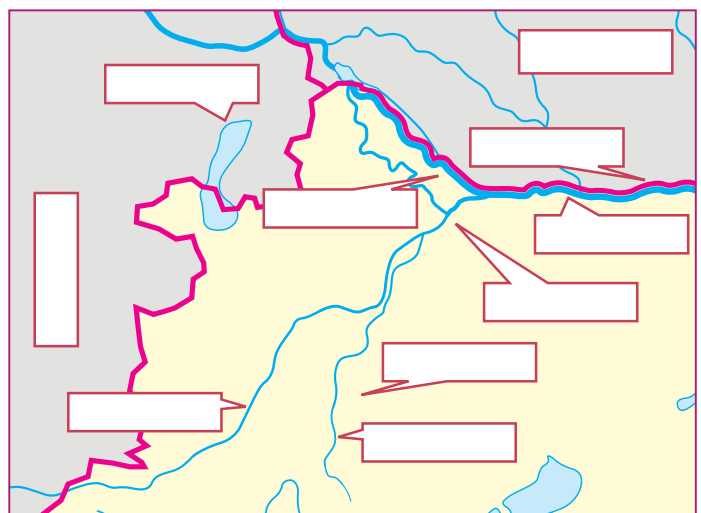
b) Csoportosítsd a felsorolt tájakat a térkép jelrendszere segítségével a táblázatban, kialakulásuk módja szerint! Segítségül elkezdtük a táblázat kitöltését.

A kialakulás módja			feltöltődés árterületen
A táj száma a térképen	1.		

5 A Kisalföld tájain

Egészítsd ki a térképet: írd a megfelelő helyre az alábbi neveket!

Ausztria, Duna, Fertő, Győri-medence,
 Marcal, Marcal-medence, Rába, Szigetköz,
 Szlovákia, országhatár

Az Alpok lába és a Dunántúli-dombvidék

2.

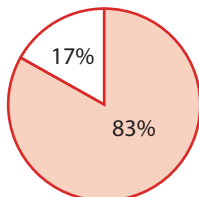
Kapocs a magashegység és a síkvidék között

1 Dombvidékeink területe

Tanulmányozd a táblázat adatait, a hozzá kapcsolódó diagramot, majd oldd meg a feladatokat!

A Kárpát-medence nyugati peremvidéke

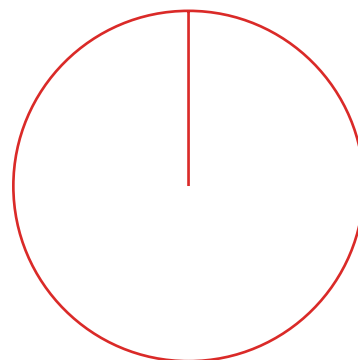
- magyarországi területe
- határainkon kívül található területe

	Nyugati-peremvidék		Dunántúli-dombvidék	
	km ²	%	km ²	%
Teljes terület	8 600	100	25 000	
Magyarországi terület			11 350	
Határainkon kívül lévő terület				

- a) Töltsd ki a táblázat üres celláit!
- b) Készíts kördiagramot a Dunántúli-dombvidék táblázatból kiolvasható adataiból!

Dunántúli-dombvidék

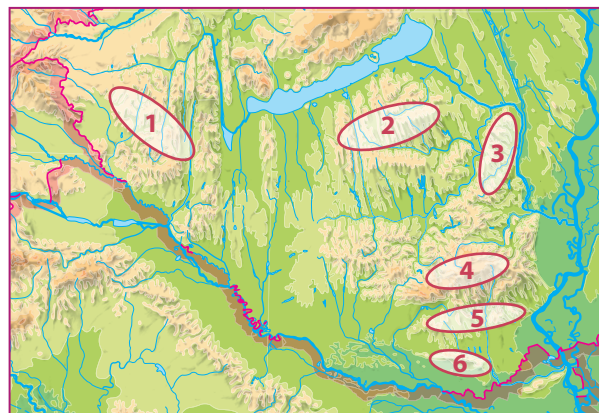

2 Dombvidéki tájaink

- a) Színezd sárgára a Kárpát-medence nyugati peremén lévő tájak nevét, zöldre pedig a Dunántúli-dombvidékhez tartozó tájakét!

Baranyai-dombság	Kőszegi-hegység	Kemeneshát
Soproni-hegység	Somogyi-dombság	Mecsek
Tolnai-dombság	Villányi-hegység	Zalai-dombság

- b) Azonosítsd, hogy a táblázatban kiszínezett tájnevek mely térképi foltokhoz tartoznak! Írd mögéjük a térképi számukat!

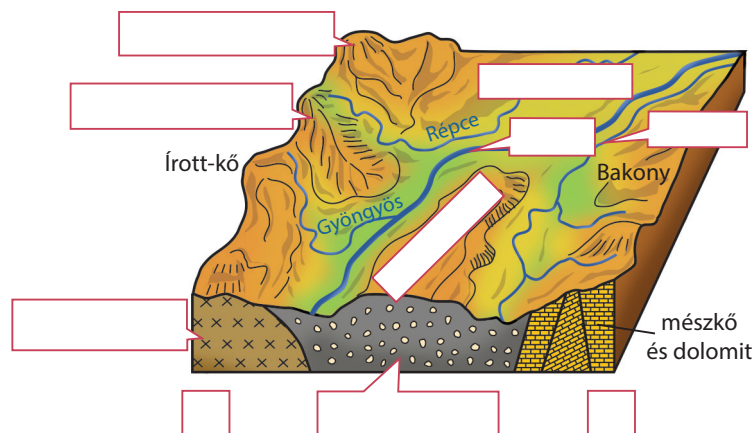

- c) Adj címet a térképi ábrának!

Az Alpok lába és a Dunántúli-dombvidék

d) Írd a földrajzi neveket, fogalmakat az ábra megfelelő helyére!

- átalakult kőzetek, K, kavicsstakaró,
- Kemeneshát, Kisalföld, Kőszegi-hegység,
- Marcal, Ny, Rába, Soproni-hegység

3 A Nyugati-peremvidék és a Dunántúli-dombvidék szerkezetének összehasonlítása
Tegyél X-et a nagytájakra jellemző állításokhoz tartozó négyzetekbe!

	Nyugati-peremvidék	Dunántúli-dombvidék
Síkságai folyók hordalékkúpjaiként jöttek létre.		
A domboságok főként kavicsból vagy agyagból épül fel, a lösz kevésbé jellemző.		
A szomszédságában lévő közephegységek az Alpok keleti nyúlványai.		
Dombjainak legfőbb építőanyaga a lösz.		
Hegységei szigetszerűen emelkednek ki a környezetükből.		
Síkságait a folyók durvább szemcséjű (kavicsos) üledékei építik fel.		
Középidéi üledékes kőzetek építik fel a hegységeit.		

4 A dombvidékek kialakulása

Állítsd helyes időrendbe az alábbi mondatokat! Az 1. sorszámot az elé a mondat elé írd, amelyik az időben legelőször lejátszódó folyamatot írja le!

- Homok, kavics folyami hordalék lerakódása
- Folyók völgymélyítő és szélesítő pusztító munkája
- Törési síkok mentén vetődés, völgyek és kiemelkedések kialakulása
- Tengerelöntés
- Lösz képződése
- Tengeri üledékképződés: mészüledék lerakódása

5 Fogalomalkotás

Mely fogalmak definícióját ismered fel a mondatokban? Írd a megfelelő fogalom nevét a definíció után!

- a) Az időben keletkezett hegységeket felépítő, majd az Alpok kiemelkedésével képződött palás és kristályos kőzetek csoportja.
- b) Olyan domborzati forma, amely 200–500 méter tengerszint feletti magasságú kiemelkedéseket és a közöttük lévő völgyeket, medencéket foglalja magában.
- c) Az Alpokból a Kárpát-medence területére érkező folyók hordalékából felépülő tájtypus a Nyugati-peremvidéken.
- d) Az az éghajlat, amelyre jellemző az enyhe csapadékos tél és a forró, száraz nyár, és jelentős befolyással van a Dunántúli-dombvidék őszi-téli időjárására.
- e) A mészkőhegységekben jellemző folyamatok, melyek során a mészkő oldódása miatt jellegzetes felszíni és felszín alatti képződmények (pl. barlangok) keletkeznek.

3.

Hegységek nyugatról keletre

1 Tedd sorrendbe!

a) Tedd sorrendbe a hegységeket nyugatról kelet felé való elhelyezkedésük szerint! A 1. sorszámot az *elé* a hegység elé írd, amelyik a legnyugatabbra helyezkedik el!

Bakony	Eperjes–Tokaji-hegység	Cserehát
Börzsöny	Keszthelyi-hegység	Velencei-hegység
Bükk	Mátra	Visegrádi-hegység
Dunazug-hegység	Vértes	

b) Tedd sorrendbe a hegységeket a fő felépítő kőzetük kialakulásának ideje szerint! Az 1. sorszámot az után a hegység *után* írd, amelyik jellemző kőzete a legrégebben képződött!

2 Egészítsd ki a táblázatot!

Hegység	Börzsöny
Felépítő kőzet	vörös homokkő
Kialakulásának ideje
Egyéb jellemző	tanúhegyek, egykori gejzirkúpok, szénsavas források	A-hegységtől a Dunakanyar választja el.	karsztos fennsík, barlangok, fehérítő sziklaszirtek

3 Halmazoló

Írd az alábbi halmazábra megfelelő helyére a hegységeket, hegyet jelölő betűket!

A) Badacsony	D) Velencei-hegység
B) Bakony	E) Visegrádi-hegység
C) Bükk	F) Eperjes–Tokaji-hegység

4 Középhegységeink összehasonlítása

a) Kösd össze az állításokat annak a hegységnek a nevével, amelyikhez az állítás kapcsolható!
Vannak olyan állítások, amelyek mindkét hegység nevével összeköthetők!

Dunántúli-középhegyvidék	kőzetei többségükben a középidőben alakultak ki	Északi-középhegység
	éghajlatválasztó hegység	
	a hegységeket felépítő kőzetei nagyobb része képződött a harmadidőszakban	
	területe kizárólag az országhatáron belül terül el	
	a hegységei jellemzően vulkanizmus eredményeként alakultak ki	
	karsztos képződmények előfordulnak a területén	
	területén nem fordul elő gránit és vörös homokkő	
	területétől délre árkos süllyedékekben kialakult tavak vannak	
	jellemző talaja a barna erdőtalaj	
vonulatai délnyugat-északkelet irányban húzódnak		
építő kőzetei között előfordul a bazalt		

Középhegyvidékek Magyarországon

b) Színezd ki az a) feladatban azokat az állításokat, amelyek mindkét hegységhez kapcsolhatók!

c) Tegyél X-et a táblázatban annak a hegységnek a neve alá, amelyik ...

	Dunántúli-középhegyvidék	Északi-középhegység
idősebb		
nagyobb átlagmagasságú		
nagyobb területű		
hidegebb éghajlatú		
erdősebb		

5 A felszín keresztmetszete

Készítsd el a Dunántúli-középhegyvidék keresztmetszetét a hegység körvonalának felrajzolásával Pápa és Balatonfüred között!

- Mérd meg két város közötti távolságot!
- A mért értékkel arányosan vegyél fel távolságegységeket az x tengelyen!
- Nevezd meg a berajzolt hegységeket!
- Jelöld és nevezd meg a hegységek legmagasabb pontját!
- Rajzold az ábrába az uralkodó szélirányt!
- Rajzolj felhőt oda, ahol valószínűsíthetően több csapadék esik és napot oda, ahol kevesebb!

6 Túrázunk a térképen!

Az országos kéktúra útvonalát ezúttal a térképen járjuk be. A Balaton nyugati „csücskéből” indulunk és északkelet felé haladunk.

Melyik hegységből indulunk?

Melyik hegységbe nem tér be a túra útvonala?

Melyik az utolsó három hegység, ahol a túránk vezet? ; ;

Melyik hegységben vezet a leghosszabb szakaszon a kéktúra?

A hegységek mely pontjait köti össze a túra útvonala?

Melyik hegység felé haladunk, amikor a Zagyván kelünk át?

Melyik hegységből jövünk, amikor a Sajón kelünk át?

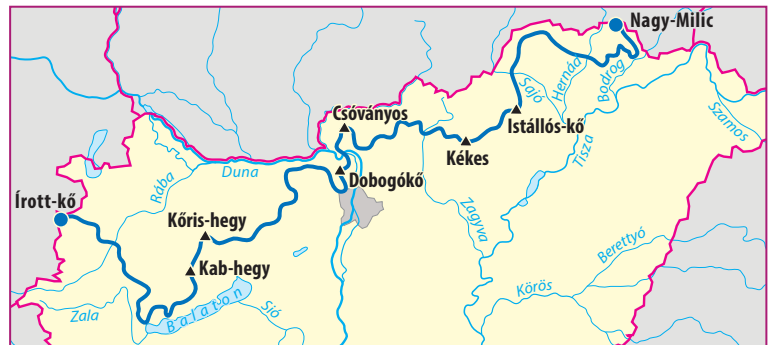
Milyen sorrendben járjuk végig a Dunazug-hegység tagjait?

..... → →

Tudunk-e fürdeni a Bodrogban a túra során? igen – nem

Ha igen, akkor hol, melyik hegységnél? / Ha nem, akkor miért nem?

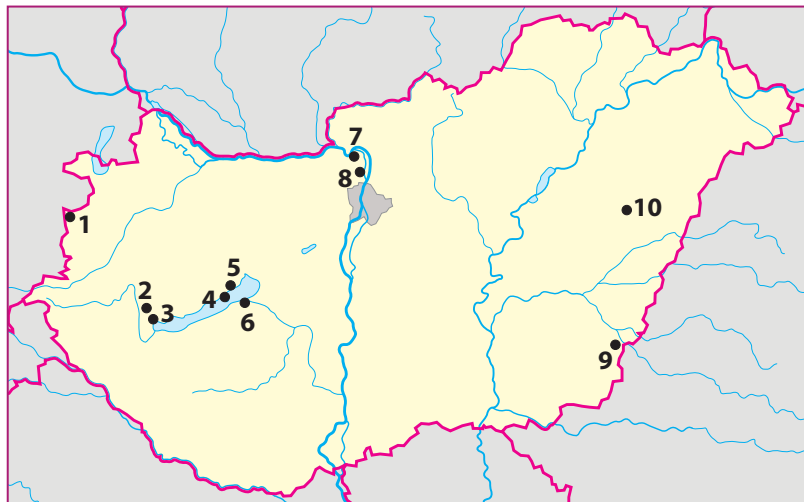
.....

5.

Sikerek tengerpart és sípályák nélkül

1 Vonzó kisvárosok

a) Nevezd meg a térképen számmal jelölt idegenforgalmi központokat!

1.	6.
2.	7.
3.	8.
4.	9.
5.	10.

b) Karikázd be kékkel a gyógyfürdővel rendelkező települések számát a térképen!

c) Karikázd be barnával a várral vagy kastéllyal rendelkező települések számát a térképen!

d) Karikázd be pirossal az egyéb építészeti emlékekkel rendelkező települések számát a térképen!

e) Milyen vonzerővel rendelkeznek a kimaradt települések?

2 „Hivatásos” turisták

a) Sorolj fel példákat a hivatásturizmusra!

.....

b) Miért költenek sokat a konferenciaturizmus résztvevői? Sorolj fel néhány okot!

.....

.....

Hogyan lehet még több konferenciát az országba csábítani? Gyűjts össze néhány ötletet!

.....

Hazánk idegenforgalma

3 Szabadidő-turizmus

Írd a képeken lévő négyzetekbe, hogy a turizmus melyik típusát ábrázolják!

1. városlátogatás	3. üdülőturizmus	5. rendezvényturizmus	7. bevásárló-turizmus
2. falusi turizmus	4. kulturális turizmus	6. ökoturizmus	8. gyógyturizmus

Írd a helyszínek után a jellemző turizmustípusok sorszámát!

Veszprém: Bükk: Szigliget: Siófok:
 Berekfürdő: Budapest: Gödöllő:

4 Legyél szenzációs recepciós!

Képzeld el, hogy szállodai recepciósként dolgozol Budapesten! A szálloda külföldi vendégei már megismerték a főváros nevezetességeit. Egyszerre heten kérnek meg, hogy érdeklődési körük alapján adj nekik tanácsot, mely vidéki helyszíneket keressék fel. Mindenkinek jó tanácsot adtál, de nem maradt időd ezeket összeírni, kit hova küldtél. Idézd fel magadban az elhangzottakat! Kösd össze a tanácsokat az érdeklődési körökkel!

Tisza-tó

Nagyon szeretem a középkori épületeket, különösen a hegytetőkön őrködő romos várakat.

Szeged

Főleg a népi építészet, a régi falusi népszokások érdekelnek.

Visegrád

Tudnál egy olyan helyet, ahol múzeumok, koncertek, színházi előadások várnak rám? Nagyvároshoz ragaszkodom!

Hollókő

Szeretnék többet megtudni a hagyományos magyar pásztoréletmódról. Állatok, ruhák, szokások, ételek, minden érdekel.

Pilis

A vízi sportok szerelmese vagyok. Alig várom, hogy újra jetskizhessek!

Hortobágy

Szenvedélyes vadász vagyok. Egy kapitális bikát szeretnék lőni.

Gemenc

Hegyi kerékpártúrára indulnék. Még jó, hogy nálatok kicsik a szintkülönbségek!

5 Külföldi diákok Magyarországról

Az alábbiakban négy Magyarországon tanuló diák beszámolóiból olvashatsz részleteket.

Burak (24 éves, török): A magyarok erős köteléket tartanak egymással és a családtagjaikkal. Nagyon sokan nem tudnak angolul, vagy még akkor sem szólalnak meg, ha tudnak, mivel nincs hozzá bátorságuk. Szép ország, az emberek kedvesek, de nem igazán nyitottak.

Mikael (23 éves, belga): Az utak, az autók és az épületek sokkal öregebbek, mint Belgiumban. A magyarok nagyon megküzdenek az angol nyelvvel, de ez nem igazán jelentett gondot számomra. Magyarul megtanulni 3 hónap alatt pedig lehetetlen. Magyarország gyönyörű, nagyon sok mindent lehet ott nézni. Az emberek kedvesek, segítőkészek és jó a magyarokkal beszélgetni és együtt utazni.

Giuseppe (25 éves, olasz): Az tűnt föl, hogy az egyetemen a lányok sokkal elegánsabban öltözködnek, mint Olaszországban és az étkezési szokások is különbözőek. A fiatalok jól beszélnek angolul, de pár idősebb embernek mutogatnom kellett. Nagyon tetszett Magyarország. Szeretnék még visszatérni a jövőben is és elmenni újra a Balatonhoz.

Theis (30 éves, belga): Az emberek vidámak és segítenek egymásnak. Ja és a magyarok nem tudnak helyesen sört csapolni. Az idősebb emberek nem nagyon beszélnek angolul, de ha meg is próbálják, akkor is nagyon ódzkodnak tőle. Számomra Magyarország tele van rejtett, gyönyörű helyekkel, a magyarok pedig segítőkészek. A magyar kormányoknak nagyobb figyelmet kellene fordítania a turisztikai helyek felújítására.

(<http://www.hobbimazutazas.hu/2015/01/mit-gondolnak-magyarorszagrol-kulfoldi.html>)

Mely diákok beszámolójában olvastál a következő jellemzőkről? Írd a diákok nevét a vonalakra!

- a) magyarok nyelvtudásának hiányosságai:
- b) magyar nyelv nehézségei:
- c) leromlott állapotú látnivalók:
- d) konkrét látnivaló említése:
- e) pozitív hozzáállás a turistákhoz:
- f) eltérő kulturális szokások:
- g) magyarok zárkózottsága:

Mi majd' tízmillióan

1 A családok összetétele

Válaszolj a kérdésekre a táblázat adatai alapján!

Családforma	Családok száma
Házaspár gyermekkel	1 027 396
Házaspár gyermek nélkül	744 571
Élettársi kapcsolatban élők gyermekkel	213 730
Élettársi kapcsolatban élők gyermek nélkül	191 069
Apa gyerekekkel	71 853
Anya gyerekekkel	464 761
Családok száma összesen	2 713 380

a) Milyen családfomban élnek a leggyakrabban a gyerekek?

.....

b) Összesen mennyi a gyermekes családok száma?

..... család

c) A családok hány százaléka alapul élettársi kapcsolatokra? %-a

d) A statisztikák szerint a házasságon alapuló családokban átlagosan több gyermeket nevelnek, mint az élettársi kapcsolatban élő párok.

Fejtsd ki, mi lehet ennek az oka!

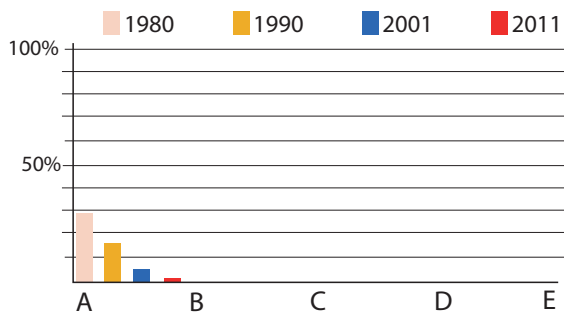
.....

.....

.....

2 Iskolázottság

a) A táblázat adatai alapján készíts grafikont az iskolázottság időbeli változásáról!

Betűjel	Iskolai végzettség	1980	1990	2001	2011
A	Általános iskola 8. évfolyamánál alacsonyabb	29,2	14,4	4,1	1,9
B	Általános iskola 8. évfolyam	35,4	37,1	30,6	16,9
C	Középiskola érettségi nélkül, szakmai oklevél	9,9	16,1	23,5	28,7
D	Érettségi	17,9	21,0	27,6	31,5
E	Egyetem, főiskola oklevéllel	7,6	11,5	14,3	21,0

b) Válaszolj a kérdésekre!

1. Hogyan változott az általános iskolát elvégzők aránya az elmúlt 35 évben?

.....

2. Hogyan változott az érettségivel rendelkezők aránya?

3. Mely csoport aránya nőtt a legnagyobb mértékben 1980 óta?

4. Milyen munkakörökben tud elhelyezkedni az, akinek csak 8 általános iskolai osztály a végzettsége?

.....

.....

.....

3 Gazdasági aktivitás

Írd be a különböző gazdasági aktivitású emberek betűjelét a táblázat megfelelő helyére!

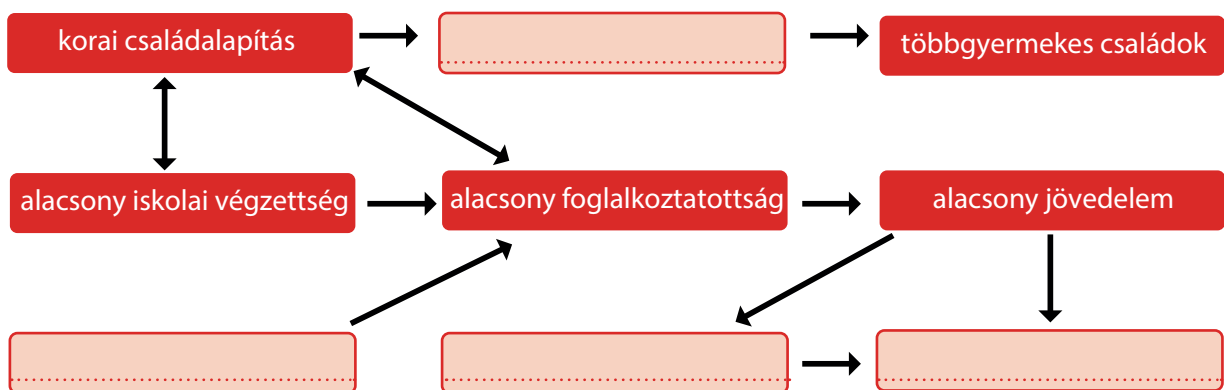
Foglalkoztatott	Munkanélküli	Nem aktív kereső	Eltartott

- a) gyermekgondozási díjban (gyed) részesülő anyuka
- b) bolti eladó
- c) nyugdíjas
- d) a diploma megszerzése után elhelyezkedni kívánó fiatal
- e) saját virágüzletében dolgozó egyéni vállalkozó
- f) két hónapja munkát kereső tanár
- g) középiskolás diák
- h) háztartásbeli anyuka, aki már nem kap állami támogatást a gyerekei után és nem keres munkát
- i) cégvezető

4 Társadalmi és demográfiai mutatók összefüggései

a) Egészítsd ki az ábrát a megadott fogalmakkal!

magas termékenység, rossz lakáskörülmények, rossz munkaerő-piaci helyzet, rossz egészségi állapot

b) Fogalmazd meg, mi az összefüggés az alacsony iskolai végzettség és a rossz egészségi állapot között!

.....

.....

.....

.....

c) Hogyan lehetne javítani a rossz egészségi állapotban lévők helyzetén?

.....

.....

.....

.....

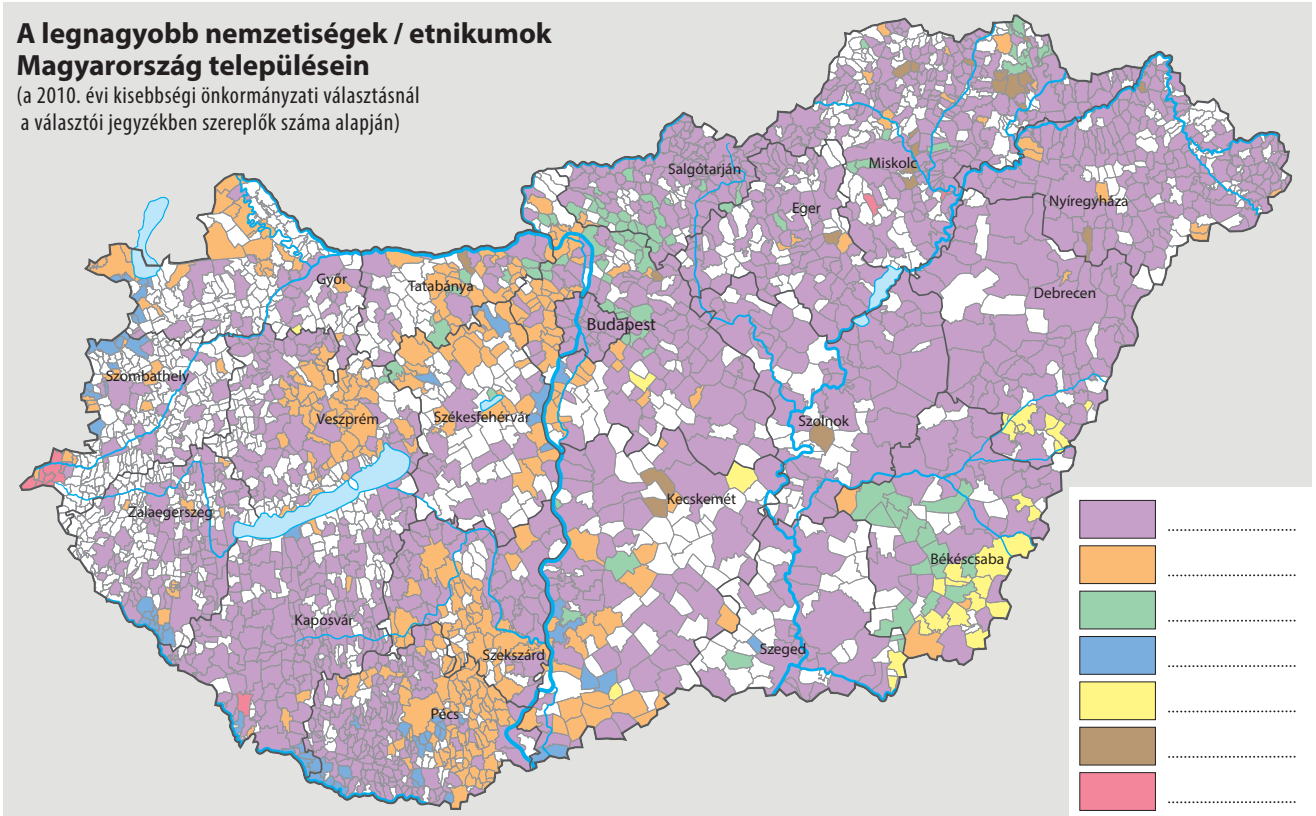
5 Nemzetiségek

a) Írd a jelmagyarázat színei mellé, hogy melyik nemzetiséget, etnikumot jelölik!

német, horvát, szlovén, cigány, román, ruszin, szlovák

A legnagyobb nemzetiségek / etnikumok Magyarország településein

(a 2010. évi kisebbségi önkormányzati választásnál a választói jegyzékben szereplők száma alapján)

b) Sorolj fel olyan nemzetiségeket, amelyek nem az anyaországuk határa mellett élnek!

.....

Mely területeken jellemző legkevésbé a cigány kisebbség?

.....

c) Keresd meg az atlasz térképén Beloiannisz városát! Nézz utána a világhálón, hogyan kerültek görög nemzetiségűek Magyarországra, és foglald ezt össze 2-3 mondatban!

.....

.....

.....

.....

6 A népesség jellemzői

Találd meg a hibát a mondatokban! Írd le helyesen!

a) Az elmúlt ötven évben egyre csökkent az átlagos házassági életkor.

.....

b) Az újszülöttek többsége élettársi kapcsolatból születik.

.....

c) A magasabb iskolai végzettségű nők általában több gyermeket szülnek életük során.

.....

d) A legmagasabb a termékenység az ország nyugati peremén.

.....

e) A nagycsaládokban legalább 4 gyermek él.

.....

f) A betanított munkások a foglalkoztatottaknak alig egytized részét teszik ki.

.....

g) A gyesen lévő anyukák a munkanélküliek csoportjába tartoznak.

.....

h) A nyugdíjasok aktív keresőnek számítanak.

.....

i) A magyarországi nemzetiségek, etnikumok a lakosság mintegy 20%-át teszik ki.

.....

j) A cigány népesség aránya a Dunántúl déli részén a legnagyobb az országban.

.....

k) Az utóbbi évtizedekben nagyon lecsökkent azok száma, akik nem tartoznak semmilyen egyházhoz vagy felekezethez.

.....

.....

7.

Fogyunk, öregszenk, vándorlunk

1 Halálozások

Készíts oszlopdiagramot a táblázatból, majd válaszolj a kérdésekre!

A leggyakoribb halálokok							
Év	rosszindulatú daganatok	keringési megbetegedések	agyér-megbetegedés	tüdőbetegségek	májbetegségek	gépjármű-balesetek	öngyilkosságok
2015	32 792	32 107	12 500	6266	3306	734	1870

a) Melyik a két leggyakoribb halálokok hazánkban?

.....

.....

.....

b) Körülbelül hányszor többen haltak meg daganatos betegségekben, mint gépjárműbalesetben?

.....

c) Mekkora az 1000 főre jutó öngyilkosságok aránya hazánkban? (Számolj 10 milliós magyar népességgel!)

.....

Nézz utána, hogy ez az érték milyen helyen szerepel a világszintű öngyilkossági statisztikákban!

.....

2 Születéskor várható élettartam

a) Nevezd meg azokat az országokat, ahol alacsonyabb a várható élettartam, mint Magyarországon!

.....

.....

Milyen a földrajzi elhelyezkedése ezeknek az országoknak?

.....

.....

b) Húzd alá azokat a kifejezéseket, amelyek okozhatják a várható élettartam alacsonyabb értékét Magyarországon!

magas a dohányosok aránya, magas a csecsemőhalandóság,
nincs elég szakképzett orvos,
kevesen járnak szűrővizsgálatokra

A születéskor várható élettartam (év) az Európai Unió országáiban (2015)			
Ausztria	81,3	Lengyelország	77,5
Belgium	81,1	Lettország	74,8
Bulgária	74,7	Litvánia	74,6
Ciprus	78,7	Luxemburg	82,4
Csehország	78,7	Magyarország	75,7
Dánia	80,8	Málta	81,9
Egyesült Királyság	81,0	Németország	80,7
Észtország	78,0	Olaszország	82,7
Finnország	81,6	Portugália	81,3
Franciaország	82,1	Románia	75,0
Görögország	81,1	Spanyolország	83,0
Hollandia	81,6	Svédország	82,2
Horvátország	77,5	Szlovákia	76,7
Írország	81,5	Szlovénia	80,9

3 Belföldi vándorlás

Olvasd el az újságcikket, majd válaszolj a kérdésekre!

Az iskolamentő falu gyerekei

Iskolája után óvodáját is megőrizte Tápiószentmiklós. A Gyórhöz közeli község egy nyolclakásos társasház megépítésével újabb családokat, huszonkét gyereket tudott letelepíteni az ország minden vidékéről. Így aztán elegendő lesznek szeptemberben az óvoda- és iskolakezdéshez. Keveset alszik tavaly óta Kovács József tápiószentmiklói polgármester. Akkor szembesült ugyanis azzal a ténnyel, hogy – mivel 2007 szeptemberétől osztálylétszámhoz kötött normatívát vezettek be a magyar oktatásban – megbukhat a Győr-Moson-Sopron megyei falu iskolája. Tavaly ugyanis az ötödik osztály szükséges létszámából hiányzott egy gyerek. Ekkor találta ki a polgármester a „házat gyerekért” akciót. Ingyenes lakáshasználatot ígértek annak, aki ötödikes gyerekével odaköltözik hozzájuk. A sajtó által szétrepített hírre megindult a lavina: Szabolcsból, Nógrádból, Borsodból, de még Erdélyből is érkeztek az ajánlkozó levelek. Munka és otthon nélküli családok szerették volna megragadni a lehetőséget. Feltételként csak azt szabták a képviselők, hogy legyen a családban egy ötödikes gyerek, de előnyt jelentett, ha több, kisebb testvére is volt. A szülők szakmáját is figyelembe vették – olyanokat akartak befogadni, akik azonnal el is tudnak helyezkedni a szakmájukban Győr környékén. Három családot választottak ki. Egyikük, Horváth Péter Dunaújvárosból érkezett párjával és nyolc gyerekével. Tápiószentmiklóson tudott először közös asztalhoz ülni az egész család. Később egy budapesti, majd egy valkói családot is a településre költöztettek. A letelepedők összesen huszonkét gyermekkel érkeztek a faluba. Az iskola létszáma tehát megnyugtatóan stabilizálódott, de az óvodában szintén kevés volt a gyerek. Kovács József álmatlan éjszakáinak egyikén azt találta ki: építenek egy nyolclakásos társasházat az újabb betelepülőknél. A lakók többsége még csak most költözködik. Jönnek Miskolcra, Bátorfyerenyéről, Székesfehérvárról és Szegedről is.

(Népszabadság, 2008. augusztus 24-i cikk alapján)

- a) Mely településekről érkeztek a faluba a beköltözők?
- Az ország mely részein vannak ezek a települések?
- b) Az első körben betelepült családokban összesen 22 gyerek volt. Hány gyermek jutott átlagosan egy családra?
- c) Hogyan változott a falu korszerkezete a betelepülések következtében?
- d) Milyen okai lehetnek a Tápiószentmiklóstra költöző családoknak a lakóhelyváltásra?
-
- e) Miért jó a falunak, ha nem zárják be a helyi iskolát és óvodát?
-

4 Népesedési kakuktktojás

Húzd alá a felsoroltakba nem illő kifejezést! Indokold a választásodat!

- a) Németország, Ausztria, Oroszország, USA, Egyesült Királyság

Indok:

- b) tanulás, munkahelyváltás, rokonokhoz költözés, magasabb bérek, több szabadidő igénye

Indok:

- c) Olaszország, Románia, Ukrajna, Szlovákia, Szerbia

Indok:

- d) csökken a gyermekkorúak aránya, nő a szülőképes korú nők aránya, egy foglalkoztatottra több eltartott jut, nő a nyugdíjban részesülők aránya, magasabb egészségügyi kiadások időskori megbetegedésekre

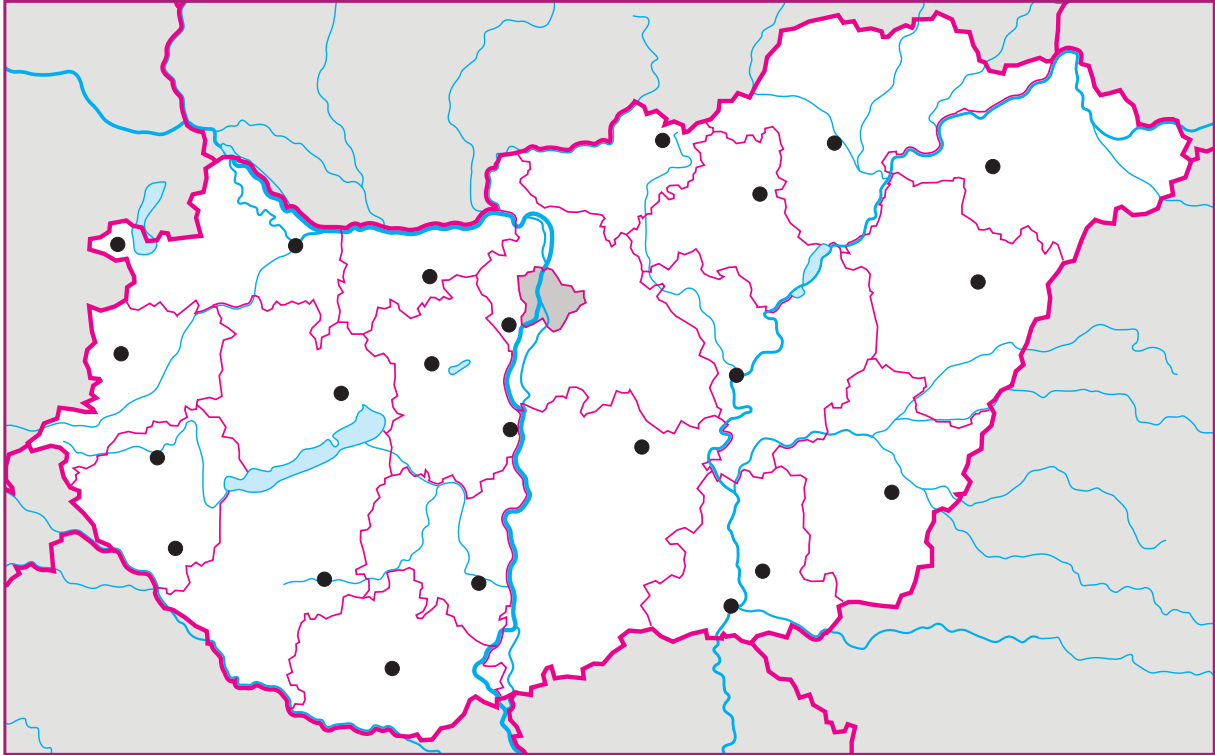
Indok:

- e) férfiak aránya, nők aránya, gyermekkorúak aránya, csecsemőhalandóság aránya, időskorúak aránya

Indok:

Hogyan élünk itt?

1 Megyei jogú városok

a) Nézz utána, hogy mit jelent a megyei jogú városi cím! Foglald össze röviden!

.....

b) Írd a térkép vázlatba a megyei jogú városok nevét! Húzd alá azokat, amelyek egyben megyeszékhelyek is!

c) Színezd be a megyét, ahol laksz! Jelöld a térképen a saját településedet!

2 A települések csoportosítása

a) Írd a felsorolt településeket a táblázat település oszlopába a megfelelő típus mellé!

Tatabánya, Hódmezővásárhely, Gárdony, Kaposvár, Szeged, Veszprém

Szempont (1)	Típus (1)	Település	Szempont (2)	Típus (2)
földrajzi fekvés szerint	folyóparti		gazdasági jelleg szerint	
	tóparti			
	síkvidéki			
	dombvidéki			
	hegyvidéki			

b) Írd a táblázat jobb oldali oszlopába a felsorolt települések gazdasági jellegét is! Válassz az alábbiak közül!

iparváros, üdülőváros, színházi központ, egyetemváros, agár-ipari város

3 Települési életképek

Írd a táblázatba a képek betűjelét!

tanya	kisfalu	kisváros	nagyváros

2.

Átalakuló világváros sokasodó gondjai

1 23 kerület – 203 városrész

a) Mely kerületek összefoglaló neveként használják a következő kifejezéseket? Írd a kerület számát a vonalra!

1. Belváros-Lipótváros:	5. Ferencváros:	9. Soroksár:
2. Budafok-Tétény:	6. Józsefváros:	10. Terézváros:
3. Csepel:	7. Hegyvidék:	11. Újpest:
4. Erzsébetváros:	8. Kispest:	12. Várkerület:

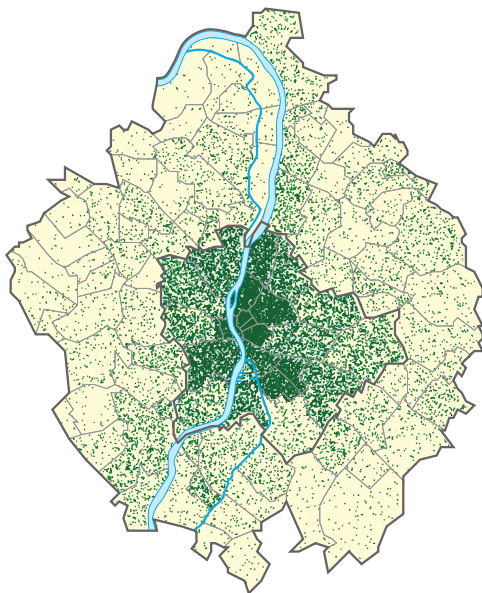
b) Nézz utána, hogy mely kerülethez tartoznak a következő városrészek!

1. Alsórákos, Nagyzugló, Városliget:	7. Gazdagrét, Kelenföld, Lágymányos:
2. Angyalföld, Újlipótváros, Vizafogó:	8. Hűvösvölgy, Rózsadomb, Szépvölgy:
3. Aquincum, Békásmegyér, Óbuda:	9. Kőbánya-Kertváros, Népliget, Újhegy:
4. Erzsébetfalva, Kossuthfalva, Pacsirtatelep:	10. Pestújhely, Rákospalota, Újpalota:
5. Cinkota, Mátyásföld, Rákosszentmihály:	11. Rákoscsaba, Rákoshegy, Rákoskeresztúr:
6. Ferihegy, Pestszentimre, Pestszentlőrinc:	12. Víziváros:

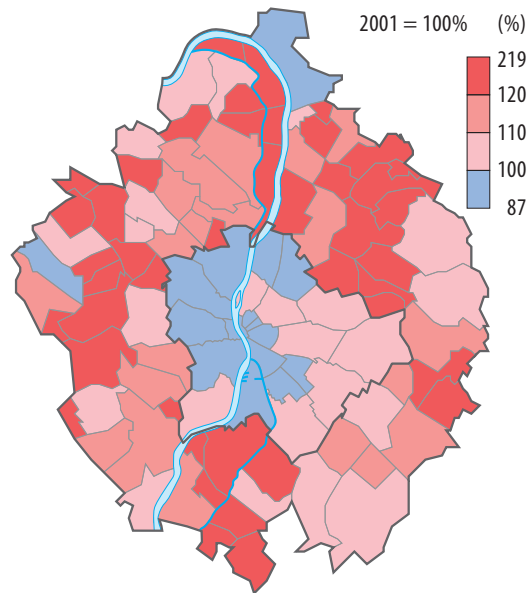
2 Változások a budapesti agglomerációban

a) Vesd össze a két térképet! Milyen kapcsolat van a népsűrűség és a népességszám változása között az agglomerációban?

Népsűrűség (2011)

A lakónépesség számának változása (2001–2011)

.....

.....

.....

Budapest földrajza

b) Az agglomerációs gyűrű mely részén a legnagyobb a népsűrűség?

Mely települések találhatóak itt? Használd az atlaszt!

.....

.....

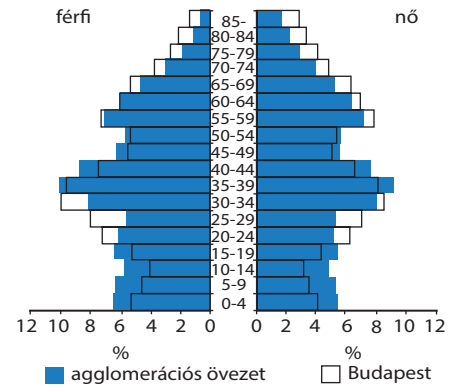
c) Gyűjts olyan településeket, ahol nagyon gyorsan nőtt a népességszám!

.....

.....

.....

A főváros és az agglomerációs övezet korfája, 2011

d) Hasonlítsd össze az agglomerációs települések és Budapest korfáját! Tedd ki a relációs jelet! (<, >, =)

19 év alattiak aránya:	Budapest	agglomerációs települések
20–34 évesek aránya:	Budapest	agglomerációs települések
35–55 évesek aránya:	Budapest	agglomerációs települések
55 év feletti aránya:	Budapest	agglomerációs települések
Átlagéletkor:	Budapest	agglomerációs települések

Keress magyarázatot a korösszetétel eltérésére Budapest és az agglomerációs települések között!

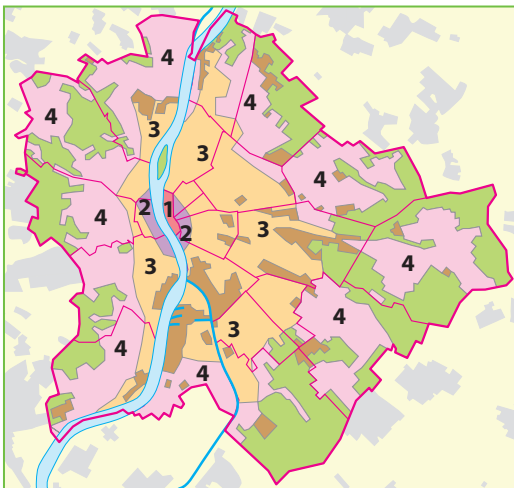
.....

.....

.....

3 Belföldi vándorlás

a) Nevezd meg Budapest számokkal jelölt városöveit!

1. 3.
2. 4.

b) Mely városövben fordulhatnak elő leginkább a következő létesítmények? Írd utánuk a városöv számát!

- vasúti pályaudvar:
- gyümölcsös:
- bankszékház:
- bevásárlóközpont:
- ötcsillagos szálloda:
- országos jelentőségű múzeum:
- 1830-as években épült műemlék lakóház:
- 2010-es években épült lakópark:
- 1970-es években épült lakótelep:
- 1910-es években épült bérház:

4 A főváros szerepkörei

a) Budapest mely funkcióját képviselik a következő épületek? Írd a képek alá!

Magyar Tudományos Akadémia
Országos Széchényi Könyvtár
Földrajzi Kutatóintézet

Keleti pályaudvar
Nyugati pályaudvar
Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér

Nemzeti Múzeum
Nemzeti Színház
Operaház

Országgház
Belügyminisztérium
Köztársasági Elnöki Hivatal

Mátyás templom
Budai vár
Halászbástya

b) Húzd alá a képeken látható épületek nevét!

5 Budapest fekvése

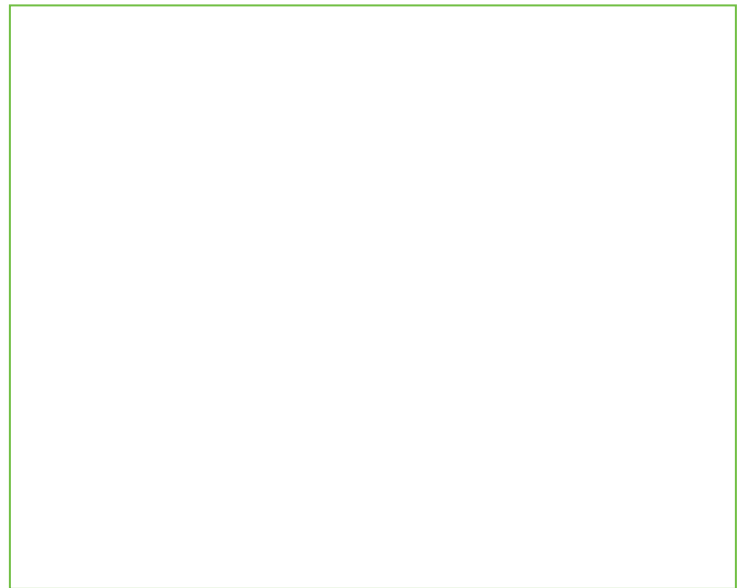
a) Készítsd el a főváros térképvázlatát!

Jelöld a folyókat és tájakat!

b) Ábrázold a térképvázlatban azokat a természetföldrajzi adottságokat, amelyek meghatározták a gazdasági jellegét!

Készíts hozzá jelmagyarázatot!

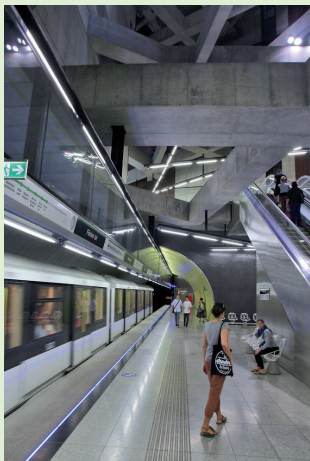
c) Rajzold a térképvázlatba a kivezető fő útvonalakat! Használd az atlaszt!

Jelmagyarázat

6 A 4-es metró forgalma

A szöveg elolvasása után válaszolj a kérdésekre!

Másfélszeresére nőtt a 4-es metró forgalma

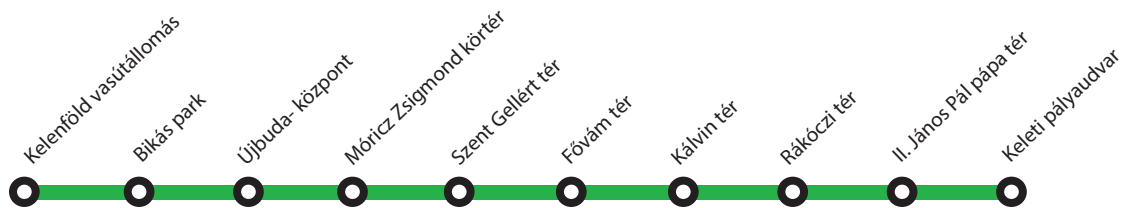
A 4-es metró indulása után, 2014. áprilisban munkanapokon 100 ezer fő körüli utasforgalmat becsültek, a decemberi utasszámlálás már 158 ezer fős forgalmat mutatott. A legforgalmasabb állomás munkanapokon a Kálvin téri (62 ezer utas), szombaton és vasárnap pedig a Keleti pályaudvar (30, illetve 25 ezer utas). Jelentős forgalmat bonyolít le Kelenföld vasútállomás, és a Móricz Zsigmond körtér állomás is, a legkihaltabb pedig a II. János Pál pápa tér állomás.

A Budapesti Közlekedési Központ szerint a decemberi mérés egyik fontos tapasztalata, hogy a 4-es metró kelenföldi szakaszán a Keleti pályaudvar felé körülbelül 20 százalékkal nagyobb a napi forgalom, mint az ellenkező irányban. Ennek az az oka, hogy a városközpont felé tartó autóbuszok betérnek az Őrmezői csomóponthoz, közvetlen átszállási lehetőséget biztosítva az új metróra. Ellenkező irányban, a városból kifelé ugyanakkor nincs ilyen lehetőség.

A metró építése előtt utasforgalmi becslést végeztek. Eszerint az eddig megépült első szakaszon 300-360 ezres napi utasszámmra számítottak. Ehhez képest a 158 ezer továbbra is kevés. Ha pedig nem érjük el a megvalósíthatósági tanulmányban rögzített számokat, szorulhatunk a finanszírozás oroszlánrészét vállaló Európai Unió előtt. A 3-as metró egyébként naponta félmillióan, a 2-es metró pedig 350 ezren használják.

(Index, 2015. 02. 24.)

- Melyik Budapest legforgalmasabb metróvonal?
- Hányad része az utaslétszám a tervezettnek?
- Karikázd be a 4-es metró legforgalmasabb állomásait!

- Tegyél nyilat abba az irányba, amerre nagyobb a metró forgalma!
- Mit jelent a „szorulhatunk a finanszírozás oroszlánrészét vállaló Európai Unió előtt” kifejezés? Húzd alá!

Az Unió támogatta a metróépítést, ezért ha nincs elég utas, bezárthatja.

Az Unió támogatta a metróépítést, ezért bizonyítanunk kell, hogy az szükséges volt.

Az Uniónak kell támogatnia a megfelelő utasszám elérését.

Az Unió szoros határidőket szabott az utasszám növelésével kapcsolatban.

3.

Mi kerül az asztalra?

1 Mezőgazdaságunk természeti adottságai

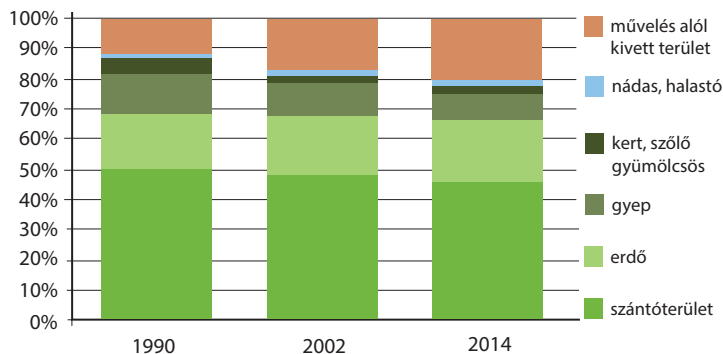
Írd be a következő állítások sorszámát a táblázat megfelelő helyére!

1. Nyáron gyakori a hosszú csapadékmentes időszak.
2. A legtöbb csapadék május-júniusban hullik.
3. Az évi csapadékmennyiség 600–800 mm.
4. Az ősz eleje gyakran meleg, napsütéses.
5. Májusban még előfordulnak talajmenti fagyok.
6. Az ősszel elvetett gabonát télen befedi a hó.
7. A talajvíz a nyári szárazság során erősen párolog, így a sók feldúsulnak a talajban.
8. A lejtős területek talaját a csapadék lemossa a völgyekbe.

Előnyös adottság	Hátrányos adottság

2 A földhasználat változása

Válaszolj a kérdésekre az ábra tanulmányozása után!

a) Mely földrajzi adottságoknak köszönhető a szántóterület kiemelkedő aránya?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

b) Mely művelési ágak területe csökkent jelentős mértékben?

.....

Mik lehetnek az okai?

.....

Mely művelési ágak szerepe növekedett?

c) Mely földhasználati mód arányának emelkedését okozzák a következő tevékenységek?

- autópálya-építés →
- almaültetvény telepítése →
- búzaföld művelésének felhagyása →
- szürkemarha-tenyésztés támogatása →
- legelő fásítása →
- lakópark építése →
- elhagyott bánya helyszíni helyreállítása →
- erdővédelmi törvény elfogadása →

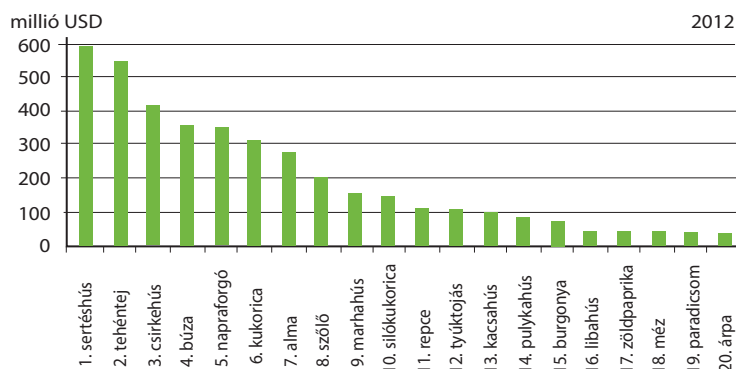
Magyarország élelmiszergazdasága

3 Értékes termékeink

Az ábrán a mezőgazdaság legnagyobb értékben előállított termékeit láthatod. Válaszolj a termékekhez kapcsolódó kérdésekre!

a) Írd a sorszámokat a táblázat megfelelő sorába!

Növényi eredetű	gabona és takarmány	
	ipari növény	
	zöldség- gyümölcs	
Állati eredetű	hús	
	egyéb termék	

b) Miért ezek a termékek szerepelnek a lista élén?

c) Mely termékeknek magas az energia- vagy a tápértéke?

d) Az összevont „baromfi-hús” kategória a lista hányadik helyén szerepelne?

e) Melyik élelmiszeripari ág termékeinek magasabb az értéke? Húzd alá! tejipar húsipar tartósítóipar

f) A szarvasmarha hasznosításának melyik módja jelentősebb? Húzd alá! hús bőr tej

g) A tyúkfélék hasznosításának melyik módja jelentősebb? Húzd alá! tojás hús toll

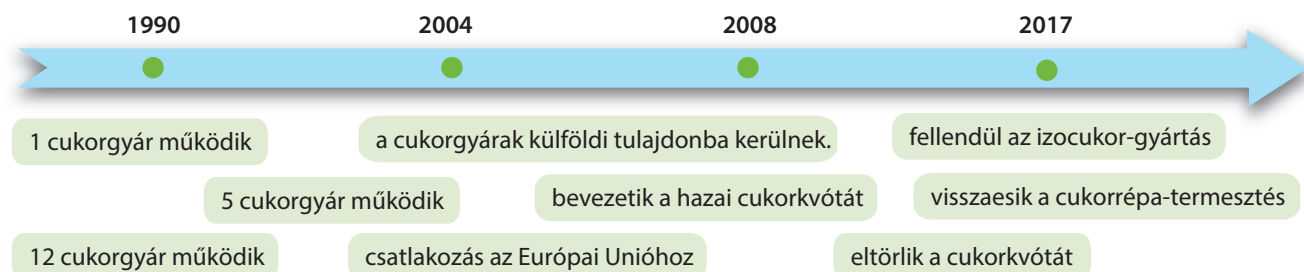
4 Egy tanulságos példa: a magyar cukoripar felszámolásának története

Olvasd el a szöveget!

A rendszerváltás előtt Magyarországon működő 12 cukorgyár az 1990-es években külföldi tulajdonba került. A csökkenő kereslet és az alacsony árak miatt először a 7 kisebb kapacitású gyárat zárták be. Az Európai Unió a túltermelés miatt a cukortermesztés támogatásának leépítéséről döntött. Miután ez nem ért el jelentős termelés-csökkenést, az egyes országok számára maximálisan megtermelhető cukormennyiséget (cukorkvótát) írt elő. Három évvel az uniós csatlakozást követően hazánk a számára biztosított cukorkvóta háromnegyedéről lemondott, cukorrépa-termelésünk így alig egynegyed részére esett vissza. Ezután bezárt a többi gyár is, 2008-ra csak a kaposvári üzem maradt fenn. A cukorkvóta 2017-es várható eltörlése újra fellendítheti a hazai cukorgyártást, ám szakértők szerint ez nem a cukorrépa, hanem a kukorica termesztésének kedvez majd. Jelenleg Szabadegyházán működik Európa legnagyobb izocukor gyára, melynek bővítése inkább várható, mint a kevésbé megtérülő cukorrépa-feldolgozás újraindítása. Az izocukor kukoricakeményítékből előállítható fruktóztartalmú szirup, mely a kristálycukor helyettesítésére alkalmas.

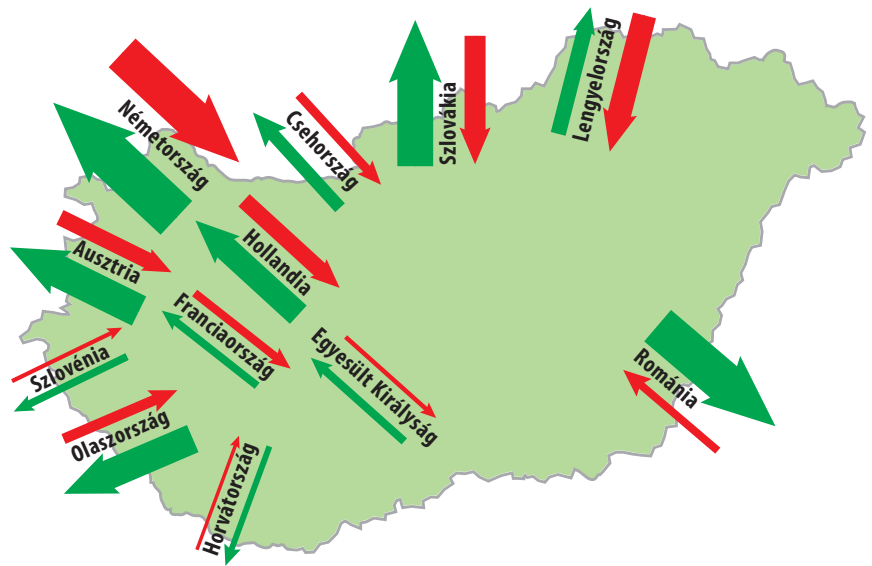
Állítsd időrendbe a megtörtént és a várható eseményeket!

Húzd azokat az időszalag megfelelő helyébe (évszámhoz vagy azok közé)!

5 Adjuk-vesszük az élelmiszert

	export	import
	milliárd Ft	
Németország	306	260
Szlovákia	237	139
Románia	273	52
Ausztria	215	107
Hollandia	164	110
Olaszország	195	71
Lengyelország	101	156
Csehország	86	60
Franciaország	52	55
Egyesült Királyság	54	29
Szlovénia	50	28
Horvátország	39	23

- a) Mely országgal a legélénkebb hazánk élelmiszer-forgalma?
- b) Mely három országból importálunk a legnagyobb értékben élelmiszereket?
- c) Mely országok felé negatív az élelmiszer-külkereskedelmi mérlegünk?
- d) Mekkora többletünk keletkezik a Romániával folytatott élelmiszer-kereskedelemből? milliárd Ft
- e) Hány európai uniós tagállam van a listán?
- Mi lehet ennek az oka?

6 Magyar termékek

Mely élelmiszeripari ágak termékeit ismered fel a márkanevek alapján?

- a) Gyulai, Herz, Pápai, Pick:
- b) Alföldi, Nádudvari, Naszály, Sole-Mizo:
- c) Balfi, Parádi, Szentkirályi, Visegrádi:
- d) Kalocsai, Piros Arany, Szegedi Paprika, Univer:
- e) Hey-Ho, Márka, Piroska, Szobi:
- f) Cerbona, Gyermelyi, Hungaro Pasta, Korona:
- g) Macskanyelv, Mogyi, Stühmer, Szamos:
- h) Herbária, Mecsek, Naturland:

Magyarország élelmiszergazdasága

7 Növények halmaza

a) Húzd ki a betűhalmazból a hazánkban termesztett kilenc növény vagy termés nevét! Vízszintesen és függőlegesen is mindkét irányban haladhatsz.

Sorold fel a kiválasztott termékeket!

.....

.....

.....

T	É	S	Z	T	A	H	N
E	Ő	S	Z	I	L	É	Y
A	A	N	L	Á	M	J	G
D	I	Ó	A	K	A	K	G
D	R	O	Z	S	P	I	E
N	S	R	Ú	U	R	V	M
E	Z	A	B	S	Á	I	A
A	C	I	R	O	K	U	K

b) Hogyan hasznosítjuk a rejtvényben olvasható növényeket? Írd a megfelelő kép alá a nevüket!

.....

.....

4.

A hazai ipar jelene és jövője

Kézzel és fejjel

1 A gépipar átalakulása

Tanulmányozd a diagramot! Melyik évben volt nagyobb az egyes iparágak szerepe? Tedd ki a megfelelő relációs jelet! (<, >)!

a) Számítógép, elektronikai, optikai termék gyártása

2001 2013

b) Villamos berendezések gyártása

2001 2013

c) Gép, gépi berendezések gyártása

2001 2013

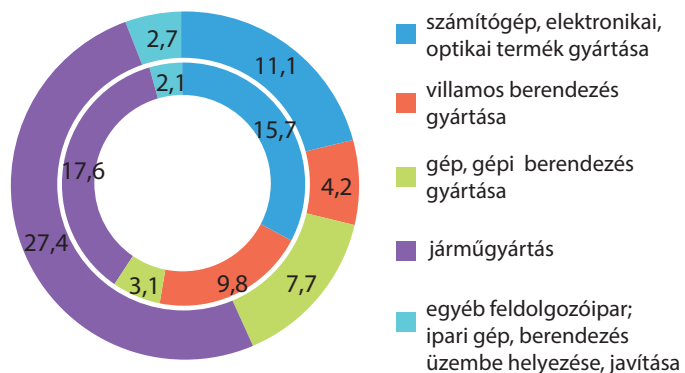
d) Járműgyártás

2001 2013

e) Egyéb feldolgozóipar; ipari gép, berendezés üzembe helyezése, javítása

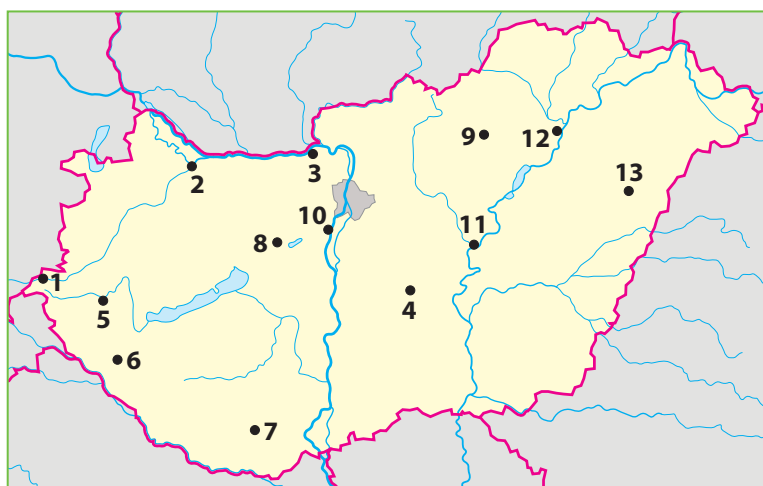
2001 2013

A gépipar ágazatainak részesedése az összes gépipari termelésből
belső kör: 2001, külső kör: 2013 (%)

2 Az ipar húzóágai a térképen

a) Nevezd meg a térképen számmal jelölt gép- és vegyipari központokat!

Járműgyártás

- 1 -
- 2 -
- 3 -
- 4 -

Elektronika

- 5 -
- 6 -
- 7 -
- 8 -
- 9 -

Vegyipar

- 10 -
- 11 -
- 12 -
- 13 -

A hazai ipar jelene és jövője

b) Nevezd meg a képen látható autómárkákat! Írd a betűjelüket a térkép megfelelő városa mellé!

A

B

C

c) Nevezd meg a vegyipari cégek tevékenységi körét! Írd a cégek betűjelét a térkép megfelelő városa mellé!

- A. MOL:
- B. Bunge:
- C. TEVA:
- D. Tiszai Vegyi Kombinát:

3 Magyar TOP 10

Az alábbi táblázat hazánk 10 legnagyobb vállalatát sorolja fel a 2016. évi árbevétel alapján.

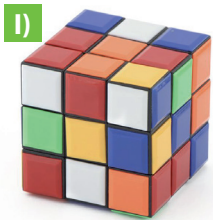
	Vállalat neve	Tevékenységi kör	Külföldi árbevétel (millió Ft)
2.	MOL Magyar Olaj- és Gázipari Nyrt.	energiaipar, vegyipar	2 998 282
3.	Audi Hungária Motor Kft.	autógyártás	2 599 054
1.	GE Infrastructure CEE Holding Kft.	elektronikai ipar, gépípar	4 483 809
4.	MVM Magyar Villamos Művek Zrt.	energiaszolgáltatás	463 962
5.	Samsung Electronics Magyar Zrt.	elektronikai ipar	672 972
6.	Magyar Suzuki Zrt.	autógyártás	580 646
7.	Wizz Air Hungary Kft.	fuvarozás	493 292
4.	Mercedes-Benz Manufacturing Hungary Kft.	autógyártás	1 062 038
8.	Flextronics International Kft.	elektronikai ipar	469 051
10.	Robert Bosch Elektronika Kft.	autóalkatrész-gyártás	458 569

Helyezd el a vállalatokat az alábbi táblázatban! Csak számokkal dolgozz!

Ipar			Szolgáltatás	
járműgyártás	elektronika	vegyipar	energetika	egyéb

4 Magyar találmányok

Az alábbi képeken magyar találmányokat látsz.

Nevezd meg a találmányokat és feltalálójukat! A képek elhelyezkedésének megfelelően töltsd ki a táblázatot!

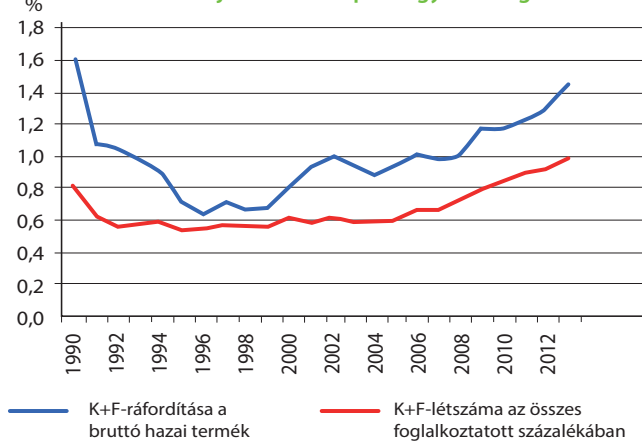
A)	B)	C)	D)
E)	F)	G)	H)
I)	J)	K)	L)

A hazai ipar jelene és jövője

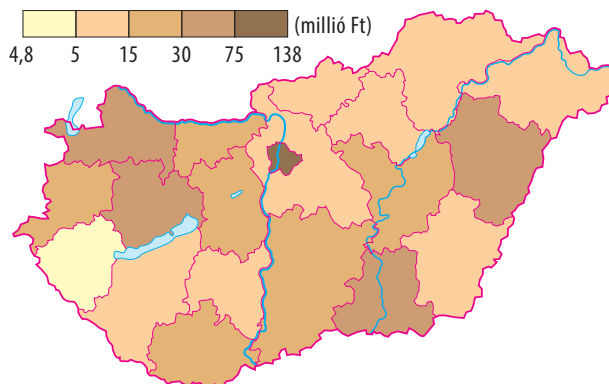
5 K+F ráfordítások hazánkban

Tanulmányozd a grafikont és a térképet, majd válaszolj a kérdésekre!

A kutatás-fejlesztés szerepe Magyarországon

Ezer lakosra jutó K+F ráfordítás megyénként 2013-ban

a) Mutasd be a K+F szektor hazai szerepének változását!

.....

.....

.....

b) Mi magyarázza Budapest kiemelkedő értékét?

.....

c) Mely megyékben legmagasabbak az értékek?

.....

d) Milyen kapcsolat van a ráfordítások és a felsőoktatási intézmények között?

.....

.....

e) Hogyan lehetne növelni egy megyében a K+F ráfordítások összegét?

.....

.....

5.

Hazánk energiagazdasága

Hatékonyabban és zöldebben!

Adatelemzési és számítási gyakorlat

1 Termeljük vagy vegyük?

a) Hogyan változott a termelés és a behozatal aránya?

.....

b) Mely időszakban volt a legkisebb a behozott energia aránya?

Hány % volt ekkor? kb.

Hány % volt 2012-ben? kb.

c) Mely időszakokban változott az arány hazánk számára kedvezően?

.....

d) Mi okozhatta az energiatermelés csökkenését az 1990-es évek elején?

.....

e) Milyen hatásai voltak a 2008–2009-es gazdasági válságnak?

az energiatermelésben:

az energiabehozatalban:

f) Milyen folyamatok játszódnak le azóta az energiagazdaságban?

.....

2 Áramtermelés csúcserőművekben

A csúcserőművek nem részei az ország alapenergiaellátó rendszerének, csak akkor lépnek működésbe, ha az energiafelhasználás ezt igényli, „csúcson van”.

a) Évi ingadozás

Jellemezd az év időszakainak az energiafelhasználását!

.....

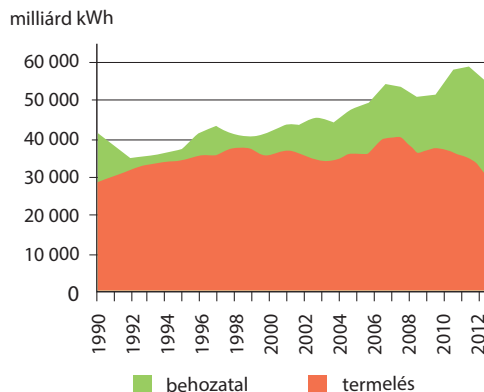
Mivel magyarázhatóak az eltérések?

.....

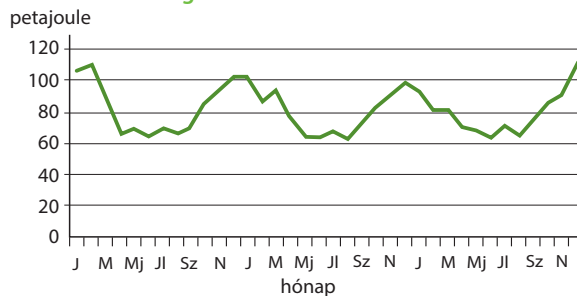
Mekkora különbség van egy éven belül az energiafelhasználásban?

.....

A hazai és az import energia szerepe Magyarország energiafelhasználásában

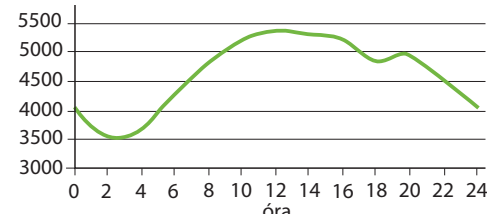
Az energiafelhasználás havi változása

Hazánk energiagazdasága

b) Napi ingadozás

Áramfogyasztás alakulása egy nyári napon
megawatt

Melyik napszakban fogyasztjuk a legtöbb áramot?

Mi ennek az oka?

.....

Hány %-kal több áram fogy ilyenkor, mint amikor a legkisebb a fogyasztás?

Miért nő meg az áramfogyasztás 20 óra környékén?

.....

Miben különbözik egy téli nap áramfogyasztása?

.....

c) Milyen típusú erőművek lehetnek csúcserőművek? Mely erőműtípusok energiatermelését lehet az igények változásától függően szabályozni (gyorsan leállíthatóak vagy elindíthatóak)? Húzd alá!

kőszéntüzelésű hőerőmű, szénhidrogén-tüzelésű hőerőmű, atomerőmű,
 szélerőmű, vízerőmű, geotermikus erőmű, biomassza erőmű

3 Szigeteljünk?

Egy földszintes, 100 m²-es alapterületű családi ház fűtési költsége évi 350 000 Ft.

A ház hőszigetelése 1 600 000,- Ft-ba került, ezzel a fűtési költségek 40%-át meg tudták takarítani.

Számold ki, hány év alatt térül meg a beruházás!

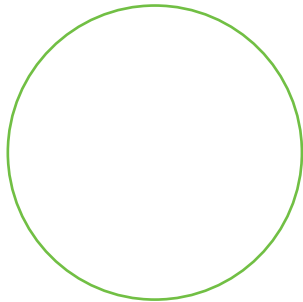
4 Meddig és mit bányászhatunk?

a) Állapítsd meg az adatok segítségével, hogy a jelenlegi kitermelési ütemet figyelembe véve hány évig elegendőek még a hagyományos energiahordozó készletek!

Energiahordozó	Bányászott évi mennyiség	Kitermelhető készlet	Készletek időtartama (év)
Kőolaj (1000 t)	626	22 077	
Földgáz (millió m ³)	2 056	72 981	
Barnakőszén (1000 t)	719	2 240 586	
Lignit (1000 t)	8 834	4 320 892	

b) Hogyan oszlik meg a kőszénvagyonunk?

Ábrázold az adatokat kördiagramon! Készíts hozzá jelmagyarázatot is!

Szénfajta	Kitermelhető készlet (ezer t)	Arány (%)
Feketekőszén	1 915 542	
Barnakőszén	2 240 586	
Lignit	4 320 892	
Kőszénkészletek összesen	8 477 020	

Előnyös vagy hátrányos ez a megoszlás? Értékeld a kitermelési költségek, a környezetvédelem és energiatermelés szempontjából!

.....

.....

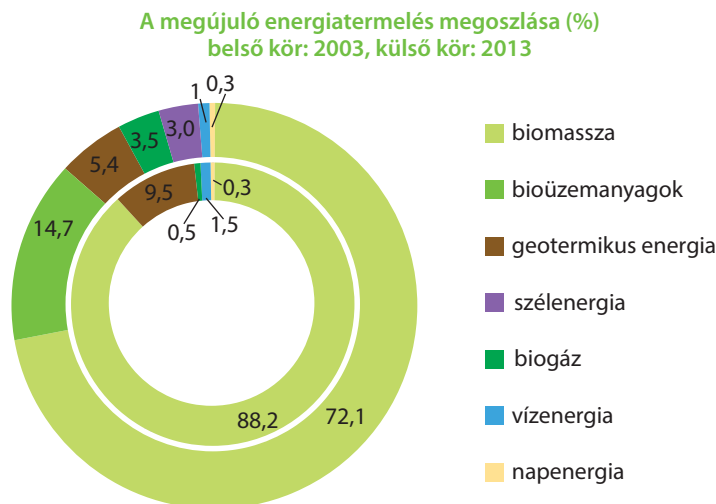
.....

.....

5 Hogyan változik a megújuló energia forrása?

Állapítsd meg a diagram segítségével, hogy a következő állítások igazak vagy hamisak!

Az igaz állítások után írd I, a hamisak után pedig H betűt!

- a) A legfontosabb megújuló energiaforrás a biomassza.
- b) Legnagyobb mértékben a geotermikus energia részesedése nőtt.
- c) 2003-ban a bioüzemanyagok szerepe minimális volt.
- d) A szélenergia szerepe a nulláról nőtt 3%-ra.
- e) A napenergia aránya nem változott.
- f) A vízerőművek szerepe jelentősen nőtt.
- g) A megújuló energia egyötöd része szerves eredetű.

Széles sávokon

1 Hogyan szállítsalak?

Képzeld el, hogy szállítmányozási szakemberként dolgozol.

Ajánlj szállítási lehetőségeket a következő hozzád forduló üzletfeleknek! Indokold az ajánlatodat!

a) Autóalkatrészeket szállítanék Bicskéről Esztergomba.

c) Kerozint juttatok el Százhalombattáról a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtérre.

b) Nagy tömegű félkész fémterméket szeretnék szállítani Dunaújvárosból Budapestre.

d) Paradicsomot vinnék hatvanból a gyöngyösi piacra.

e) 5 konténer Nyugat-Európába szánt importárum van.

Tanácsok:

- a)
- b)
- c)
- d)
- e)

2 Autópályák hazánkban

a) Csoportosítsd a táblázatban a következő településeket az alapján, hogy melyik autópálya mentén fekszenek! Használd az atlaszt!

Bicske, Bátaszék, Dunaföldvár, Fonyód, Füzesabony, Hatvan, Kiskunfélegyháza, Kistelek, Mosonmagyaróvár, Nagykanizsa, Örkény, Paks, Polgár, Tata, Velence

M1	M3	M5	M6	M7

b) Mely országokkal kötik össze hazánkat a következő autópályák? Mely városok a határátkelők? Töltsd ki a táblázatot!

Meglévő autópálya	Ország	Határátkelőhely
M1		
M15		
M43		
M5		
M7		
M71		

Épülő vagy tervezett autópálya	Ország	Határátkelőhely
M3		
M30		
M4		
M6		

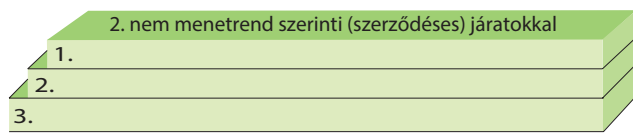
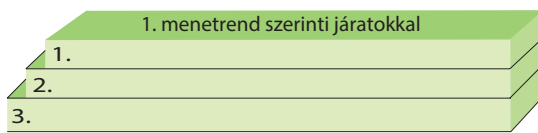
3 Összeköttetés a fellegek felett

a) Segíts a turistáknak hazajutni! Nézz utána, hogy eljuthatnak-e közvetlen menetrend szerinti járatokkal lakóhelyükre a következő városokból érkezett turisták! Írd a választ (igen / nem) a város neve után! Használd a www.budapestairport.hu honapot!

Frankfurt: New York: Dubaj: Kairó:
 London: Tokió: Szingapúr: Isztambul:

b) Nézz utána, hogy mely országokból érkeznek a legtöbb utas Budapestre! Használd a Központi Statisztikai Hivatal honlapját (www.ksh.hu)! A bal oldali menüben keresd a „Szállítás, közlekedés” menüpontot, majd az „Idősoros éves adatok” sorban kattints a „Légi szállításra”! Írd az országok nevét a dobogóba!

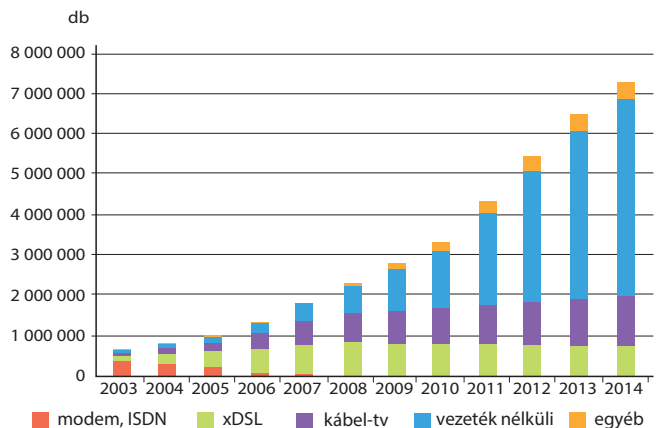
c) Miért ezek az országok állnak az élen? Milyen célból utaznak ezekbe a magyarok?

- Menetrend szerinti járatokkal:
- Nem menetrend szerinti (szerződéses) járatokkal:

4 Hogyan érjük el az internetet?

Válaszolj a következő kérdésekre a diagram segítségével!

- Hányszorosára nőtt az internet-előfizetések száma 2003 és 2014 között?
- Mikor érte el az előfizetések száma az egymilliót?
- Melyik előfizetési mód szerepe szűnt meg szinte teljesen napjainkra?
- Melyik előfizetési mód szerepe nőtt dinamikusán?

Magyarországon infrastruktúrája

- e) 2014-ben az előfizetések mekkora hányadát teszik ki a vezeték nélküli előfizetések?
- f) Mely eszközök elterjedése tette ezt lehetővé?

5 Az internet használata

a) Végezz közvélemény-kutatást családtagjaid, ismerőseid között internethasználati szokásaikról!
Próbálj minél több, különböző életkorú személyt megkérdezni!

1. Mióta használja az internetet? 2. Milyen gyakran használja? 3. Milyen célokra használja? a) információszerzés, tájékozódás b) kapcsolattartás c) tanulás d) játék e) szórakozás (film, zene) f) utazás, nyaralás megtervezése	4. Igénybe vette-e a következő szolgáltatások valamelyikét? a) internetbank b) elektronikus ügyintézés c) online vásárlás d) utazás- vagy szállásfoglalás e) jegyrendelés (közlekedés, mozi stb.)

Összegezd az adatokat a következő táblázatban! (A 3. és 4. oszlopba az előforduló jellemző betűjelét írd!)

Név	Életkor	1.	2.	3.	4.

b) Vonj le következtetéseket az adatokból! Melyik korosztályra milyen mértékű és célú internethasználat jellemző?

.....

.....

.....

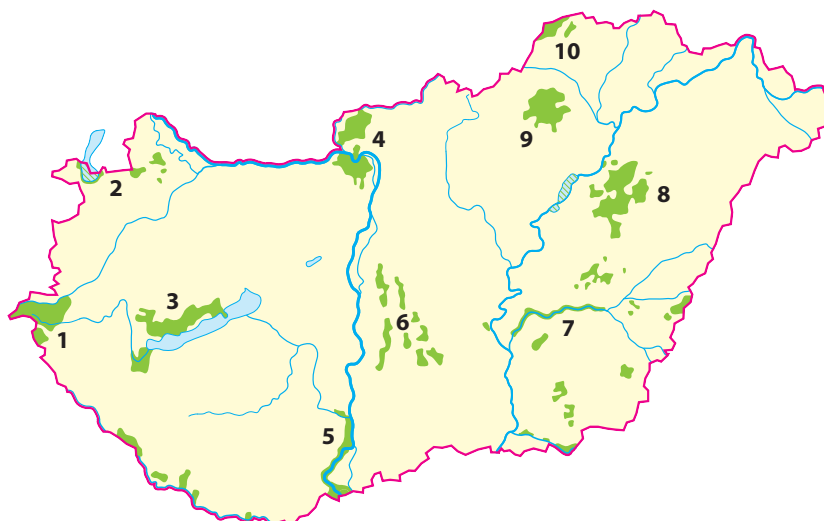
.....

.....

c) Írd be a saját adataidat is! Megfelelnek a korosztálynak?

Fogják látni az unokáid?

1 Hol jártunk?

a) Nevezd meg a térképen látható nemzeti parkokat!

Nemzeti park neve	Fénykép betűjele	Látogatóközpont száma
1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

b) Írd a nemzeti parkok mellé a látnivalóikat ábrázoló kép számát! (A képek a következő oldalon vannak.)

Belépőjegyek:

- I. Nyugati Kapu Látogatóközpont
- II. Lápok Háza
- III. Vörös-tói Látogatóközpont
- IV. Kócsagvár
- V. Tisza völgyi Bemutatóház

- VI. Pilisi Len Látogatóközpont
- VII. Réhelyi Látogatóközpont
- VIII. Levendula Ház
- IX. Hortobágyi Látogatóközpont
- X. Fehér Gólya Múzeum

c) Írd a nemzeti parkok neve mellé a látogatóközpont számát, ami a belépőjegyeken olvasható!

A. Csikósok a pusztán

B. Boróka Bugac közelében

C. Cseppkövek a Baradla-barlangban

D. Nádkunyhó az osztrák határ mentén

E. Szőlőültetvények a Badacsony bazaltvulkánja előtt

F. Vízinövényekkel benőtt kis tó a dombok között

G. Kilátás a visegrádi várból

H. Kilátás a szarvaskői várból

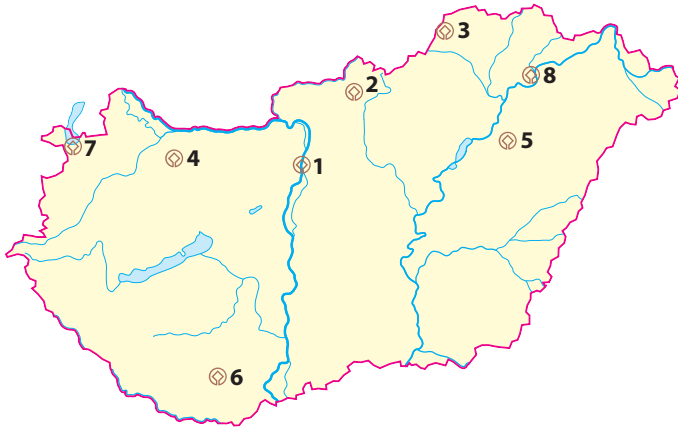
I. Ártéri erdő Gemencen

J. Túzok a pusztán

2 Magyarországi világörökségek

Nevezd meg a leírások alapján a világörökségeknek otthont adó településeket vagy tájakat! Írd melléjük a térképi sorszámukat is!

- a) Egyedi építészeti és néprajzi emlékeiről híres palóc falu: -
- b) A települést Géza fejedelem idejében alapították: -
- c) Évszázados gyümölcsstermesztő és -feldolgozó hagyományokkal rendelkező terület: -
- d) Páratlan jelentőségű római kori műemlékei vannak a városnak: -

- e) Részai a középkori vár, a folyópart, egy 19. századi sugárút és hazánk legnagyobb tere: -
- f) Kiemelt értékei a hagyományos állattenyésztés emlékei:..... -
- g) Karsztos jelenségei miatt turisták százezrei keresik fel: -
- h) Gazdag madárvilága a nádasok és a lecsapolt mocsarak területén fészkel:..... -

3 Hungarikumok

a) Fejtsd meg a hungarikumokkal kapcsolatos keresztrejtvényt!

1. Növényi eredetű kozmetikai szerek márkaneve	5. A Zsolnay-gyár terméke
2. Szénsavas víz, más néven szóda	6. Híres magyar focista vezetékneve
3. Híres gyulai és békéscsabai húsipar termék	7. Kaposmérőn elsajátítható lovas tevékenység
4. Kiskun....., ebből a városból származik a varrott csipke	

1.										
2.										
3.										
4.										
5.										
6.										
7.										

Milyen szerepe van a megfejtésül kapott terméknek az exportban?

.....

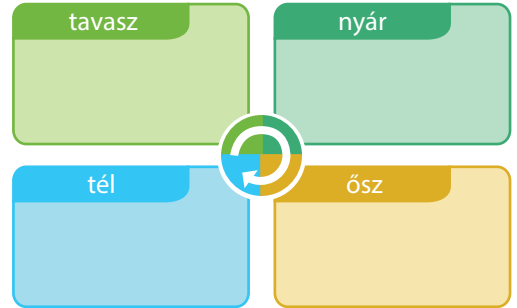
b) Milyen értékeket javasolnál még a hungarikumok listájára?

.....

4 Népszokások időrendje

a) Helyezd el a megfelelő évszakhoz az egyes népszokásokat!

1. kapásbál	5. tűzcsóválás, tűzgrás
2. kiszézés	6. Luca-nap
3. kepebál	7. aratóünnep
4. regölés	8. tollfosztás

b) Mely egyházi ünnep meghatározása a következő: a tavaszi nap-éj egyenlőséget követő első holdtölte utáni első vasárnap:

c) Az előzőek közül mely népszokás kapcsolható a Föld Nap körüli keringésének egy nevezetes időpontjához?

Mi ez az időpont?

d) Az előzőek közül mely népszokások kapcsolhatóak a következő gazdasági tevékenységekhez?

gyümölcstermesztés:

állattenyésztés:

gabonatermesztés:

5 Néprajzi tájak hét határon túl

a) Mely mai ország területén fekszenek a következő néprajzi tájak? Karikázd be a helyes megoldás betűjét!

Néprajzi táj	Ausztria	Horvátország	Románia	Szerbia	Szlovénia	Szlovákia	Ukrajna
Érmellék	S	A	P	V	N	Z	K
Bácska	E	H	Z	A	E	I	L
Őrvidék	L	Ú	T	S	N	É	O
Mátyusföld	H	Z	U	Á	K	Ó	M
Moldva	H	T	C	E	G	S	A

b) A bekarikázott betűket összeolvasva egy néprajzi csoport nevét kapod.

Megfejtés: Hol élnek?

Milyen jellegzetes hangképzés jellemzi a népcsoport nyelvjárását?

.....

6 Lakóhelyem néprajzi jellemzői

Nézz utána, hogy milyen népviseletek, népszokások jellemezték lakóhelyed környékét!

Kérdezd meg szüleidet, nagyszüleidet, vagy keresd fel a közeli helytörténeti múzeumok honlapját! Kutass a Magyar Néprajzi Lexikonban is!

.....

.....

.....

.....

.....

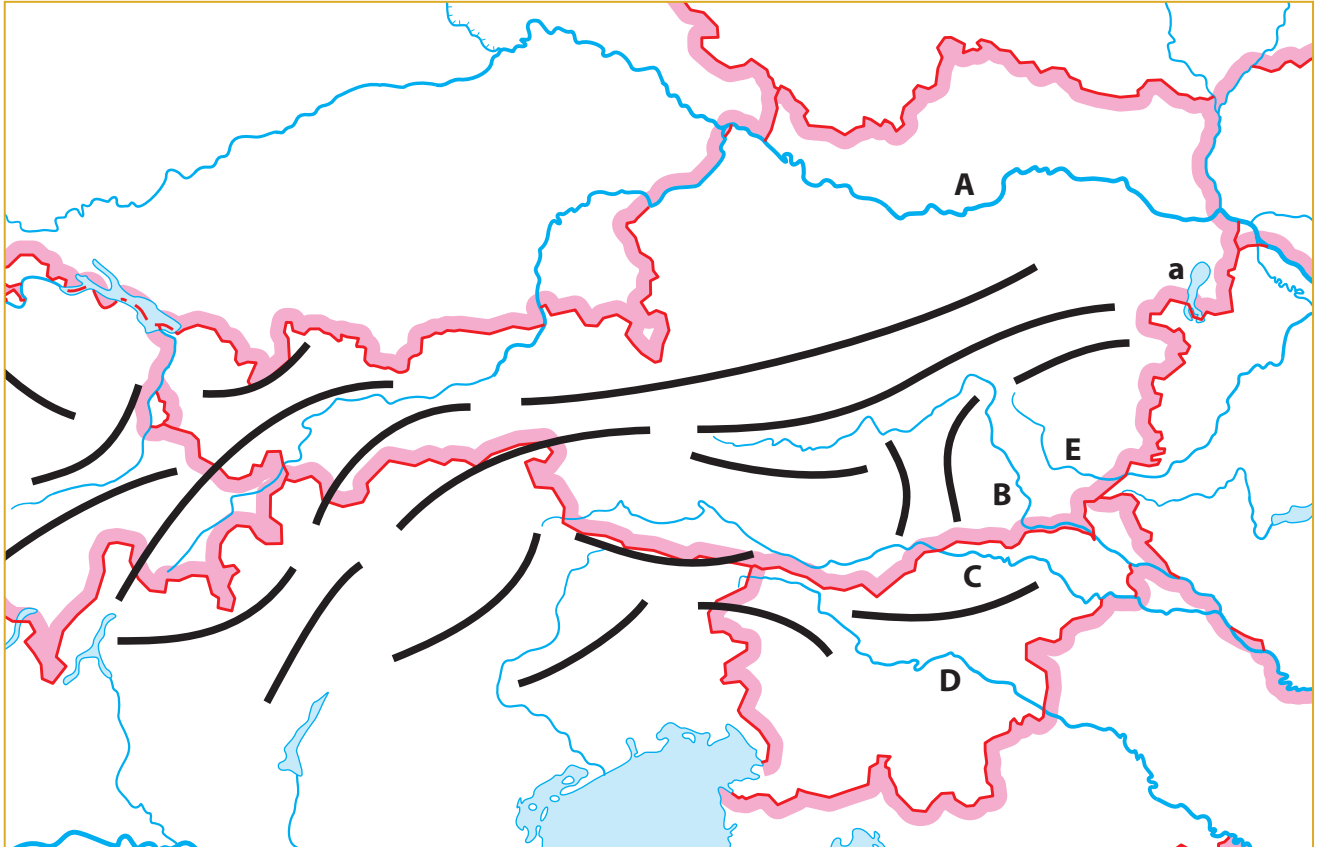
.....

1.

Kis alpesi szomszédaink

1 Az alpesi országok domborzata
Dolgozz a térképvázlattal!

a) Nevezd meg a térképvázlatban nagybetűvel jelölt folyókat és a kisbetűvel jelölt tavat!

- A..... C..... E.....
B..... D..... a.....

b) Írd a térképvázlatba az országokon átívelő hegység nevét!

Milyen szerkezetű a hegység?

Melyik hegységrendszerhez tartozik?

Mi Ausztria legmagasabb csúcsa?

földrajzi név:, tengerszint feletti magasság: m

Jelöld x-szel a térképvázlatban!

c) Melyik tengerrel határos Szlovénia? Írd a térképvázlatba a nevét!

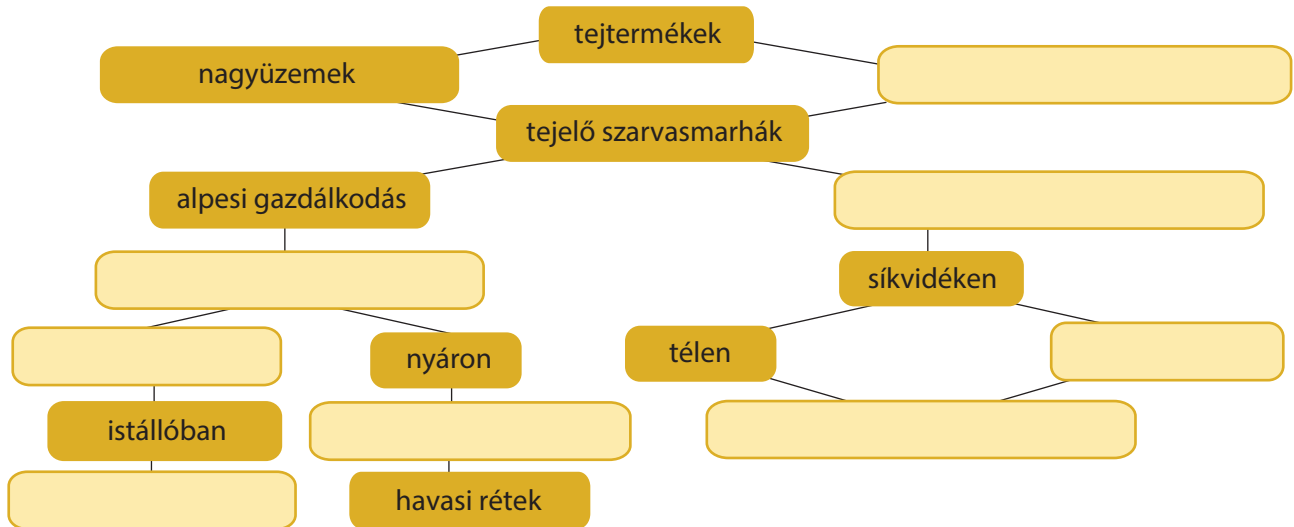
d) Színezd zölddel Ausztria és Szlovénia síkvidékeit!

Ausztria és Szlovénia földrajza

2 Alpesi gazdálkodás

Egészítsd ki a gondolattérképet a megadott fogalmak beillesztésével!

nyáron, télen, síkvidéki gazdálkodás, takarmány, magasabb területeken, legeltetés, istállózó állattartás, családi gazdaságok

3 Magyar foglalkoztatottak Ausztriában

a) Mi az oka, hogy tavasszal és ősszel kevesebb magyar dolgozik Ausztriában, mint nyáron és télen?

.....

.....

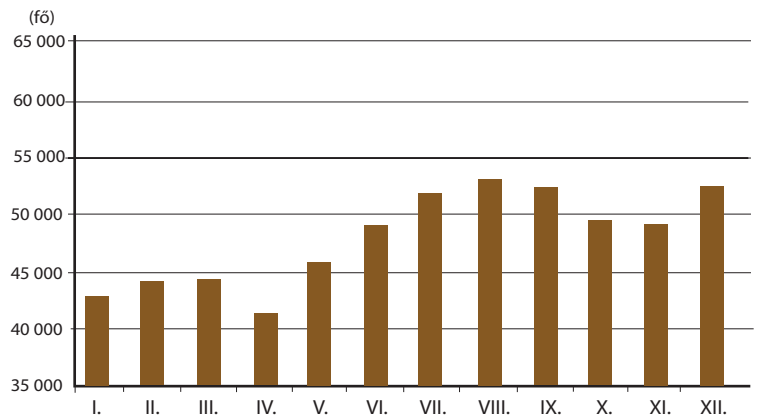
.....

.....

.....

.....

Magyar foglalkoztatottak Ausztriában (2012)

b) Milyen tendencia figyelhető meg az ausztriai magyar vendégmunkások számában 2013–2014-ben?

.....

Összesen mennyivel nőtt 2012 és 2013 augusztusa között a magyar foglalkoztatottak száma? fővel

c) Képzeld el, hogy az osztrák határ közelében laksz Magyarországon, és a te szakmáddal könnyen el lehet helyezkedni Ausztriában! Gyűjts érveket az Ausztriában való munkavállalás mellett és ellen!

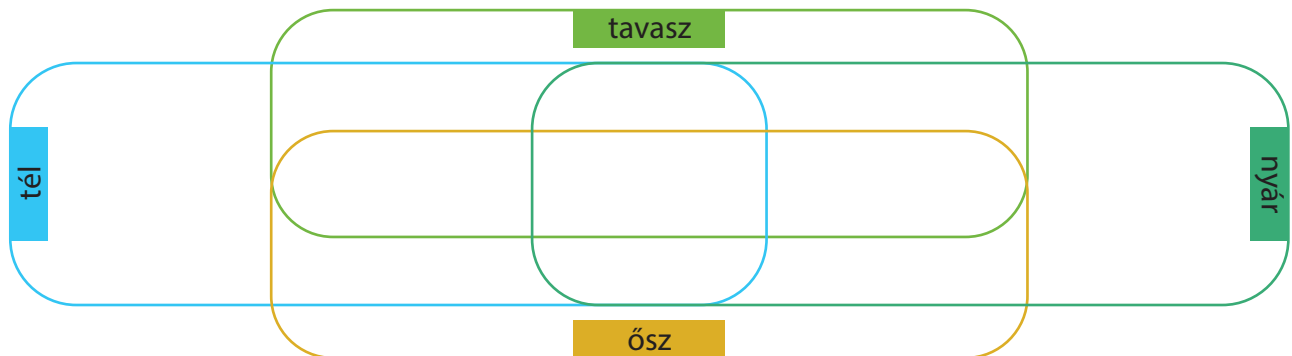
Mellette szól	Ellene szól

4 Idegenforgalom Ausztriában és Szlovéniában

- a) Keresd meg a koordináták alapján Ausztria és Szlovénia idegenforgalmi nevezetességeit! Használd a www.maps.google.com honlapot vagy a Google Föld programot!

Helye	Nevezetesség	Miért érdekes, fontos?
1. é. sz. 45,3°; k. h. 13,4°		
2. é. sz. 47,1°; k. h. 11,2°		
3. é. sz. 46,2°; k. h. 13,5°		
4. é. sz. 45,7°; k. h. 14,2°		
5. é. sz. 47,4°; k. h. 15,9°		
6. é. sz. 46,4°; k. h. 14,1°		

- b) Csoportosítsd a látványosságokat aszerint, hogy melyik évszakban ajánlatos oda utazni! Írd be a számukat a körök megfelelő helyére!

- c) Egy turista Bécsből Koperbe szeretne menni. Mérd le a térképen, hány km távolságra van egymástól a két város főúton és autópályán haladva!

..... km

Útközben melyik fenti (a) feladat táblázata) látnivalót tudná megtekinteni?

.....

5 Jelentős városok

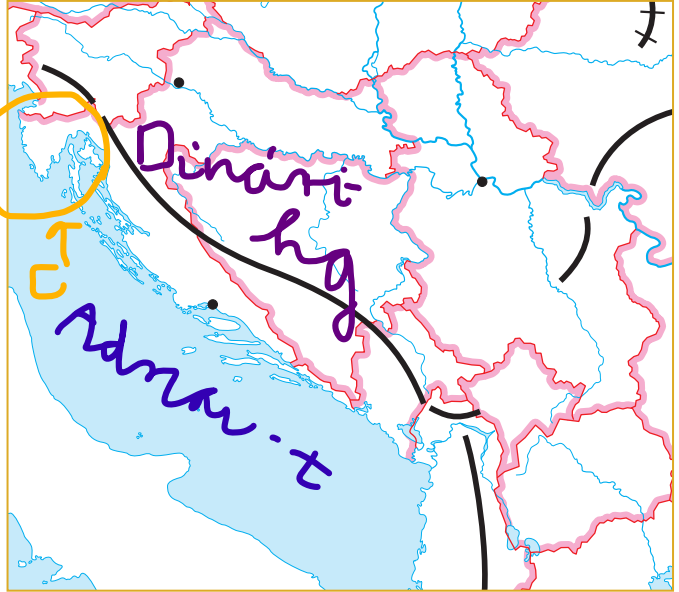
Írd a leírás mellé a város nevét!

- a) A Nemzetközi Atomenergia Ügynökség székhelye
- b) Szlovénia második legnagyobb városa, a Dráva partján fekszik
- c) Az Adriai-tenger legnagyobb szlovéniai kikötő városa
- d) Szlovénia fővárosa
- e) Váráról is híres kulturális város a német határon, Mozart szülővárosa
- f) Ausztria második legnépesebb városa a Mura partján

1 Horvátország és Szerbia domborzati adottságai és éghajlata

- a) Melyik tenger partjánál húzódik Horvátország?
Írd a térképvázlatba!
- b) Írd a partvonallal párhuzamos hegység nevét a térképvázlatba!
Milyen kőzetből épül fel ez a hegység?

Meiszkő

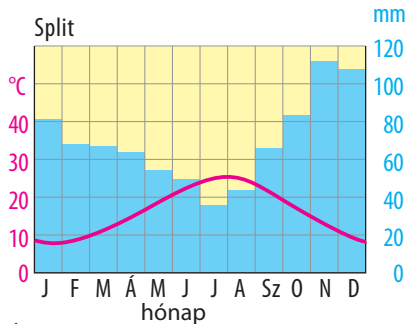
Milyen felszíni és felszín alatti formákból lehet ezt látni? Említs meg legalább hármat!

Poljevíznyelők, barlangok, Duna

- c) Jelöld a térképvázlatban az Isztriai-félszigetet!
- d) Írd a diagramok alá az ábrázolt éghajlat nevét!
Jelöld a diagramokhoz tartozó városokata térképvázlatban betűjelükkel!

A.

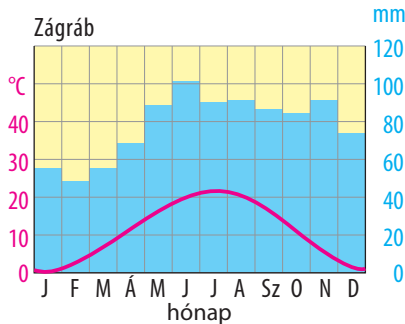
Split

mediterrán

B.

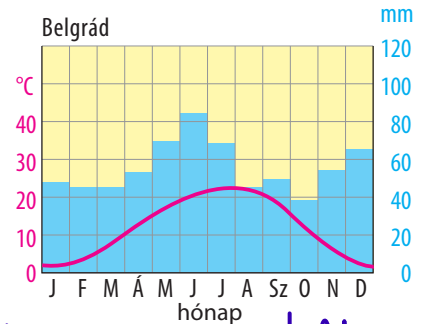
Zágráb

kontinentális

C.

Belgrád

kont. égh. vált

- e) Hogyan nevezzük az olyan hegységet, aminek a két oldalán eltérő éghajlat alakult ki?

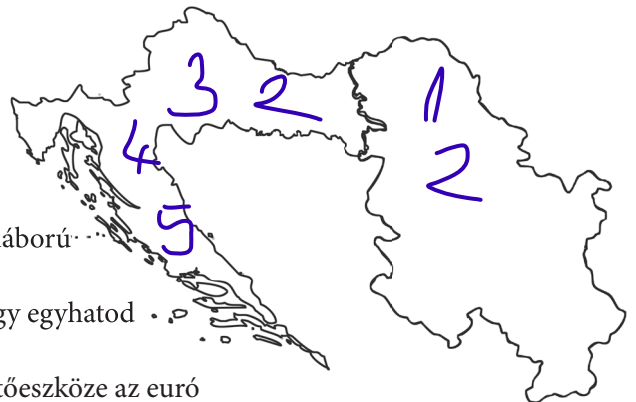
2 Horvátország és Szerbia gazdasága

- a) Írd a mezőgazdasági termények betűjelét a termelés jellemző helyére (a hegység part felőli vagy szárazföld felőli oldalára) az 1. feladat térképvázlatában!

1. narancs, 2. búza, 3. kukorica, 4. szőlő, 5. cukorrépa,
6. citrom, 7. burgonya, 8. füge

- b) Döntsd el, hogy melyik országra igazak a megállapítások!
Írd be a megfelelő ország területébe az állítások betűjelét!

1. Legforgalmasabb vízi útja a Duna
2. Jelentős visszaesést okozott gazdaságában a délszláv háború
3. Az Európai Unió tagja
4. A turizmusból származó bevételek a GDP-nek mintegy egyhatod részét teszik ki
5. Kőolaj- és földgáztermelése jelentős
6. Hivatalos fizetőeszköze az euró

egyik sem

3 Szerbia és Magyarország együttműködése

Olvasd el figyelmesen a szöveget, majd válaszolj a kérdésekre!

Egyre közelebbi cél a Budapest–Belgrád vasútvonal

Három előkészítési munka kezdődik meg a Budapest és Belgrád közötti vasútvonal korszerűsítésének ügyében, miután a magyar, a szerb és a kínai fél szerdán Belgrádban aláírta az erre vonatkozó együttműködési tervet. A szerb és a magyar fővárost összekötő gyorsvasút kiépítésével kapcsolatban 2015-ben megkezdődik a megvalósíthatósági tanulmány elkészítése, a kormányközi megállapodás előkészítése, amely a nemzetközi jog szerint is rendezi a beruházás alapjait, valamint a finanszírozási modell kidolgozása.

A korszerűsítés az év végéig kezdődik meg. Azzal, hogy Szerbia és Magyarország is része ennek a beruházásnak, „elérjük azt, hogy a világkereskedelem egyik fontos útvonala Magyarországon és Szerbián vezessen keresztül” – mondta a magyar külügyminiszter. Kínából a görög kikötőkön át jut az áru Európába, Belgrádnak és Budapestnek is az az érdeke, hogy a jövőben az új útvonalon jusson ez az áru a legjobb és leggyorsabb módon Nyugat-Európába.

A Budapest és Belgrád közötti kétvágányú villamosított vasútvonal kiépítéséhez 350 kilométernyi vasúti szakaszt kell felújítani – olvasható abban a dokumentumban, amely a szerdai megállapodás részleteit ismerteti. Ebből 184 km Szerbián halad át. Az óránként akár 200 kilométeres maximális sebességet lehetővé tevő vasúti pályán a vonatok menetideje jelentősen lecsökkenhet. A majdnem 400 kilométeres távot a vonatok jelenleg 8 óra alatt teszik meg, a vasút felújítását követően pedig várhatóan 2 óra 40 percre csökkenhet a menetidő.

(www.hvg.hu, 2015. január 24.)

- a) A felújítandó vasúti szakaszból hány km esik Magyarország területére? km
- b) Hány százalékkal csökken várhatóan a menetidő a felújítást követően a két város között?
- c) Milyen természetes közlekedési út köti össze a két országot?
- d) Milyen hatása lehet a gyorsvasút kiépítésének a szerb és a magyar gazdaságra?
.....
- e) Vajon mért áll érdekében a beruházás Kínának?
.....
- f) Milyen hatása lesz Szerbia európai uniós csatlakozásának a szerb–magyar határon való átkelésre?
.....

4 Tengerparti városok

Mely horvát tengerparti városok nevét tudod kirakni a betűcsoportokból?

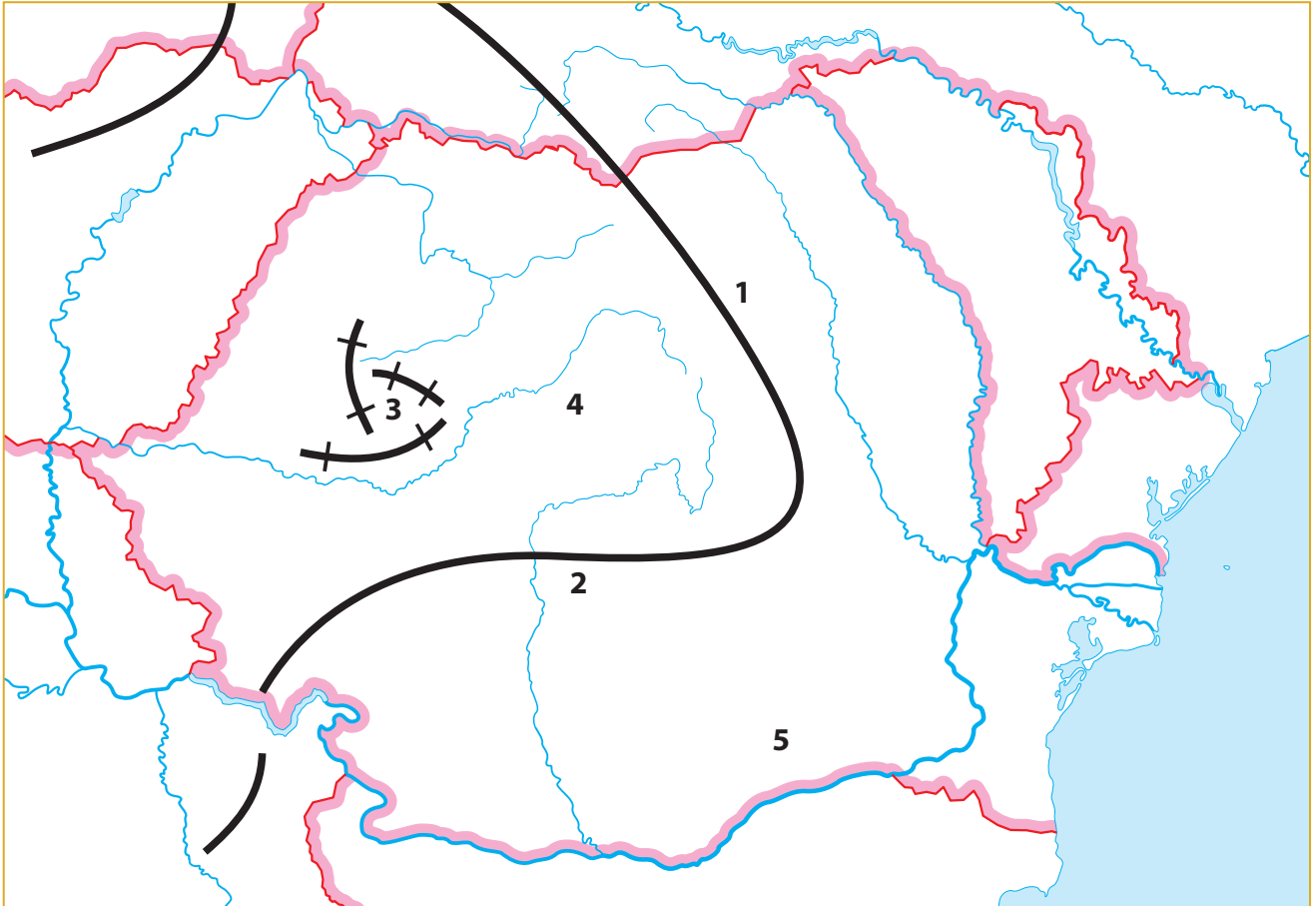
- a) ARZAD –
- b) OKVDNRUBI –
- c) PTISL –
- d) JERAKI –
- e) LPUA –
- f) IBKIENŠ –
- g) GIRRTO –

A kapott városokat tedd fekvésük szerinti sorrendbe nyugatról kelet felé haladva!

Sorrend:

A Balkán kapujában

1 Románia természeti adottságai

a) Nevezd meg a térképvázlatban számmal jelölt tájakat! Húzd meg a tájak határvonalát a térképvázlatban! Kösd össze az állításokat a megfelelő táj nevével!

1.
2.
3.
4.
5.

- Dombvidéki jellegű táj a Kárpátok és az Erdélyi-középhegység közé zárva
- A Kárpátok legnagyobb átlagmagasságú hegysége, amit a magashegységi jég formált
- Folyók által feltöltött síkság
- Gyűrődéssel keletkezett, vonulatai között található a Gyilkos-tó és a Szent Anna-tó
- Változatos felépítésű és ásványkincsekben gazdag középhegység

b) Satírozd be eltérő színekkel a térképvázlatban a Partium, a Székelyföld és a Duna-delta területét!

c) Írd a térképvázlatba Romániával szomszédos országok nevét!

Írd be a Romániával határos tenger nevét a térképvázlatba!

2 Országrészek

Melyik országészre igazaz az egyes állítások? Karikázd be a helyes válaszok betűjelét!
Olvasd össze az eredményeket! Ha jól választál, egy városnevet kapsz megfejtésül.

Állítások	Erdély	Havasalföld	Moldva
A csángók többségének lakóhelye	C	E	K
A növénytermesztés legfontosabb területe	P	O	T
A GDP/fő alapján Románia legfejlettebb országrésze	L	M	R
Egykor a Magyar Királysághoz tartozott	O	A	B
Jellemző iparágai a személygépkocsi-gyártás és a kőolaj-feldolgozás	F	Z	K
Határa keleten a Prut folyó	E	C	S
Legjelentősebb városa Iasi	T	P	V
Szinte teljes egészében itt élnek a romániai magyarok	Á	Z	V
Az Olt osztja keleti és nyugati részre	G	R	B

Megfejtés:

Jelöld a várost az 1. feladat térképvázlatában!

3 Románia népessége

Válaszolj a kérdésekre a korfa tanulmányozása után!

a) Számítsd ki az egyes korcsoportokba tartozók arányát (férfiak és nők együtt)! Románia teljes népességszáma körülbelül 20 millió fő.

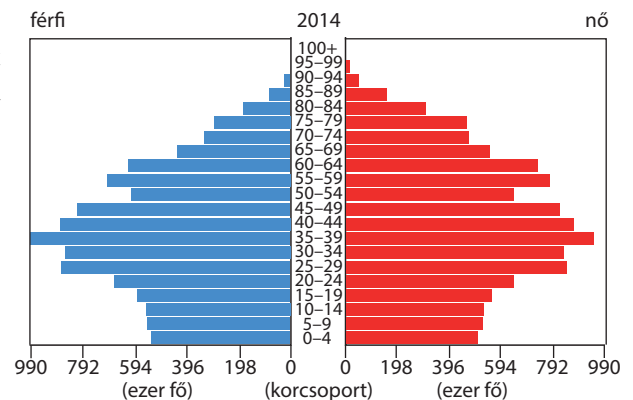
0–14 év:%

15–64 év: %

65 évesnél idősebb: %

Körülbelül hány 80 év fölötti ember él Romániában?

..... fő

b) Mi lehet az elsődleges oka annak, hogy egyre kevesebb gyermek születik Romániában?

.....
.....

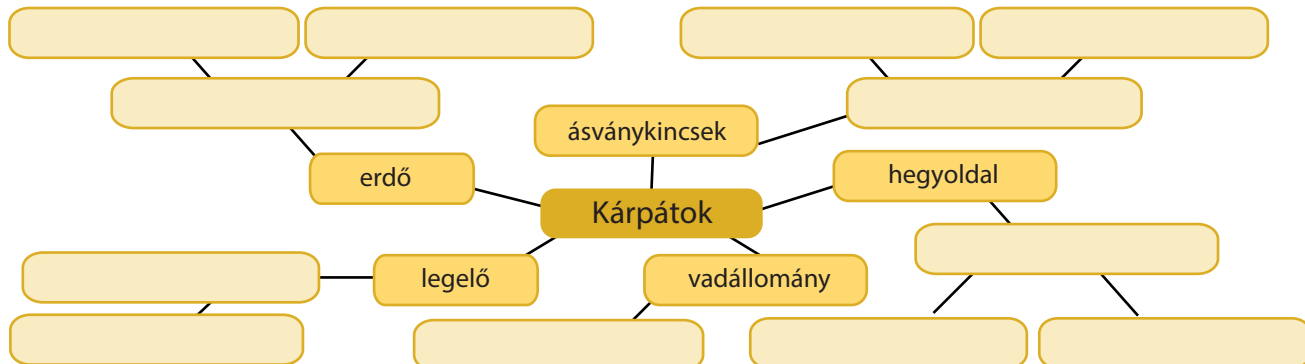
c) Az elvándoroltak között sok a magyar és a német nemzetiségű. Ők vajon hová költöztek nagy arányban?

.....

4 Kincses Kárpátok

Egészítsd ki a Kárpátok gazdasági hasznosításáról szóló gondolatterképet a megadott fogalmak segítségével!

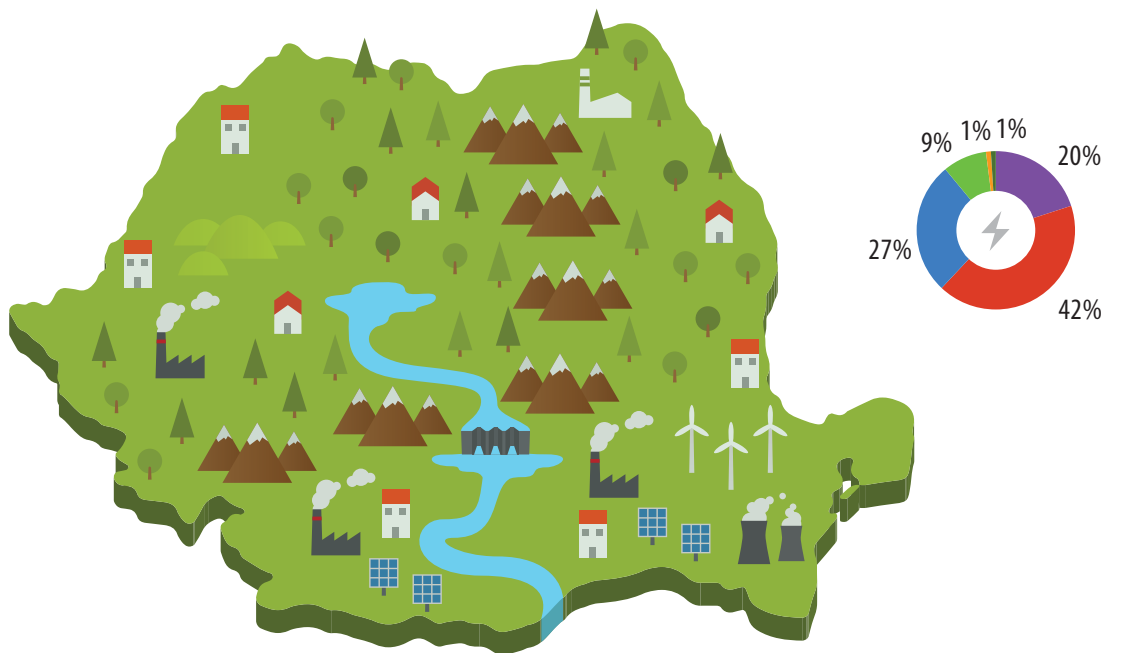
vadgazdálkodás, síelés, fémfeldolgozás, fafeldolgozás, túrázás, energiagazdaság, bútoripar, állattenyésztés, idegenforgalom, bányászat, papíripar, juh

5 Energiagazdaság

Az alábbi infografika és az atlasz térképe segítségével foglald össze néhány mondatban, hogy Románia milyen energiaforrásokra tud támaszkodni!

Az energiatermelés megoszlása (2013)

Nem megújuló energia forrás

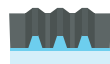
atomerőmű

hőerőmű

Megújuló energia forrás

vízenergia

szélenergia

napelektromos

biomassza-erőmű

6 **Városok**

Kösd össze az állításokat a városokkal!

Kolozsvár
Marosvásárhely
Nagyvárad
Brassó
Pitești
Ploiești
Bukarest
Konstanta
Galați

Erdély fővárosa
Az ország legnagyobb tengeri kikötővárosa
A román kőolaj-feldolgozás központja
Duna parti iparváros a Havasalföld és Moldva találkozásánál
A Dacia autógyár székhelye
Főváros
Az erdélyi kőolajbányászat központja
Erdély nyugati kapuja a magyar határ mentén
Közlekedési csomópont a Déli-Kárpátok északi lábánál

7 **Kérdések Romániáról**

a) Írj kérdéseket az ország földrajzával kapcsolatban!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

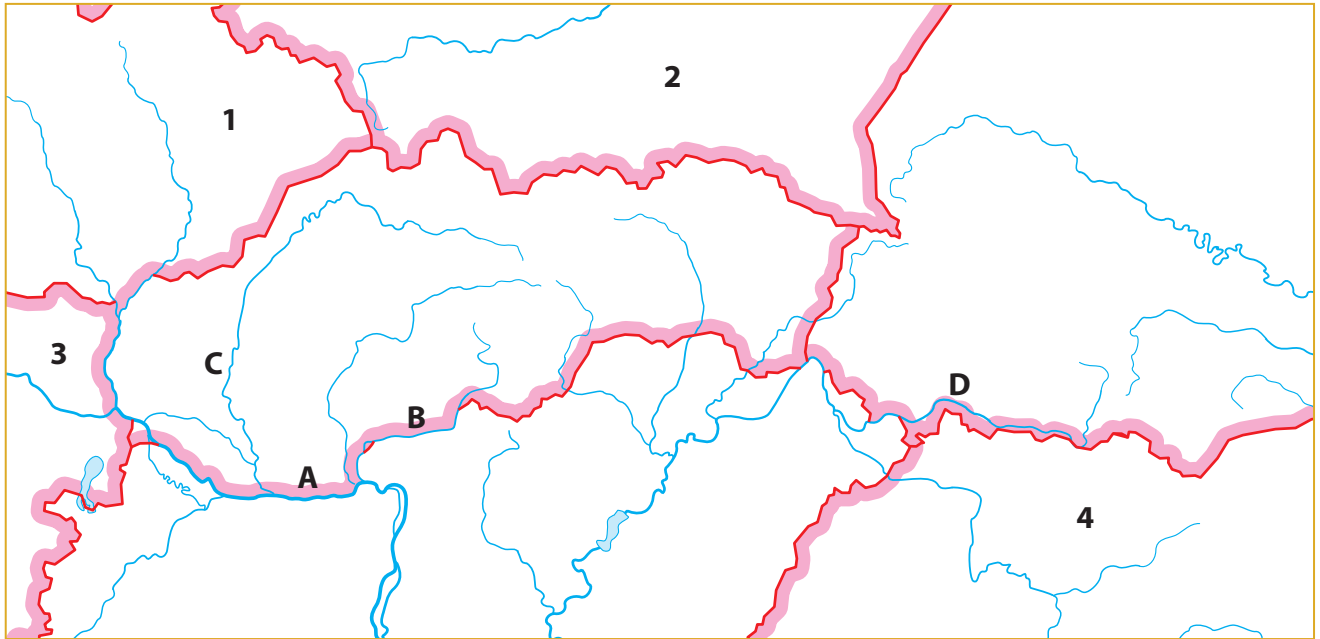
b) Tedd fel a kérdéseidet a padtársadnak! Válaszolja meg! Értékelje a kérdéseidet aszerint, hogy mennyire voltak azok lényegretörőek! 1-től 5-ig adjon mindegyikre pontot!

4.

Kárpátokon innen és túl

1 A Kárpátok északi részén

a) Az atlasz segítségével rajzold be a Kárpátok főbb vonulatait Szlovákia és Ukrajna területén!
A táblázatban foglald össze a hegység két szakaszának jellemzőit!

	Szlovákiában	Ukrajnában
A vonulat neve		
Csapásiránya		
Fő kőzetei		
Legmagasabb pontja		

b) Nevezd meg a térképvázlaton jelölt folyókat!

- A.
- B.
- C.
- D.

c) Nevezd meg a térképvázlaton jelölt országokat!

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

d) Satírozd be a térképvázlaton a Csallóköz és Kárpátalja területét a domborzatnak megfelelő színnel!

2 Ukrajna népessége

	Születéskor várható élettartam (férfiak/nők) (év)	Egészségben eltöltött évek (év)	Csecsemőhalandóság (‰)
Ukrajna	66/76	60	8,4
Magyarország	72/79	66	4,9

A **születéskor várható élettartam** azt fejezi ki, hogy egy újszülött előre láthatóan hány évig fog élni.

Az **egészségben eltöltött évek száma** azt az időtartamot mutatja, ami alatt egy személy várhatóan egészségesen fog élni.

A **csecsemőhalandóság** az adott évben az egy éven aluli meghaltak számát mutatja az adott évben élveszületettek számának arányában. (‰ = ezer főre számítva).

a) A férfiak vagy a nők várható élettartama rövidebb?

Átlagosan mennyi az egyes országok születéskor várható élettartama a teljes lakosságra nézve?

Ukrajnában:,

Magyarországon:

b) Számítsd ki, hogy a teljes lakosság várható élettartamához viszonyítva (a feladat) átlagosan életük hány százalékát töltik el betegség nélkül az emberek!

Ukrajnában:,

Magyarországon:

c) Az élveszületések száma 2013-ban Ukrajnában 503 657, Magyarországon 89 524 volt.

Számítsd ki, mennyivel több csecsemő halt meg Ukrajnában ebben az évben!

d) Csoportosítsd a rossz egészségi állapothoz vezető tényezőket!

(Vannak olyan tényezők, amelyek több helyre is besorolhatók.)

környezeti tényezők:

társadalmi tényezők:

gazdasági tényezők

.....

.....

.....

1. alacsony az orvosok száma a lakosság számához viszonyítva

5. szennyezett levegő

8. szennyezett vizek

2. dohányzás

6. a lakosság nem tudja megfizetni az orvosságokat

9. korszerűtlen kórházi berendezések

3. egészségtelen táplálkozás

7. a kormányzat keveset költ egészségvédelmi programokra

10. alkoholizmus

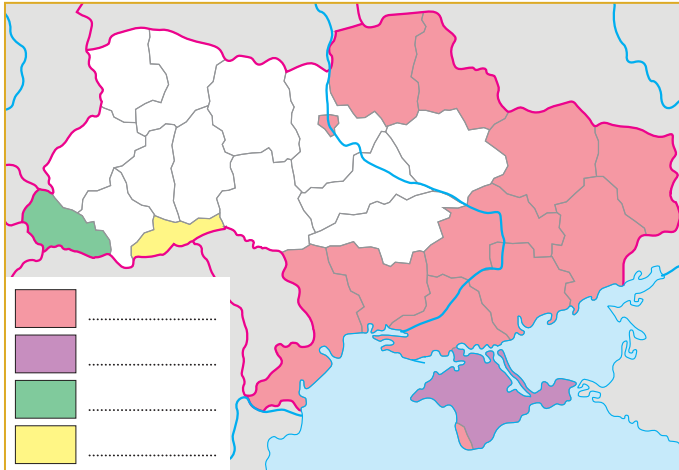
4. rossz munkakörülmények

11. szennyezett talaj

Ukrajna és Szlovákia földrajza

3 Ukrajna nemzetiségei

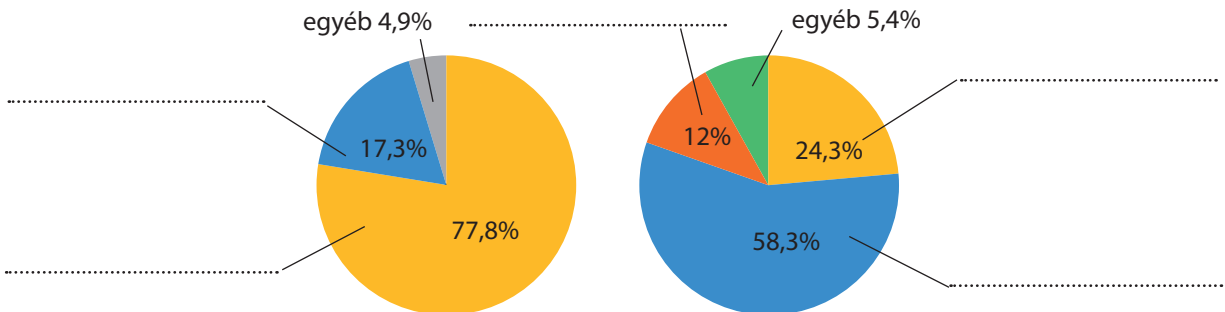
a) Írd a térkép jelmagyarázatának színei mellé a megfelelő nemzetiségek nevét!

magyar, román, orosz, orosz és krími tatár

b) Az egyik diagram Ukrajna teljes népességének nemzetiségi megoszlását mutatja, a másik a Krím-félszigetét. Írd a diagramok alá, hogy melyik területre vonatkozik! Írd a diagram szeletei mellé a megfelelő nemzetiségek nevét!

ukrán, orosz, krími tatár

c) A következő mondatok hibás részeket tartalmaznak. Húzd alá a hibás részeket! Írd le helyesen azokat!

1. Kárpátalján a magyar népesség abszolút többséget alkot.

.....

2. Az orosz és az ukrán nyelv jelentősen különbözik egymástól.

.....

3. Az Ukrajnában élő románok egyik legfontosabb központja Beregszász.

.....

4. A Krím-félszigeten a tatárok alkotják a lakosság több mint a felét.

.....

5. Ukrajnában a magyar nemzetiségűek a lakosság több mint 5%-át teszik ki.

.....

4 Az autógyártás világbajnoka Szlovákia

a) Figyeld meg az autógyárak földrajzi elhelyezkedését! Miért a nyugati városokban építették fel azokat?

.....

.....

.....

.....

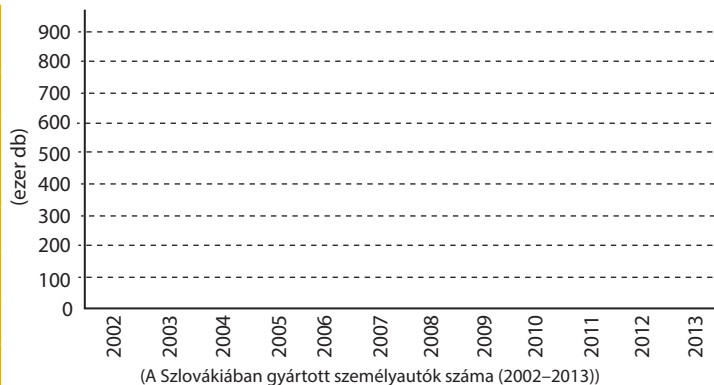
.....

b) Melyik város volt a szocializmus idején a legnagyobb nehézipari központ? Jelöld X-szel a térképen!

c) Készíts oszlopdiagramot a szlovákiai autógyártásról az adatok alapján!

Év	Gyártott autók száma (ezer db)
2002	210
2003	285
2004	208
2005	205
2006	295
2007	572
2008	575

Év	Gyártott autók száma (ezer db)
2009	455
2010	550
2011	625
2012	895
2013	895
2015	1038
2016	1040

Számítsd ki, mennyivel több autót gyártottak 2016-ban, mint 2002-ben! darabbal többet.

Hány darabbal nőtt a termelés 2007-ről 2016-re? Ez hány százalékos növekedés?

..... db-bal nőtt, ami%-os növekedés.

Mi lehetett az oka a 2009-ben tapasztalt csökkenésnek?

.....

5 Ukrajna gazdasága

A felsorolt fogalmak között mindig van egy kakukktojás. Húzd alá! Magyarázd is meg, hogy miért lóg ki a sorból!

a) Dnyepropetrovszk, Krivoj Rog, Odessa, Donyeck

azért, mert

a többi pedig

b) feketekőszén, gyémánt, vasérc, kőolaj

azért, mert

a többi pedig

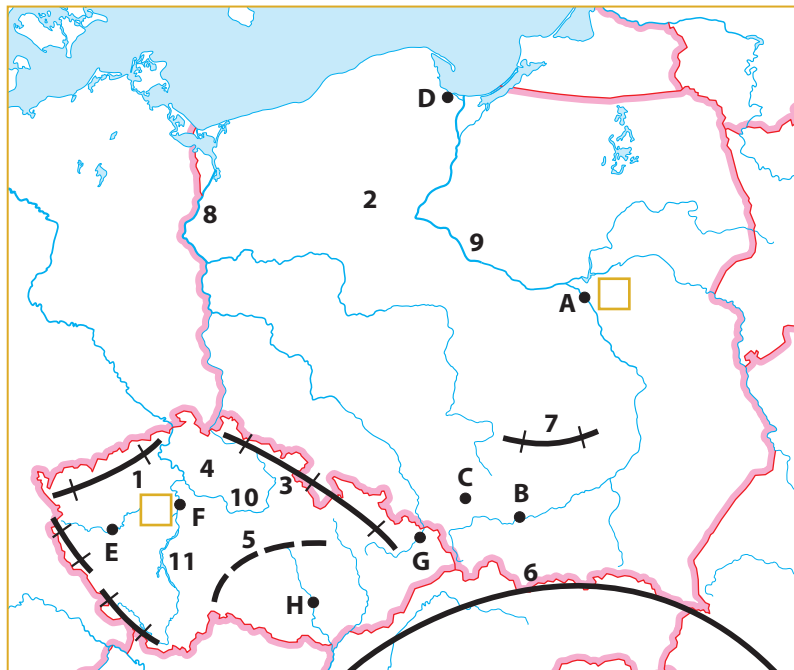
c) búza, kukorica, napraforgó, banán, rozs

azért, mert

a többi pedig

Kelet–nyugat és észak–dél között

1 A Kárpátok északi részén

a) Írd a térképészletbe a Lengyelországgal határos tenger nevét!

b) Nevezd meg a számokkal jelölt tájakat és folyókat!

1.	7.
2.	8.
3.	9.
4.	10.
5.	11.
6.	

c) Csoportosítsd a tájakat a domborzat típusa szerint! Írd a számukat a táblázat megfelelő helyére!

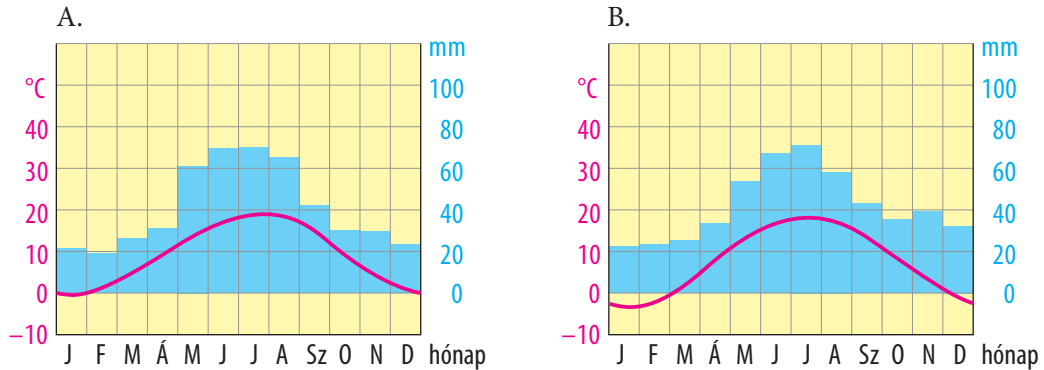
Alföld	Dombság	Rögösödött hegység	Gyúrthegység

d) Nevezd meg a betűkkel jelölt városokat!

A.	E.
B.	F.
C.	G.
D.	H.

e) Jelöld a térképvázlatban a felső-sziléziai iparvidéket!

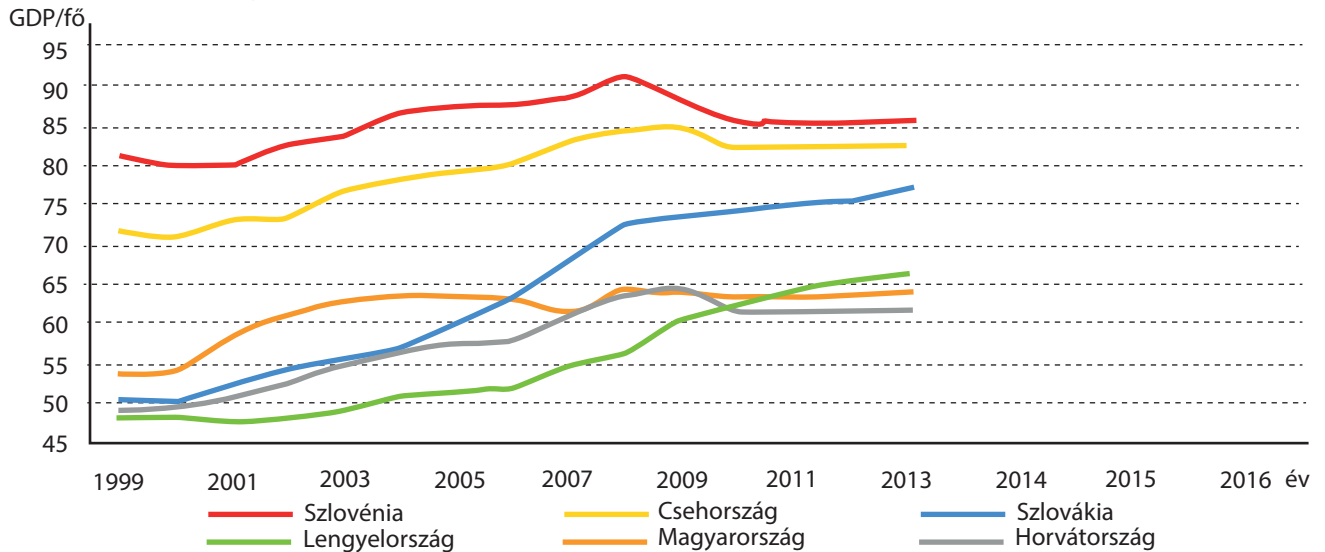
f) Írd az alábbi éghajlati diagramok betűjelét a térképen szereplő megfelelő négyzetbe!

2 Melyik a jobb gazdaság?

Válaszolj a diagram alapján a kérdésekre!

Egy főre jutó GDP alakulása a régiós országokban (vásárlóerő-paritáson, EU27 = 100)

a) Hasonlítsd össze Csehország és Lengyelország 21. századi gazdasági fejlődését az egy főre jutó GDP változása alapján!

.....

b) Az uniós átlag hány százalékát érte el az egy főre jutó GDP Lengyelországban 2016-ban? százalékát.

Hány százalékkal növekedett ez az érték 2008 óta? százalékkal.

c) Igazold a diagram adatai alapján, hogy a kelet-közép-európai országok gazdasági fejlettsége az utóbbi években közeledett egymáshoz!

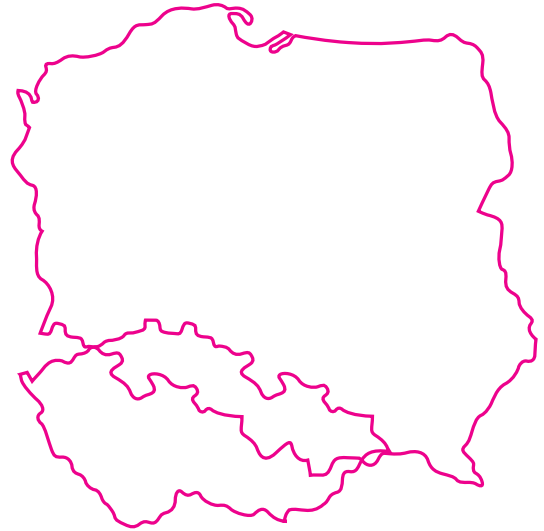
.....

Csehország és Lengyelország földrajza

3 A mezőgazdaság jellemzői

Írd a jellemzők számát a megfelelő ország halmazába!
A közös jellemzőket a közös metszetbe írd!

1. Az országban nagy összefüggő területek állnak a növénytermesztés rendelkezésére.
2. Jellegzetes természetű növénye a komló.
3. A legtöbb gabonanövényből behozatalra szorul.
4. Az ország éghajlata döntően nedves kontinentális.
5. A földet a szocializmus alatt sem szervezték nagy termelő szövetkezetekké, hanem megmaradtak a kis családi gazdaságok.
6. Északi tájain elterjedt a szarvasmarha-tenyésztés.

4 A cseh ipar

Egészítsd ki a táblázatot a hiányzó elemekkel!

Alapanyag	Helyszín	Termék
kaolin	Karlovy Vary	
	Érchegység	ceruza
komló	Plzeň	
barnakőszén		villamos energia

5 Turistalátványosságok

Határozd meg a következő cseh és lengyel idegenforgalmi látványosságok pontos földrajzi koordinátáit!
Használd a www.maps.google.com honlapot vagy a Google Föld programot!

Wieliczki sóbánya:

Kujawski Jura Park:

Karlštejn vára:

.....

6 Sűrűn lakott országrészek

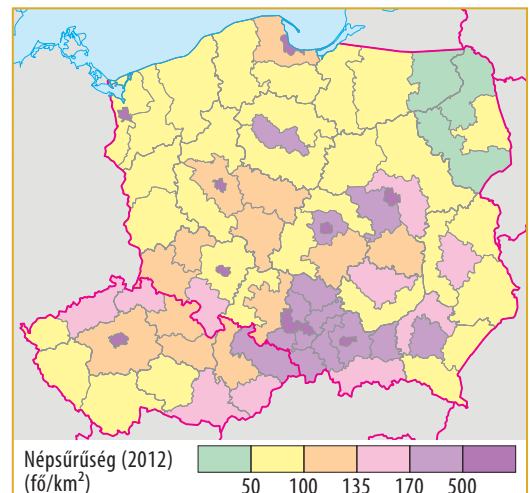
- a) Hasonlítsd össze a két ország népsűrűségének eloszlását!
Hol vannak a legsűrűbben és a legritkábban lakott területek?

A sűrűn lakottak

.....
.....
.....

A ritkán lakottak

.....
.....
.....

b) Fogalmazd meg az összefüggést a legiparosodottabb vidékek elhelyezkedése és a népsűrűség különbségei között!

.....
.....
.....

7 Beszélgetés a sörözőben

Négy barát beszélget egy prágai sörözőben. Az egyikük egy Londonban élő lengyel férfi, aki szeretne visszaköltözni Kelet-Közép-Európába, és autórádiók gyártásával foglalkozó gyárat tervez ott létesíteni. Mivel felesége cseh származású, még nem döntötték el, hogy hol fognak letelepedni és vállalkozásba kezdeni.

Az országok telepítő tényezőinek, az egyéb előnyök és hátrányok figyelembe vételével írd le egy-két mondatban, hogy mit javasolhattak neki a barátai!

a) A katowicei munkanélküli (egykori bányász):

.....
.....

b) A plzeňi autószerelő:

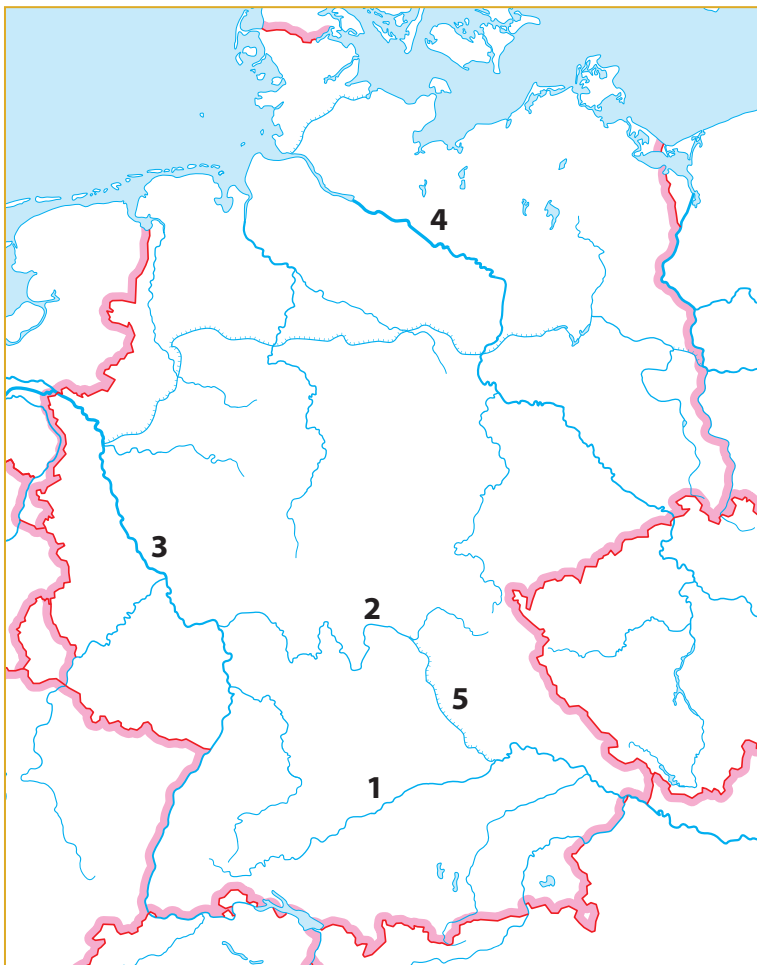
.....
.....

c) A teplicei szállítványozó:

.....
.....

1 Németország a térképen

a) Nevezd meg a számmal jelölt vízi utakat!

1.
2.
3.
4.
5.

b) Írd a térképészlet megfelelő helyére a felsorolt tájak nevét!

Germán-alföld, Német-középhegység, Fekete-erdő, Alpok, Felső-Rajna-árok

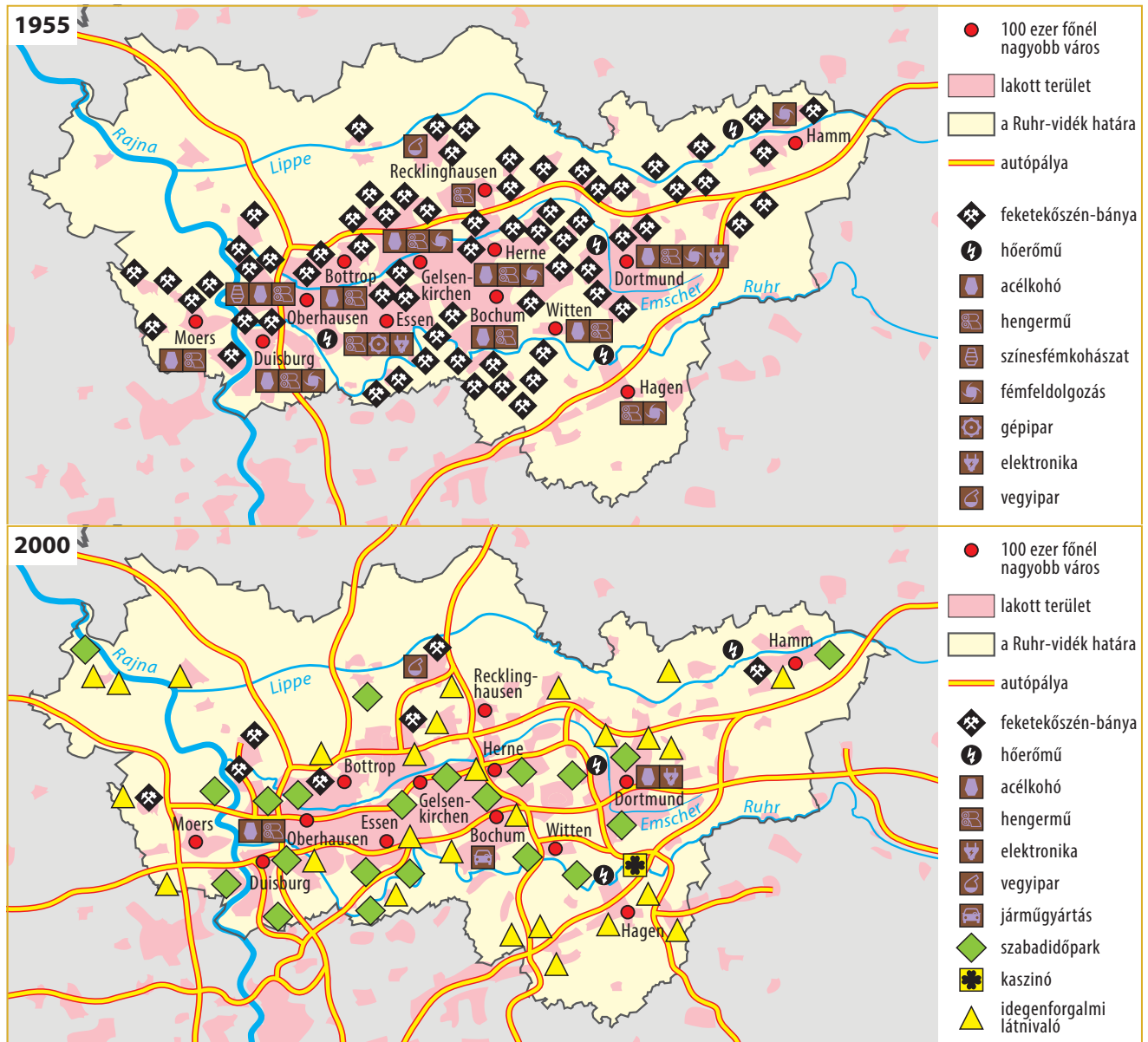
c) Írd be a térképészletbe a Németországgal határos tengerek nevét!

d) Jelöld városkarikával és a betűjellel a következő városokat a térképészletben!

A – Berlin, B – Frankfurt, C – Lipcse, D – Dortmund, E – Bonn, F – München, G – Hamburg

2 A nehézipar legendás központja

A két térkép összehasonlítása után oldd meg a feladatokat!

a) Nevezd meg a Rajna mellékfolyóit, amelyek az iparvidéken folynak keresztül!

.....

b) Bizonyítsd, hogy az iparvidéknek ma már sokoldalú ipara van!

.....

.....

Vajon befejeződött-e a struktúraváltás? Miből gondolod?

.....

c) Gondold végig, milyen munkákat kellett végezni ahhoz, hogy az egykori bánya helyén szabadidőpark legyen!

.....

Németország földrajza

3 A német autógyártás

Nézz utána a világhálón, hol van a székhelyük a nagy autógyáraknak Németországban!

AUDI:

BMW:

Porsche:

Opel:

Mercedes:

Melyik márkákat gyártják Magyarországon is?

.....

4 Német nagyvárosok

Keress az atlaszban olyan német nagyvárosokat, amelyek neve beleillik a keresztrejtvénybe!

				H							
				A							
				M							
				B							
				U							
				R							
				G							

5 Fogalmak

Rajzold le, hogy mi jut eszedbe az alábbi fogalmakról!

a) kultúrtáj

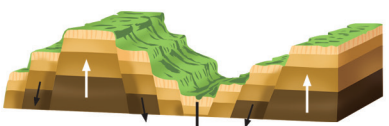
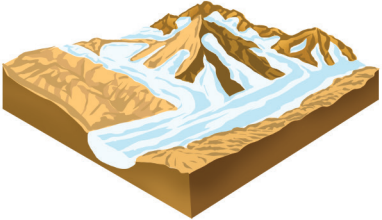
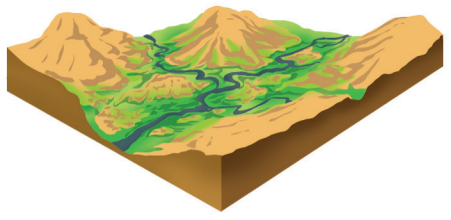
b) kombinált szállítás

c) ipari szerkezetváltás

Tipikus tájak Közép-Európában

1 Hegységek

A táblázat közép-európai hegységtípusokat hasonlít össze. Döntsd el a táblázat egyes celláiról, hogy igazak vagy hamisak! A hamis állításokat, képeket, tényeket tartalmazó cellákat húzd át pirossal! Írd oda a helyes megállapítást!

Magassága szerint	Középhegységek	Magashegységek
	rögvidékek	gyűrthegységek
Szerkezete szerint		
Fő kialakulási ideje	középidő	újidő
Melyik hegységrendszerhez tartoznak	Variszkuszi-hegységrendszer	Pacifikus-hegységrendszer
	széles hegyhátak, tágas völgyek	hágók
Jellemző felszínformák		
Felszínformáló erők	jég	jég
Tipikus tájak	Kárpátok	Alpok
Jellemző ásványkincsek	kőolaj	ércek
Ipar	kohászat	élelmiszeripar
Jellemző környezetátalakító tevékenység	bányászat	erdőgazdálkodás

2 Síkvidékek

Kapcsold össze a közép-európai síkságokra vonatkozó kérdéseket a válaszlehetőségekkel! Írd a kérdések mellé a táblázat alatt olvasható válaszlehetőségek közül a megfelelő előtti betűt! Nem tudsz minden válaszmondatot felhasználni!

Miért az állattenyésztés lett a legjellemzőbb mezőgazdasági ág az északi alföldeken?	
Miért vezető élelmiszeripari ág a malomipar a déli alföldeken?	
Miért a juh és a kecske a jellemzően tenyésztett állat a déli és keleti alföldeken?	
Miért nem tökéletes síkságok az északi tájak alföldjei?	
Miért az alföldeken jellemző a kőolajbányászat?	
Miért nem alakultak ki nagy kiterjedésű óriásfalvak a hegyvidéki tájakon?	

Válaszlehetőségek:

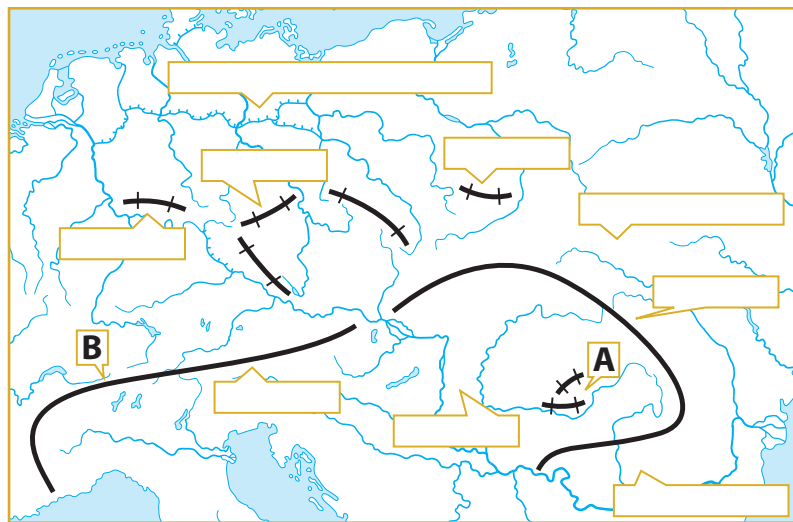
- A.** Mert a szűk és meredek völgyek nem teszik lehetővé széles elterülő települések kialakulását.
- B.** Mert a nedves kontinentális éghajlaton a sűrűn lakott területek és a jó minőségű, nagy kiterjedésű szántóföldek mellett már nincs elegendő hely az állattenyésztésre.

Tipikus tájak Közép-Európában

- C. Mert a kontinentális éghajlaton a löszön képződött talaj kedvez a gabonatermesztésnek.
- D. Mert az óceáni éghajlat hatása miatt jellemző sok és egyenletes csapadék dúsfüvű legelőket táplál, és így az állatok takarmányozása nem okoz gondot a gazdálkodóknak.
- E. Mert a szél által lerakott lösz és a folyók által felhalmozott hordalék kisebb kiemelkedéseket, hullámos felszínű tájat hozott létre.
- F. Mert ez az energiahordozó az egykori tengeröblökben élt apró élőlények maradványaiból képződött, és a szén-hidrogénben gazdag alföldek ezeknek az öblöknek a feltöltődésével jöttek létre.
- G. Mert a kevés csapadék csak gyér legelők kialakulását teszi lehetővé, és ezek az állatok a takarmányozás szempontjából igénytelenek.
- H. Mert a jég a kőzetminőségtől függően hol nagyobb mértékben, hol kevésbé csiszolta le az eredeti kőzeteket, így a felszín hullámossá vált.

3 **Tájak Közép-Európában**
Tanulmányozd a térképet, majd oldd meg a hozzá kapcsolódó feladatokat!

- a) Írd a térkép megfelelő helyére az alábbi földrajzi neveket!
- Alföld, Alpok, a Cseh-medence peremhegységei, Germán-Lengyel-alföld, Kárpátok, Kelet-európai-síkság, Lengyel-középhegység, Német-középhegység, Román-alföld

- b) Színezd ki a térkép feliratainak szövegdobozát az alábbi jelkulcs szerint!
- barna: gyűrthegecségek; narancs: rögvidékek; sárga: hullámos felszínű, letarolt síkságok; zöld: feltöltött alföldek
- c) Melyik közép-európai tájtípusba sorolható az A-val jelölt táj?
- d) Mely jellegzetes domborzati formára mutat a B betű?

4 **Tájak**
Fogalmazd meg, mit jelentenek az alábbi kifejezések!

- a) kombinált szállítási mód:
- b) az áruk szabad áramlása:
- c) zajszennyezés:
- d) tranzitforgalom:

Az északi fejlődési modell

1 Kakukktojás

A feladatban négy észak-európai ország: **Norvégia, Svédország, Finnország és Dánia** közül kell megtalálni a kakukktojást különböző szempontok szerint. A választásodat indokold is!

a) Európai uniós tagság

Kakukktojás:

Indoklás:

b) Nyelvcsalád

Kakukktojás:

Indoklás:

c) Domborzat

Kakukktojás:

Indoklás:

d) Államforma

Kakukktojás:

Indoklás:

2 Rénszarvas-invázió miatt le kellett zárni egy alagutat Norvégiában

Norvégia lezárni kényszerült egy fontos autótutat az Északi-sarkvidéken, mert rénszarvasok szállták meg az egyik alagútját, menedéket keresve a nagy meleg elől.

„Útfenntartó szakembereink megpróbálták kihajtani az állatokat az alagútból, eredménytelenül. Néhány óra múlva visszatértek” – idézte kedden Tor Inge Hellandert, az útfenntartók vezetőjét a Finnmark Dagblad helyi újság. „Amikor meleg van, a rénszarvas bejön az alagútba, ám a tapasztalat azt mutatja, hogy azonnal elmennek, amikor hűvösebbre fordul az idő. Nem tarthatunk 24 órán keresztül embereket az alagútban, hogy kihajtsák az állatokat” – tette hozzá. A gépkocsivezetőknek el kellett kerülniük a 2,3 kilométeres Stallogargo-alagutat, hogy eljuthassanak Hammerfestbe. Hétfőn a térségben 22 Celsius-foknál is többet mértek, és péntekig a sarki hőség nem fog csillapodni, ami azt jelenti, hogy az idei lesz az egyik legmelegebb nyár a skandináv országban. A térségben idén nyáron már 29 Celsius-fokot is mértek.

(www.origo.hu 2014.08.05.)

a) Keresd meg a térképen a hírből szereplő Hammerfest városát! Használd a www.maps.google.com honlapot

vagy a Google Earth programot! Milyen irányban fekszik az Északi sarkkörhöz viszonyítva?

b) Miért van szükség a környéken alagútra?

.....

c) Miért mentek az állatok az alagútba?

.....

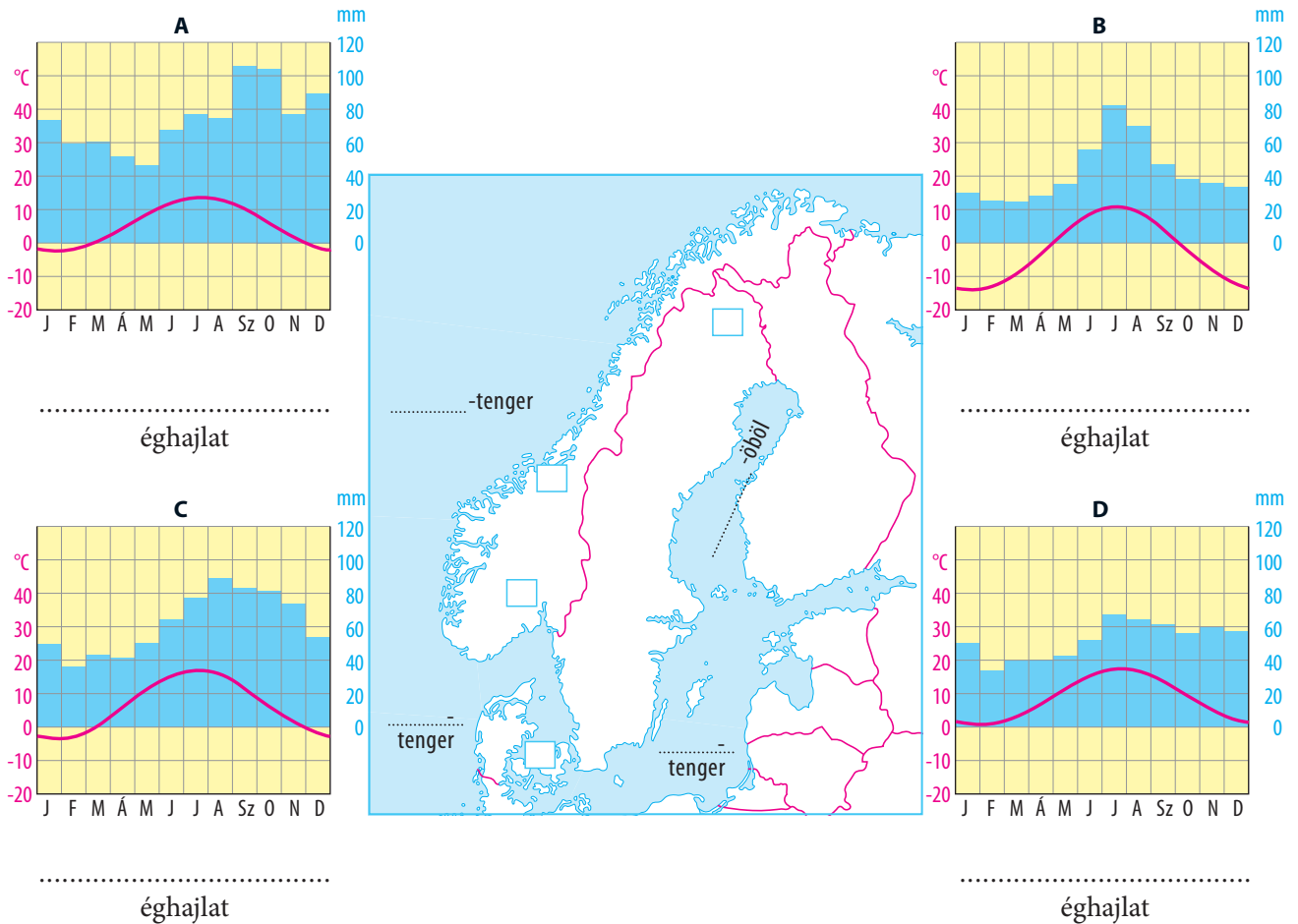
d) Milyen hatása lehet az éghajlat további melegedésének a rénszarvastenyésztésre?

.....

Észak-Európa földrajza

3 Térképes feladat

- Írd a térképbe a skandináv országok nevét! Jelöld be és nevezd meg a fővárosokat, és írd oda a nevüket!
- Szírozd be a lappok által lakott területet!
- Írd a vonalra a jelölt tengerek és öböl nevét!
- Tanulmányozd az éghajlati diagramokat! Nevezd meg, hogy melyik éghajlathoz tartoznak! Írd a betűjelüket a térkép üres négyzeteibe!

4 Városok

Az észak-európai városok betűi összekeveredtek. Rakd sorrendbe azokat, hogy megkaphasd néhány észak-európai város nevét! Írd melléjük, hogy melyik országban található! Karikázd be a fővárosok betűjelét!

- LOSO – – ország:
- NÁPAKEPHOG – – ország:
- OSTCHMOLK – – ország:
- LÖMMA – – ország:
- KISHINEL – – ország:
- EGRTOGBÖ – – ország:
- GEBERN – – ország:

5 Kiegyenlített népsűrűség

a) Hogyan függ össze a domborzat és a tengerparttól való távolság a népsűrűséggel?

.....
.....
.....

b) Számold ki a tankönyvi adatok alapján (150. oldal), melyik észak-európai országnak a legmagasabb és a legalacsonyabb a népsűrűsége! Adj rájuk magyarázatot!

a legmagasabb:

oka:

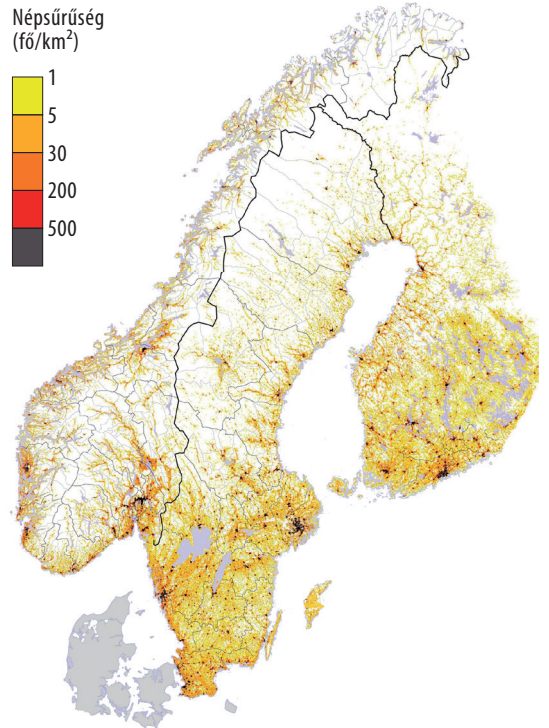
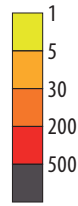
.....

a legalacsonyabb:

oka:

.....

Népsűrűség (fő/km²)

6 Ipar és szolgáltatások

Mely országokhoz kapcsolódnak a logókkal jellemzett cégek központjai?

ország:

A.

B.

C.

D.

Nevezd meg a fő termékeket is!

A.

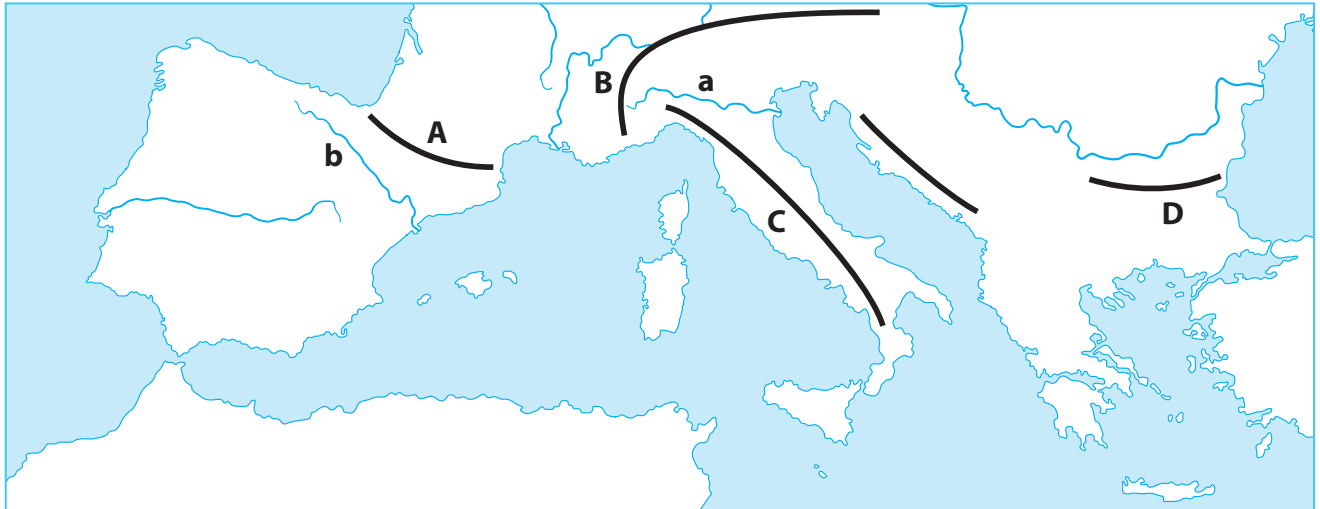
B.

C.

D.

Munka és pihenés a Mediterráneumban

1 Térképes feladat

a) Nevezd meg a térképvázlatban nagybetűkkel jelölt hegységeket és a kisbetűkkel jelölt folyókat!

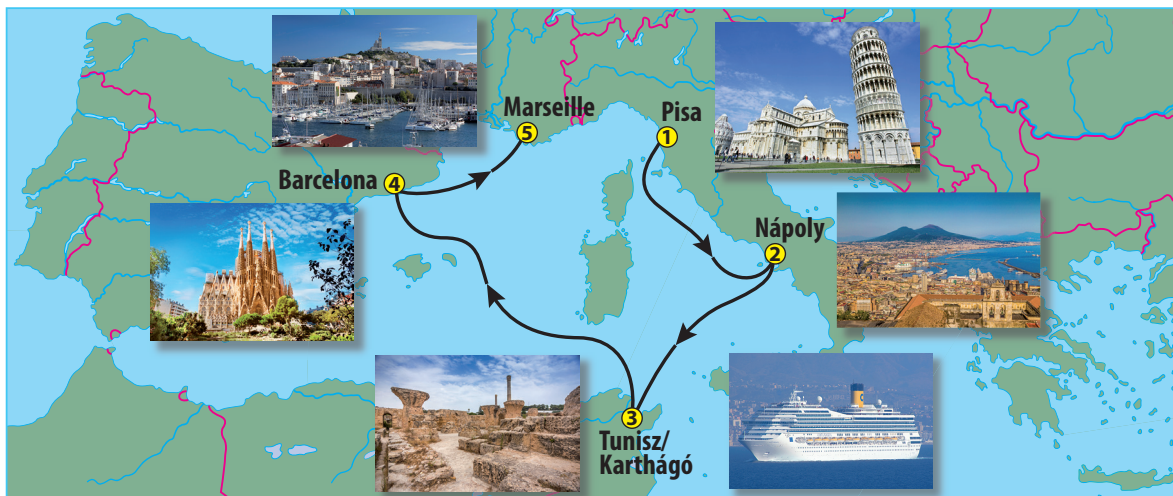
A.	D.
B.	a.
C.	b.

b) Írd be a térképvázlatba a következő szigetek, tengerrészek és öblök nevét!

1. Korzika	4. Kréta	7. Tirrén-tenger	10. Atlanti-óceán
2. Szardínia	5. Adriai-tenger	8. Genovai-öböl	
3. Szicília	6. Égei-tenger	9. Földközi-tenger	

2 Idegenforgalom

A térképen egy dél-európai turistaút útvonalát látod. Válaszolj a kérdésekre!

a) Hány kilométert hajóztak az utasok összesen? Mérd le az atlasz térképén! km-t.

b) Mely országokban vannak a meglátogatott városok?

1. 4.

2. 5.

3.

c) Tervezz egy másik ötnapos hajóutat a Földközi-tenger keleti medencéjébe!

Írd ide az állomásokat, és hogy melyik országban találhatók!

1. 4.

ország: ország:

2. 5.

ország: ország:

3.

ország:

d) Rajzold be a megtervezett hajóutat az 1. feladat térképábrázlatába!

3 Gazdasági mutatók

Jellemezd a dél-európai országok gazdasági teljesítményét a következő szempontok alapján!

a) GDP/fő:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

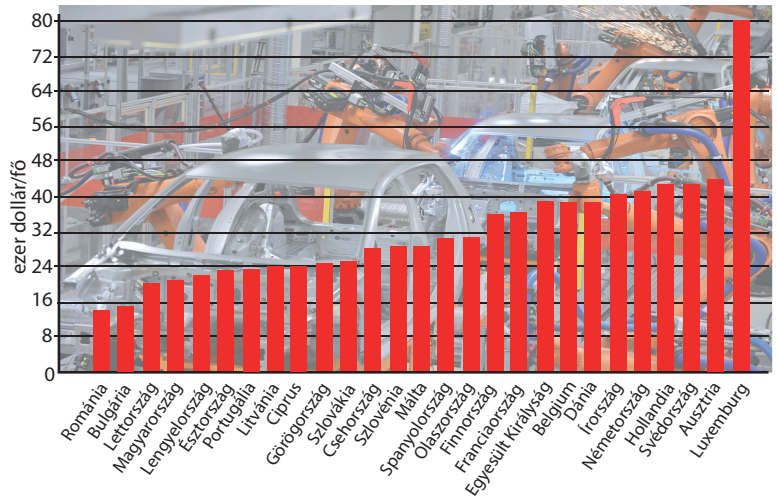
.....

.....

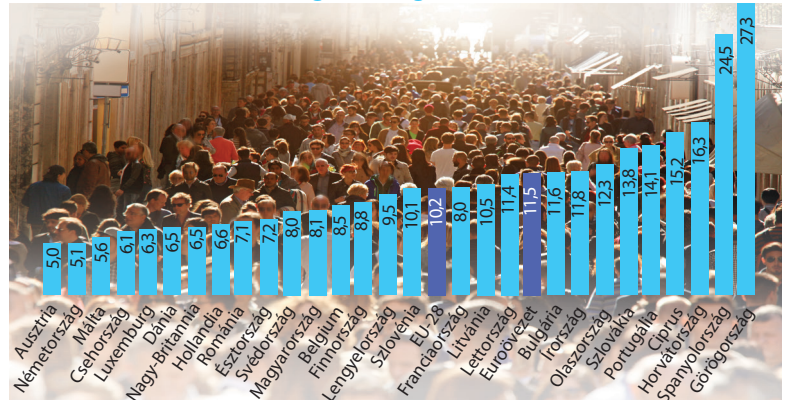
.....

.....

GDP/fő az EU tagállamaiban (2014)

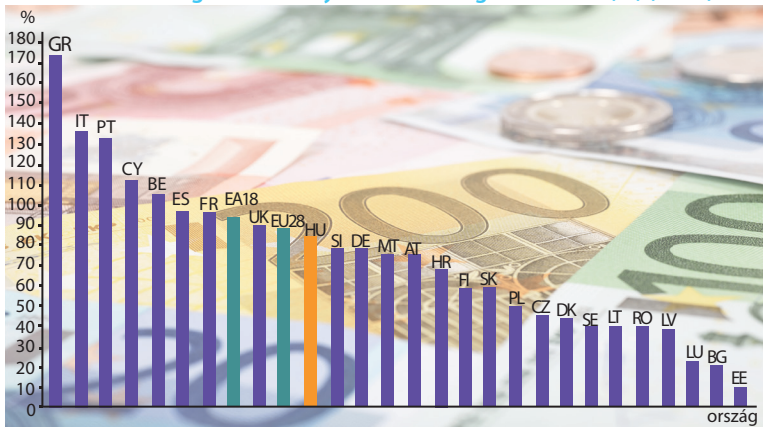

Munkanélküliség az EU tagállamaiban (%), 2014

Dél-Európa földrajza

Államadósság a GDP arányában az EU tagállamaiban (%) (2014)

c) Államadósság:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4 Hibajavítás

A következő állítások helytelenek. Írd le azokat helyesen!

- a) A mediterrán éghajlatú területek természetes növényzete a macchia.
.....
- b) Spanyolország középső vidékein több csapadék hullik, mint az atlanti partvidéken.
.....
- c) Olaszország fő gabonatermő körzete az ország középső része.
.....
- d) A dél-európai országok a kontinens vezető gazdasági hatalmai közé tartoznak.
.....
- e) Spanyolországba jelentős mennyiségű bevándorló érkezik, de a helyi spanyol lakosok kivándorlása nem jellemző.
.....
- f) Görögország égei-tengeri szigetei nem játszanak nagy szerepet az idegenforgalomban.
.....
- g) Olaszország ipari központja Nápoly és környéke.
.....
- h) Velence leghíresebb nevezetessége a Colosseum.
.....
- i) Görögország nem tagja az eurózónának.
.....
- j) Az Appenninek lábainál él a baszk kisebbség.
.....

5.

Balkáni mozaikok

1 Térképes feladat

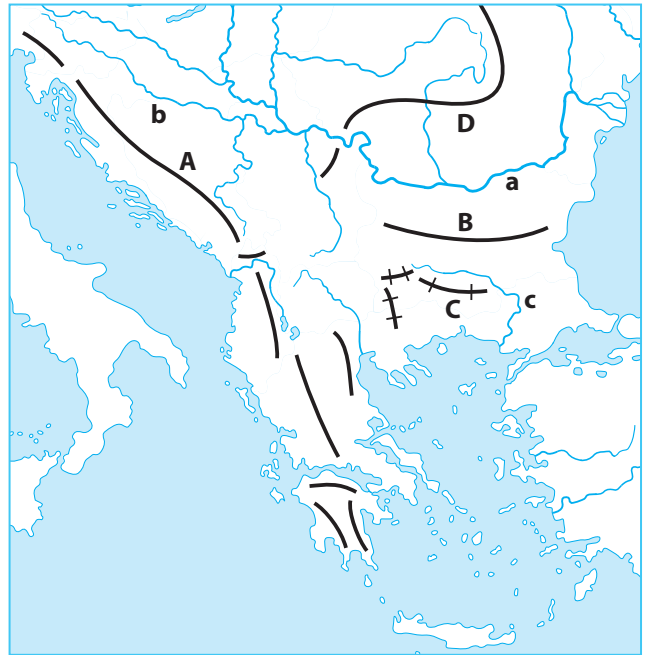
a) Nevezd meg a térképvázlaton a nagybetűkkel jelölt hegységet és a kisbetűkkel jelzett folyókat!

- A)
- B)
- C)
- D)
- a)
- b)
- c)

b) Írd be a térképvázlatba a következő tengerek nevét!

Égei-tenger, Adriai-tenger, Fekete-tenger

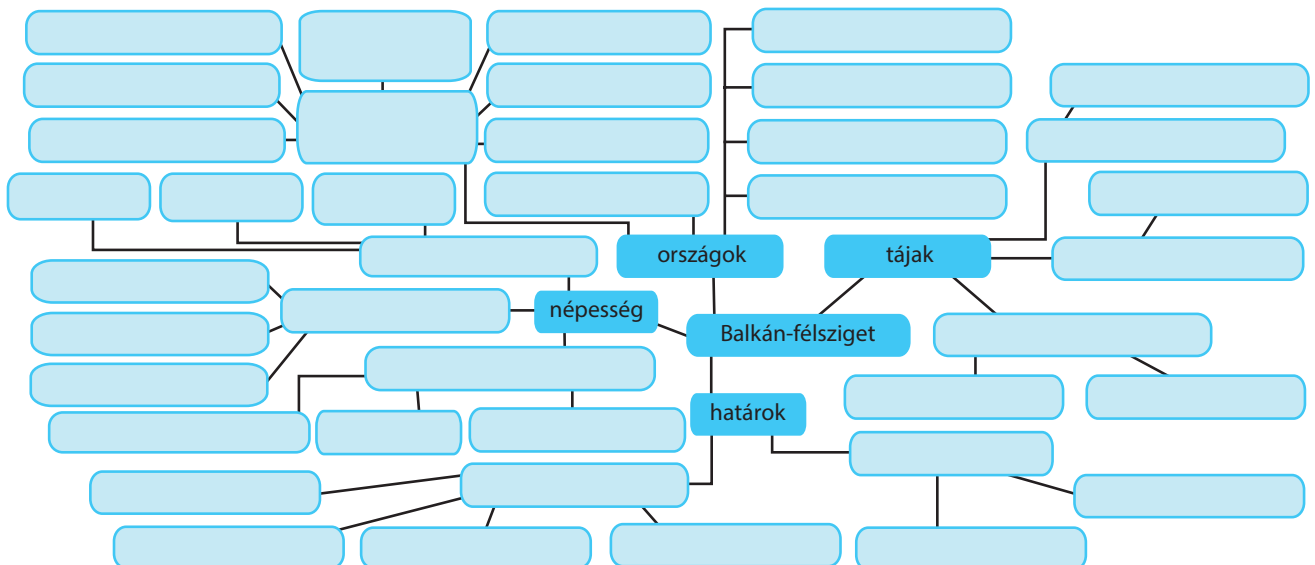
c) Színezd pirosra a mediterrán éghajlatú területeket!

2 Gondolattérkép a Balkánról

Egészítsd ki a gondolattérképet a megadott fogalmakkal!

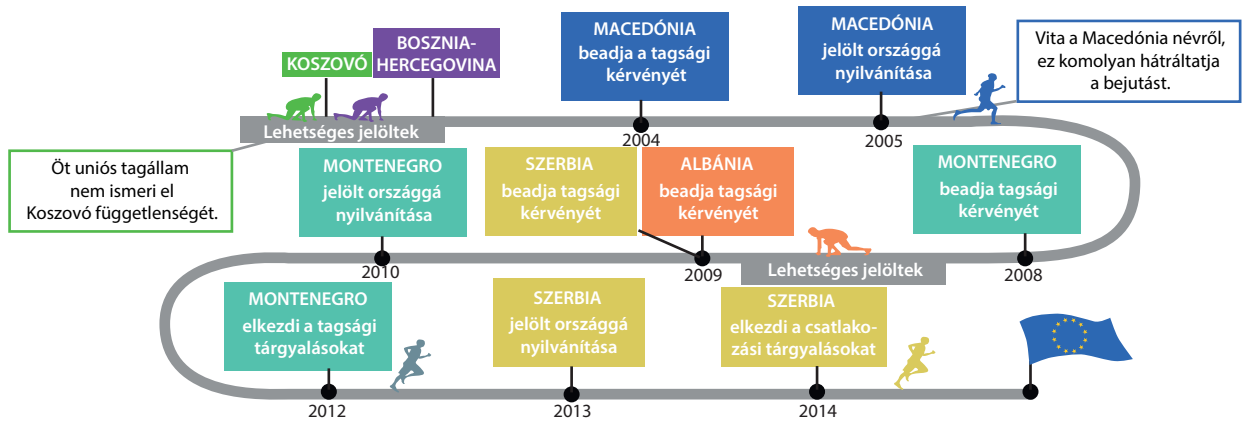
görög, Macedónia, Marica-alföldje, Duna, muzulmán, volt Jugoszlávia, cirill, Szerbia, Dinári-hegység, Bosznia-Hercegovina, gyűrthegységek, Rodope, Románia, nyelv, Adriai-tenger, Törökország, Montenegró, keresztény, Égei-tenger, írásmód, Koszovó, röghegységek, Földközi-tenger, Horvátország, vallás, síkságok, Balkán-hegység, Bulgária, ortodox, latin, Görögország, tengerek, szláv, Albánia, Száva, albán, folyók, Szlovénia, Fekete-tenger, görög

A Balkán-félsziget földrajza

3 Út az Európai Unió felé

Tanulmányozd az ábrát, majd oldd meg a feladatokat!

a) Csoportosítsd a balkáni országokat az Európai Unióval való kapcsolatuk alapján!

lehetséges tagjelöltek:

tagjelöltek:

tagok:

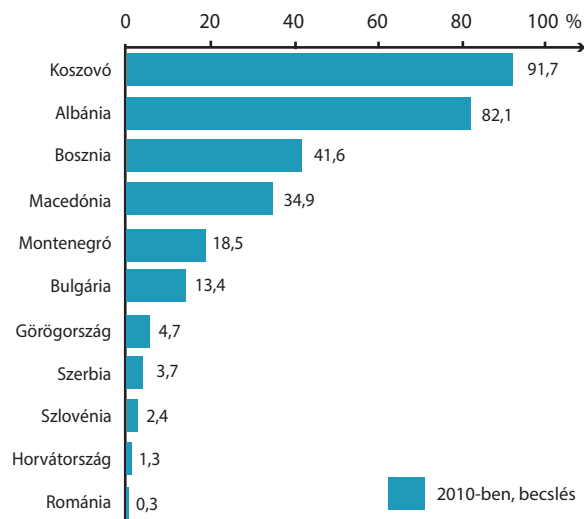
b) Indokold szóban 2-3 mondatban, hogy miért szeretnének a balkáni államok az Európai Unió tagjai lenni!

c) Milyen előnyöket jelent az unió számára a balkáni országok csatlakozása? Fogalmazd meg szóban!

4 Muszlimok Délkelet-Európában

A Balkánon élnek Európa nem betelepült muszlim lakói.

A muszlim közösség részaránya Délkelet-Európában (%)

Ország	Népességszám	Muszlimok száma
Koszovó	1 815 605	
Albánia	2 895 947	
Bosznia-Hercegovina	3 830 911	
Macedónia	2 065 769	
Montenegró	621 521	
Bulgária	7 245 677	
Görögország	10 903 704	
Szerbia	7 146 759	
Szlovénia	2 061 085	
Horvátország	4 246 809	
Románia	19 947 311	

a) Hány muszlim él az egyes országokban?

A népességszám alapján dolgozz a füzetedben, majd az eredményeket írd a táblázatba!

b) Tedd sorrendbe az országokat a muszlim népesség száma alapján!

.....

.....

Európa atlanti pereme

1 Térképes feladat

Oldd meg a térképvázlathoz kapcsolódó feladatokat!

a) Jelöld a térképvázlatban a következő tájakat, és írd rájuk a betűjelüket!

- A. Pennine
- B. Holland-mélyföld
- C. Francia-középhegység
- D. Pireneusok
- E. Alpok
- F. Skót-felföld
- G. Ardennek

b) Írd a vízfolyások számát a térképvázlatba!

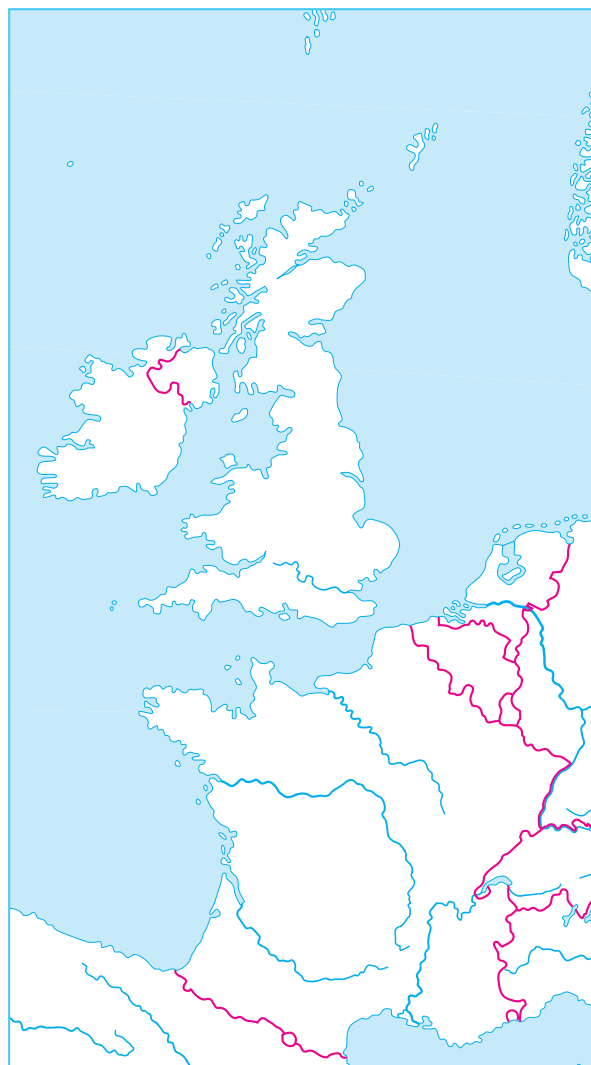
1. Szajna
2. Loire
3. Temze
4. Garonne
5. La Manche
6. Rajna
7. Rhône

c) Írd a térképvázlatba a Nyugat-Európát övező tengerek, öblök nevét!

d) London a 0° hosszúsági körön fekszik. 15 foknyi távolság nyugat–keleti irányban 1 óra időeltérést jelent. Nézd meg, hogy Párizs melyik hosszúsági körön fekszik! Számold ki, hogy mekkora az időeltolódás London és Párizs között!

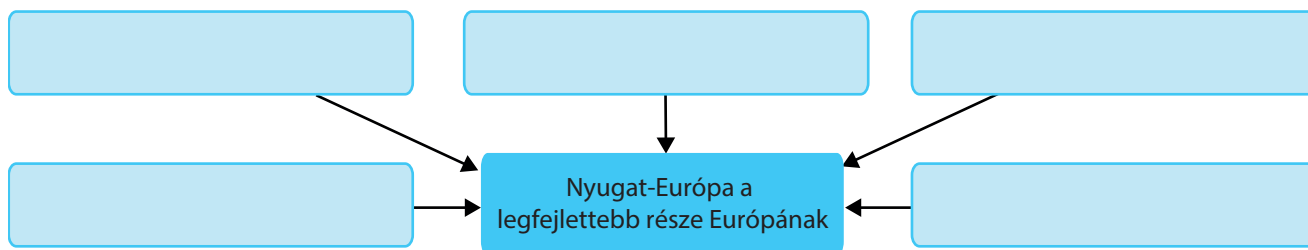
London és Párizs közötti időeltérés:

e) Nézd meg az atlasz időzónákat ábrázoló térképén, hogy hány óra van Párizsban, amikor Londonban délelőtt 10 óra! Amikor Londonban 10 órát, akkor Párizsban órát mutatnak az órák.

2

Írd a gondolattérképbe azokat a jellemzőket, amelyek Nyugat-Európát a kontinens gazdasági központjává tették!

3 Keresd meg a kakukktójást!

Indokold a választásodat!

- a) Temze, Rhône, Garonne, Szajna, Loire Kakukktójás:
- Indoklás:
- b) Francia-középhegység, Skót-felföld, Ardennek, Pireneusok, Pennine Kakukktójás:
- Indoklás:
- c) Temze, Garonne, Szajna, Loire, Rajna Kakukktójás:
- Indoklás:
- d) Marseille, London, Párizs, Hága, Brüsszel Kakukktójás:
- Indoklás:

4 Hagyományos iparvidékek

Dönts el, hogy igazak vagy hamisak az állítások! Írj I vagy H betűt a sorok elé!

- A. Az ipari forradalom kezdetén a tengerpartokra települtek a nagy bányavidékek.
- B. Lotaringiában jó minőségű feketekőszén bányásznak.
- C. A szén- és acélválság során a szolgáltatások szerepe is kisebb lett.
- D. Nyugat-Európa szénbányái a 20. század végére teljesen kimerültek.
- E. A hagyományos iparvidékek legjellemzőbb iparága a textilipar.
- F. A bányák bezárása után az emberek a kohókban találtak új munkát.

5 Új energiaforrások

Képzeld el, hogy Nyugat-Európa országai elhatározzák, bezárják atomerőműveiket, és az atomenergiát megújuló energiaforrásokkal akarják helyettesíteni. Téged kértek fel, hogy adj tanácsot, milyen megújuló energiát válasszanak. Tedd meg a javaslataidat az országoknak!

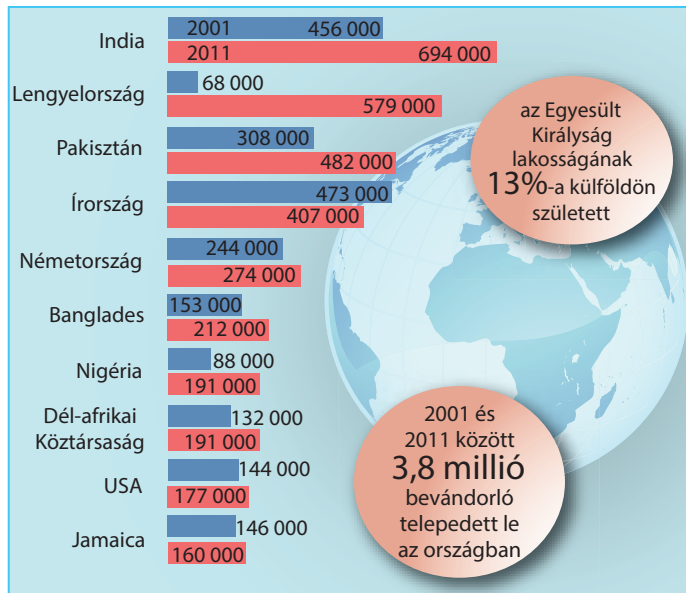
- a) Egyesült Királyság:
-
-
- b) Franciaország:
-
-
- c) Belgium:
-
-
- d) Hollandia:
-
-

Kötödni és elszigetelődni

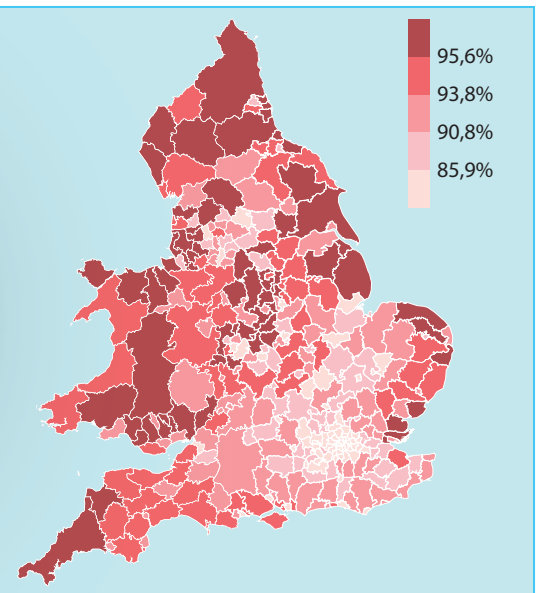
1 Bevándorlók az Egyesült Királyságban

Oldd meg a térképvázlathoz kapcsolódó feladatokat!

Az Egyesült Királyságba betelepültek száma a legtöbb bevándorlót küldő országok szerint 2001-ben és 2011-ben

Az Egyesült Királyságban születettek aránya Angliában és Walesben

a) Csoportosítsd a bevándorlók származási országait kontinensek szerint!

Európai országok:

Ázsiai országok:

Afrikai országok:

Amerikai országok:

b) Sorold fel azokat az országokat, amelyek brit gyarmati területek voltak!

.....

c) Keresd meg India és Jamaica fővárosát a térképen! Mérd le a városok Londontól való távolságát!

India fővárosa: távolság Londontól: km

Jamaica fővárosa: távolság Londontól: km

d) Fogalmazd meg az ország, mely területén jelentős a bevándorlók aránya!

.....

.....

Mi lehet az oka?

.....

.....

Az Egyesült Királyság földrajza

2 London

Mutasd be röviden (5-6 mondatban) London legfontosabb látnivalóit és jellemzőit az infografika alapján!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3 Városok

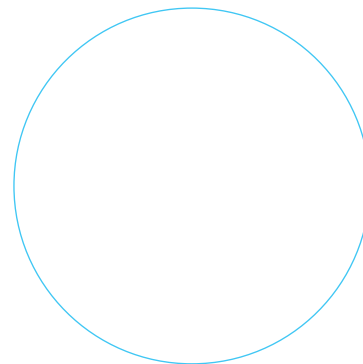
Nevezd meg a leírásokhoz tartozó városokat!

- a) Skócia fővárosa, a Skót-felföld keleti partján:
- b) Az angol textilipar egykori központja, két első osztályú focicsapata is van:
- c) Az északi-tengeri kőolaj kikötővárosa, kőolajipari központ:
- d) A fekete vidék központja, az Egyesült Királyság második legnagyobb városa:
- e) Skót kikötőváros a brit Fő-sziget nyugati oldalán:
- f) Észak-Írország fővárosa:
- g) Világváros a Temze partján, egyik fő látványossága a Big Ben:
- h) Jelentős importkikötő Északnyugat-Angliában, a Beatles zenekar szülővárosa:

4 Az Egyesült Királyság gazdasága

a) Szerkessz kördiagramot a táblázat adataiból!

Az Egyesült Királyság gazdasági szerkezete (az egyes ágazatok hozzájárulása a GDP-hez)	
Szolgáltatások	77,7%
Feldolgozóipar	10,0%
Építőipar	7,0%
Közművek (elektromosság, gáz, víz, csatorna, szemét)	2,4%
Bányászat	2,2%
Mezőgazdaság	0,6%

- b) Számítsd ki, hogy a GDP hány százalékát adják a szolgáltatásokon kívüli gazdasági ágazatok!
..... % Hányszorosa ennek a szolgáltatások hozzájárulása?
- c) Húzd alá azokat a szolgáltatásokat, amelyek kifejezetten jellemzőek Londonra!
biztosítások gyógyfürdőkhoz kapcsolódó szolgáltatások pénzügyi szolgáltatások vendéglátás
- d) Támaszd alá az adatokkal, hogy az Egyesült Királyság gazdaságában az ipari termelésnek nincs jelentős szerepe!

A ködös csatornától az azúrkék partokig

1 Mezőgazdaság

Olvass a diagramokról!

a) Hogyan változott a mezőgazdasággal foglalkozó vállalkozások száma 1975 és 2010 között?

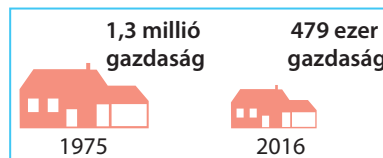
b) Hogyan változott a birtokméret 1970 és 2010 között?

c) Mennyivel lett kevesebb a gazdaságok száma?

d) Hányszorosára nőtt az átlagos birtokméret?

e) Milyen összefüggés lehet a gazdaságok száma és a birtokok méretének változása között?

A francia mezőgazdaság változásai

Átlagos birtokméret

2 Ipari termelés a mediterrán tengerparton

Jellemezd a francia mediterrán partvidék iparát 4-5 mondatban a megadott fogalmak felhasználásával!

szervezetváltás, kutatás és fejlesztés, hagyományos iparág, technológiai park, Marseille, TGV

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3 Városok

Egy francia körutazás során a csoport a következő helyszíneket látogatja meg (ebben a sorrendben): Párizs, Marseille, Bordeaux, Mont Saint Michel, Orléans.

Mérd le a távolságokat az egyes helyszínek között! Válaszd ki, milyen közlekedési eszközzel érdemes utazni közöttük!

Párizs–Marseille: km közlekedési eszköz:

Marseille–Bordeaux:km közlekedési eszköz:

Bordeaux–Mont Saint Michel: km közlekedési eszköz:

Mont Saint Michel–Orléans: km közlekedési eszköz:

Franciaország földrajza

4 Bevándorlással gyarapodó népesség

a) Csoportosítsd az országokat kontinensek szerint!

Számold ki az onnan érkezők együttes arányát!

Európából:

.....

arányuk: %

Ázsiából:

arányuk: %

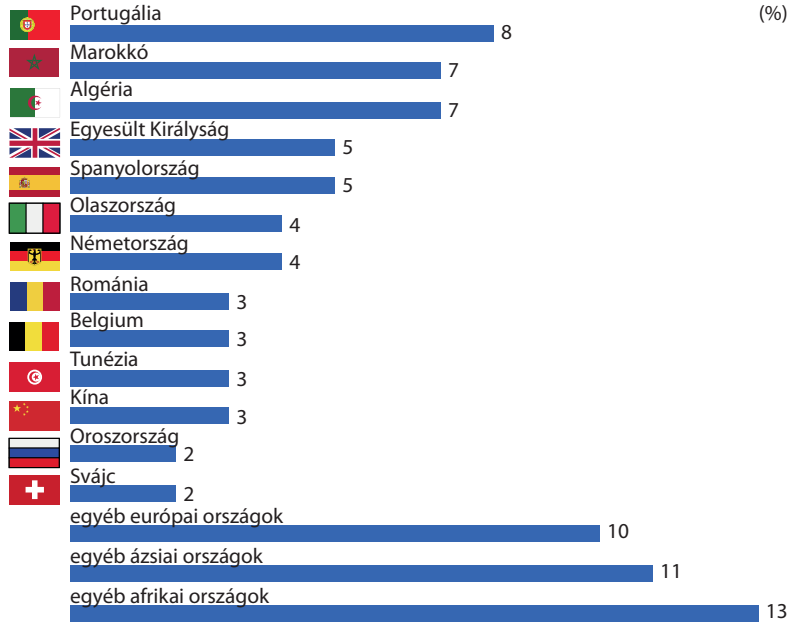
Afrikából:

arányuk: %

a többi kontinensről:

arányuk: %

A bevándorlók aránya származási országonként (2012)

b) Mekkora arányban érkeznek csak az Európai Unió országaiból? %

c) Nevezd meg a diagramon szereplő frankofón országokat!

.....

d) A bevándorlók száma

A bevándorlók számának növekedése Franciaországban (éves adatok)

Mennyivel nőtt a bevándorlók száma 2013-ban?

Indokold, hogy ez jelentős változás az elmúlt évekhez képest!

.....

.....

.....

5 Terület, városok

Keresd meg a kakukktojásokat! Miért nem illenek a sorokba?

a) Champagne, Bretagne, Lotaringia, Francia-Guyana, Provence

Kakukktojás:

Indoklás:

b) Hollandia, Belgium, Svájc, Spanyolország, Olaszország

Kakukktojás:

Indoklás:

c) Garonne, Szajna, Rhône, Loire

Kakukktojás:

Indoklás:

d) Marseille, Bordeaux, Le Havre, Calais, Toulouse

Kakukktojás:

Indoklás:

6 Művészetek

Kik írták a híres francia regényeket?

A három testőr:

A kis herceg:

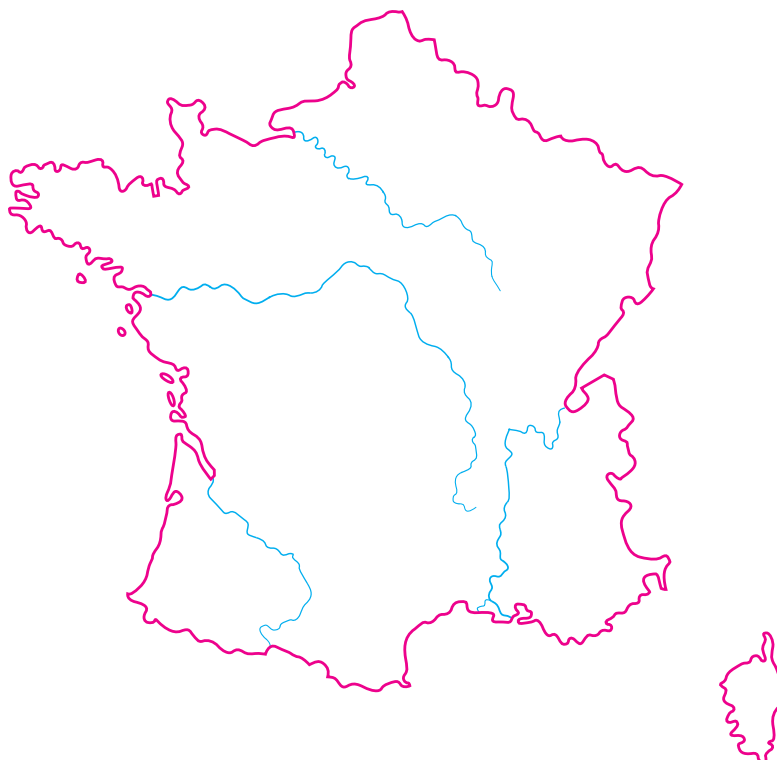
80 nap alatt a Föld körül:

A nyomorultak:

7 Térképi rögzítés

a) Húzd alá a tankönyvi leckében a topográfiai neveket!

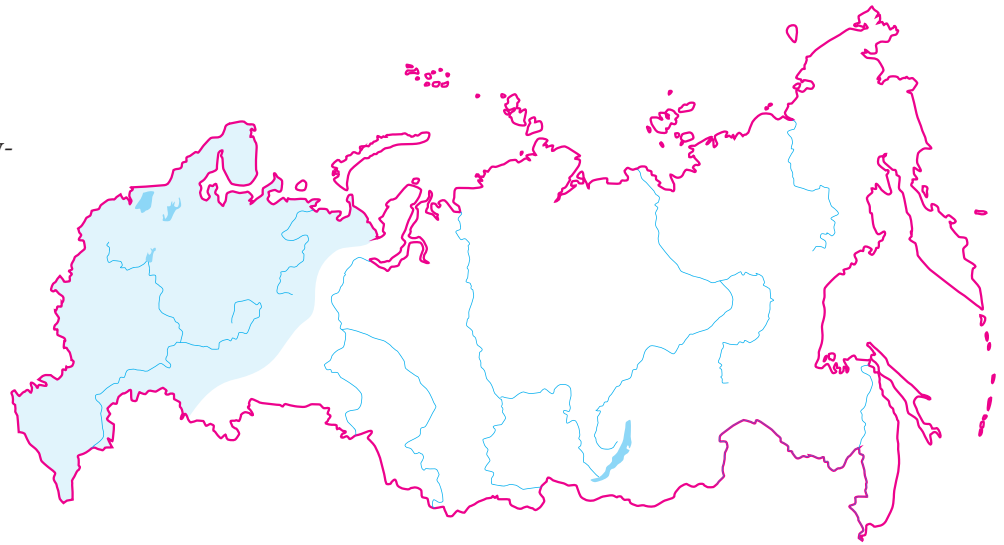
b) Ábrázold a topográfiai fogalmakat a kontúrtérképen!

10.

Kontinensnyi ország európai harmada

1 Oroszország térképen
Írd a térképvázlatba a nagytájak és a folyók nevét!

2 Népeség, kultúra

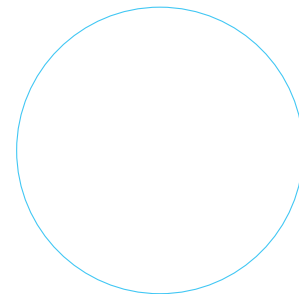
Húzd alá az állításokban a megfelelő mondatrészt!

- a) Az oroszok hagyományosan a cirill/latin betűs írásmódot használják.
- b) Az ország lakosságának születéskor várható élettartama magasabb/alacsonyabb az európai átlagnál.
- c) A finnugor nyelvcsaládhoz tartozó nyelveket beszélő népek többségében az Urál/Kaukázus hegység két oldalán élnek.
- d) Az orosz népesség mintegy 80%-a az európai/ázsiai országrészen él.
- e) Az oroszok többsége az ortodox/református vallás híve.
- f) A falvak lakossága elöregedik/megfiatalodik.
- g) Az ország második legnépesebb városa Volgograd/Szentpétervár.

3 Gazdasági szerkezet

Készíts kördiagramot a táblázat adatai alapján! Majd válaszolj a kérdésekre!

Gazdasági ág	A GDP-hez való hozzájárulás (%)
Mezőgazdaság	3,6
Ipar	25,9
Építőipar	5,5
Közlekedés	7,5
Szolgáltatások	57,5

a) Melyik gazdasági ágnak van a legnagyobb szerepe?

Ha összevonjuk az ipart az építőiparral, a szolgáltatást a közlekedéssel, akkor mennyi lesz az ágazatok aránya?

mezőgazdaság:%, ipar:% szolgáltatások:%

b) Nevez meg három iparágat, aminek nagy szerepe van az orosz gazdaságban:

1. 2. 3.

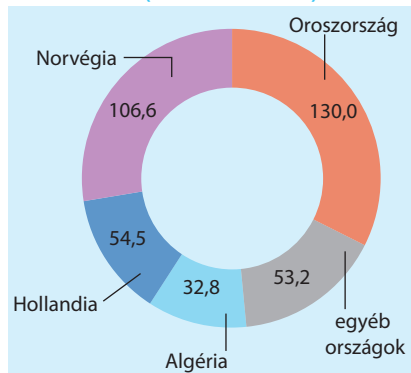
4 Földgázkészlet és kivitel

Tanulmányozd a diagramokat, és válaszolj a kérdésekre!

a) Igaz-e, hogy Oroszországban vannak Európa fő földgázkészletei?, mert

.....

Európa földgáz forrásai 2012-ben
(milliárd m³-ben)

Oroszország földgáz kivitele Európába
(milliárd m³-ben)

b) A tejes európai gázkészlet hány százaléka van Oroszországban? %-a

c) Nevez meg Oroszország európai részén egy jelentős földgázlelőhelyet!

d) Milyen módon szállítják az orosz földgáz nagy részét Európába?

e) Mi lehet az oka, hogy 2006 és 2012 között csökkent az orosz gázexport Európába?

.....

5 Volga menti városok

Tedd sorrendbe a Volga menti városokat a folyó forrásától a torkolatáig haladva!

Szamara, Nyizsnyij Novgorod, Volgograd, Asztrahán, Szaratov, Togliatti, Kazán

6 Életképek

Hol készülhettek az alábbi képek? Írd a képek betűjelét a helyszínek elé!

..... – Moszkva, – iparváros a Volga mellett, – az Urál mellett,

..... – a tajgán, – falu nem messze a fővárostól

Oroszország földrajza

7 Nevezetességek

Mutasd be az ábra alapján Oroszország főbb nevezetességeit 8–10 mondatban!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....